İŞKUR

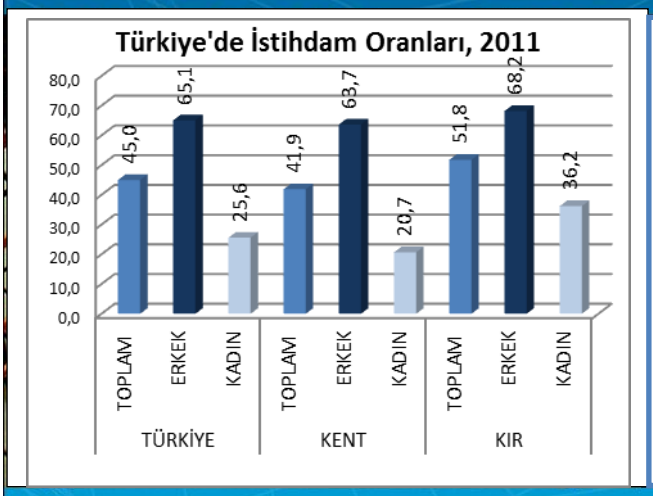

2012

MARDİN

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

MARDİN ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

(2012)

SUNUŞ

Sürekli değişken ve dinamik yapıda olan işgücü piyasasında araştırmalar yapmak ve elde edilen veriler ışığında işgücü piyasasına yönelik sağlıklı politikalar oluşturmak, işgücü piyasasında talep boyutunun beklentilerini belirlemek ve işgücü arzının da bu beklentilere ayak uydurmasını sağlamak son derece önemlidir.

Ülkemiz işgücü piyasasında, iş arayanların çoğunun mesleki yeterliliğe sahip olmaması bunla birlikte ciddi oranda ihtiyaç duyulan kalifiye ara eleman açığının karşılanmaması en önemli sorunların başında gelmektedir. Aynı sorunların ilimiz işgücü piyasasında etkili olduğu gerçeğiyle bu çalışmanın ilimiz çalışma hayatındaki nitelikli eleman ihtiyacını tespit etmek ve önümüzdeki dönemlere yön vermek amacıyla oluşturulacak politikalarda yol gösterici olacaktır.

Mardin İşgücü Piyasası Analiz sonuçları ilgili tüm kuruluşlarla paylaşılarak, işsizliğin en düşük seviyeye indirilmesi, aranan nitelik ve becerilere göre mesleki eğitim programlarının düzenlenmesiyle birlikte nitelikli eleman sayısının artırılması ve ilimizin ekonomik alanda kalkındırılması hedeflenmektedir. Bu bağlamda bu çalışmanın ilimizin ihtiyaç duyduğu meslekleri tespit etmede buna yönelik mesleki becerileri geliştirmede ve bunun sonucunda istihdamın artırılmasında önemli katkılar sunacağına inanıyorum.

Mardin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü çalışanları başta olmak üzere bu çalışmada emeği geçen herkese teşekkür eder, çalışmanın ilimiz ve ülkemize hayırlı olmasını temenni ederim.

Turhan AYVAZ
Mardin Valisi

ÖNSÖZ

Bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de gelişen teknoloji ve değişen ekonomik yapıyla beraber işsizlik oranın arttığı ve ülkelerin en büyük sorunlarından biri olduğu bir gerçektir. Bu oranın düşürülmesi için uygulanacak ulusal ve yerel politikalarla işsizlik sorunun kontrol altına alınması giderek önem kazanmaktadır.

Bu bağlamda Mardin İşgücü Piyasası Analizi çalışmaları kapsamında 10 ve daha fazla işçi çalıştıran 536 işyerine gidilmiş ve işverenlerle görüşülmüştür. Bu kapsamda ilin istihdam yapısını belirlemek, işgücü piyasasının ihtiyaçlarını ortaya çıkarmak, talep edilen meslekler için gereken becerileri tespit etmek ve gelecek dönemlere yönelik istihdam değişimlerini takip etmek amaçlanmıştır.

İşgücü piyasasına yönelik elde edilen veriler ışığında ilimiz demografik yapısı incelenmiş, işletmelerin istihdam yapısı ihtiyaç duyulan meslekleri tespit edilmiştir. Tespit edilen ihtiyaçlar doğrultusunda elde edilen sonuçlar, eğitim programlarının yerel ihtiyaçlara cevap verilebilecek niteliğe kavuşturulması, işbaşı eğitim programlarının ihtiyaçlar doğrultusuna şekillenmesi ve istihdam politikalarının bu çerçevede oluşturulması gibi konularda yol gösterici olacaktır. Yine elde edilen bu sonuçlar ışığında işgücü piyasasına yönelik politikalar oluşturularak işgücü ile işveren arasındaki bağlantının etkili bir şekilde kurulması amaçlanmaktadır.

Mardin İşgücü Piyasa Analizi çalışmasının ilimize ve ilgili taraflara yararlı olmasını temenni eder, bu raporun hazırlanmasında özverili çalışmalarından dolayı başta İl Müdürlüğümüz Personeli olmak üzere emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Mehmet AKIN
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ ii
TABLOLAR LİSTESİ iv
ŞEKİLLER LİSTESİ v
KISALTMALAR vi
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 4
BİRİNCİ BÖLÜM 6
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜMÜ 6
EKONOMİK VERİLER 6
NÜFUS GÖSTERGELERİ 10
EĞİTİM GÖSTERGELERİ 15
GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 16
İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 29
İKİNCİ BÖLÜM 37
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 37
AMAÇ VE YÖNTEM 37
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 40
AÇIK İŞLER 44
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 51
2012 YILINDA İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR 52
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 53
SONUÇ 58
KAYNAKÇA 61
EKLER 62
Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 62
Ek 2- Ek 2a: Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi 66
Ek 2b: Tahmin ve Notasyonlar 66
Ek 2c: Araştırma Yöntemi 68
Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 70
Ek 4- Ek4a Nufüs ve Konut Araştırması Kapsamında İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri 77
Ek 4b- İllerinin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE-2011) 78
Ek 5- Ek Tablolar (İL İPTA) 80

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Ana Sektörlere Göre GSKD Yıllık ve 2004-2008 Artış Hızları (%) 7
Tablo 2. Kamu Yatırımlarında İlin Yeri – Türkiye Geneli ve Mardin (2011) 9
Tablo 3. Kurulan, Kapanan Şirket İstatistikleri 9
Tablo 4. Mardin ilinin yaş grublarına göre toplam, erkek, kadın nufusu 10
Tablo 5. Mardin ili ve ilçeleri nüfus bilgileri 12
Tablo 6. Yıllara Göre Nüfus, Alınan Göç, Verilen Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı 13
Tablo 7. Ortaöğretimde Okuyan Toplam Öğrenci Sayısı, Mardin, 2010-2012. 15
Tablo 8. İlk ve Ortaöğretimde Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayısı, Türkiye ve Mardin, 2010-2012. 15
Tablo 9 .TRC3 Eğitim Durumuna Göre Nüfus, İstihdam ve İşsizlik Oranları (%), 2011. 16
Tablo 10. Geniş Yaş Grubu ve Eğitim Durumuna Göre Sivil Nüfus ve İşgücü, Türkiye ve Mardin TRC3, 2011. 19
Tablo 11.Cinsiyete ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım. 18
Tablo 12. Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı (%), TRC3 Bölgesi, 2011 20
Tablo 13. TRC3 Bölgesinde Geniş Yaş Grubuna Göre Kadınlara Ait İşgücü Piyasası Göstergeleri (15+ yaş), 2011. 27
Tablo 14. Eğitim Durumuna ve Yıllara Göre İşgücüne Katılma Oranı (%), 15-24 Yaş Grubu, TRC3 Bölgesi, 2011. 28
Tablo 15.Yaş Grublarına göre Kayıtlı İşsizler, Türkiye ve Mardin. 30
Tablo 16.Eğitim durumlarına göre işsizler, Türkiye ve Mardin 30
Tablo17. İŞKUR'a 2012 yılındaki başvuruların eğitim durumları, Türkiye ve Mardin 31
Tablo 18. Açık işlerin sektörlere göre dağılımları, Mardin 32
Tablo 19.Eğitim durumlarına göre işe yerleştürme, Türkiye ve Mardin. 33
Tablo 20. İşgücü Piyasası Faaliyetleri, Mardin, 2012. 33
Tablo 21. Meslekere göre Açık İş, İşe Yerleştirme 34
Tablo 22. İşgücü Yetiştirme Kursları, Türkiye ve Mardin, 2012. 34
Tablo 23. İşgücü Yetiştirme Kursları, Türkiye ve Mardin, 2012. 35
Tablo 24.Yaş Grublarına göre işsizlik ödeneğindn yararlananlar, Türkiye ve Mardin 36
Tablo 25.Öğrenim durumlarına göre işsizlik ödeneğinden yararlananlar, Türkiye, Mardin 36
Tablo 26. İŞKUR işgücü Piyasası araştırmaları (2007-2012). 38
Tablo 27. Sektöre Göre Ziyaret Edilen İşyeri Oranı (%) 40
Tablo 28.Sektörlere Göre Erkek-Kadın Çalışan Oranları, Mardin, 2012. 42
Tablo 29.Mesleklere Göre İstihdam oranları 43
Tablo 30. En Fazla Açık İş Belirtilen İlk On Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı 47
Tablo 31. Net İstihdam Artışı,% 53
Tablo 32. İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 31 Aralık 2012 54
Tablo 33. İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 30 Haziran 2013 54
Tablo 34. İstihdam Azalışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 31 Aralık 2012 55
Tablo 35. İstihdam Azalışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 30 Haziran 2013 56
Tablo 36. Mardin ili 2012 Aralık ayı ve Haziran 2013 İtibariyle sektörler göre Net İstihdam Değişim (NİDO) Oranları (%) 56
Tablo 37. Türkiye geneli 2012 Aralık ayı ve Haziran 2013 itibariyle sektörlere göre Net istihdam değişim Oranları 57

ŞEKİLLER LİSTESİ

Grafik 1. Gayri Safi Katma Değer – Mardin, Batman, Siirt, Şırnak (TRC3), 2004-2008 7
Grafik 2.Çalışma Yaşı ve Cinsiyete Göre Nüfus, Mardin, 2011. 11
Grafik 3. Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus, Mardin, 2011. 12
Grafik 4.Çalışma Yaşı Nüfusunun Bitirilen Eğitimlere Göre Dağılımları, Mardin, 2011 14
Grafik 5. Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşgücüne Katılım Oranı (%), TRC3 bölgesi, 2011 18
Grafik 6. Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı, TRC3 bölgesi (%) 19
Grafik 7. Cinsiyet ve Yaşa Göre İstihdam Oranı (%), TRC3 Bölgesi, 2011. 20
Grafik 8. Yıllara Göre İktisadi Faaliyet Koluna Göre İstihdam Oranı (%), Türkiye ve TRC3 Bölgesi. 21
Grafik 9. İşyeri Büyüklüğüne Göre İstihdam (tarım dahil), TRC3 Bölgesi, 2011. 22
Grafik 10. İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Kayıtdışı İstihdam Oranı, Türkiye ve TRC3, (2011) 23
Grafik 11. Eğitim Seviyesine Göre İstihdamda Kayıtlılık Durumu, Türkiye ve TRC3, (2011) 23
Grafik 12. Yıllar İtibariyle İşsizlik Oranları Türkiye, TRC3,Mardin. 24
Grafik 13.Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TRC3 Bölgesi, 2011. 25
Grafik 14. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TRC3 Bölgesi, 2011. 26
Grafik 15. TRC3 Bölgesinde Kadınların Ait İşgücü Piyasasına Dahil Olmama Nedenleri (15+ yaş), 2011. 27
Grafik 16. Kadınların En Fazla İcra Ettiği Meslekler, Mardin, 2012. 28
Grafik 17. Cinsiyete Göre 15-24 Yaş Arası İşgücüne Dahil Olmama Nedenleri 29
Grafik 18. Çalışanların Sektörlere Göre Dağılımı, (%). 41
Grafik 19. En Fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı 44
Grafik 20. Açık İşlerin Sektörlere Göre Dağılımı 45
Grafik 21. Ana Meslek Grublarına göre Açık İşlerin Dağılımı (%) 46
Grafik 22. Sektörler İtibariyle Açık İş Oranları 47
Grafik 23. Ana Mesleklerde İhtiyaç Duyulan Kişi Sayısı 48
Grafik 24. İşverenlerce Talep Edilen Eğitim Düzeyileri Oranı (%) 49
Grafik 25. Açık İşler İçin Talep Edilen Beceri Düzeyleri 49
Grafik 26. Açık İşlerin Karşılanma Yolları 50
Grafik 27. Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı 51

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO: Açık iş Oranı

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması

İO: işsizlik oranı

İKO: İşgücüne katılma oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPA: İşgücü Piyasası Analizi

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

TİPA: Türkiye İşgücü Piyasası Analizi

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TOBB: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

YÖNETİCİ ÖZETİ

Mardin ilinin içerisinde yer aldığı TRC3 bölgesinde genel ekonomik duruma bakıldığında, sektörlere göre Gayri Safi Katma Değer (GSKD) ilk sırada %55,8'lik bir oranla hizmetler sektöründe gelmekte, bu sektörü sanayi ve tarım sektörleri takip etmektedir. TRC3 bölgesi 2004-2008 yılları arasında GSKD'ye göre %92'lik bir gelişme hızı göstermiştir. Bölgede kişi başına GSKD artışı Türkiye'ye oranla 2004-2008 yılları arasında daha hızlı artarken, bu oran 2008 yılı itibariyle 4.882 TL ile Türkiye ortalamasından %40,6 oranında daha düşüktür

Mardin ilinde kurulan ve kapanan şirket istatistiklerine bakıldığında 2012'nin ilk on bir ayında 2011 yılına göre kurulan şirket sayısı ve kapanan şirket sayısında büyük bir değişim olmamıştır. 2012 yılı mevcut verilerine göre en fazla değişim kurulan gerçek kişi işletme sayısında olmuştur. 2011 yılına göre gerçek kişi işletme sayısında %66'lık bir artış göstermiş, kapanan gerçek kişi işletmelerinde ise %39 azalma olmuştur.

Mardin ilinin demografik özelliklerine bakıldığında, 2011 yılı itibariyle, ilin toplam nüfusu 764.033 kişidir. Nüfusun %50,46'sı erkek, %49,64'ü kadınlardan oluşmaktadır. Mardin ilinde çalışma yaşı (15-64) nüfus 440.221 kişidir. Bu grubun ilin toplam nüfusu içindeki oranı %57,6'dir. Mardin ilinde toplam nüfusun %55,4'ü il veya ilçe merkezlerinde, %44,6'sı ise belde veya köylerde yaşamaktadır.. 2010-2011 yılında Mardin'den göç eden insanların net sayısının 5.855'dir. Mardin ilindeki çocukların (0-14 yaş nüfus) oranı, Türkiye genelinden yüksek; yaşlıların (65 yaş üzeri nüfus) oranı ise Türkiye genelinden düşüktür.

Mardin ilinde çalışma yaşı nüfusa ilişkin eğitim istatistiklerine bakıldığında, en çarpıcı nokta bu grup nüfusun büyük bölümünün (%80,9) lise altı eğitimlilerden oluşmasıdır. Yine dikkat çeken başka bir oranda okuma yazma bilen fakat herhangi bir okul bitirmeyenlerin oranıdır, bu oran %33,9'dir. Yüksekokul/üniversite ve yüksek lisans/diploma sahibi çalışma yaşı nüfus ise toplam içerisinde sadece %3,7'lik bir orana sahiptir. Türkiye genelinde olduğu gibi Mardin ilinde de çalışma yaşı kadınlarla çalışma yaşı erkekler arasında eğitim açısından kadınlar aleyhine bir eşitsizlik bulunmaktadır. Mardin ilinde 2011/2012 öğrenim yılında genel ortaöğretimde okuyan toplam öğrenci sayısı 38.568 iken mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan toplam öğrenci sayısı 15.977'dir.

İşgücü arzına ilişkin mevcut veriler büyük ağırlıkla TRC3 bölgesini kapsamaktadır. TRC3 bölgesinde geniş yaş grubu (15-55+ yaş) toplam nüfus 1.234.000 kişidir. 419.000 kişilik nüfus işgücü piyasasında çalışan veya işsiz olarak (33,9) yer almakta 815.000 kişi ise işgücü içerisinde (%66,1) yer almamaktadır. İşgücünün içinde ve dışında bulunan en ağırlıklı nüfusun eğitim durumu lise altı derecesindedir.

TRC3 bölgesinde işgücüne katılım oranlarına cinsiyete göre bakıldığında, kadınların işgücüne katılım oranı %11,8 iken, bu oran erkekler için %61,9'dur. Yaş açısından bakıldığında işgücüne katılımın 25-54 arası yaş gruplarında ağırlık kazandığı görülmektedir. Erkeklerde işgücüne katılımın en yüksek olduğu yaş aralığı 25-34'tür. Kadınlarda ise 20-24 yaş grubudur.

TRC3 bölgesinde nüfusun % 66'sı işgücü piyasası dışındadır. İşgücü dışında kalan erkeklerin oranı % 38,1 kadınlarda ise işgücü dışında kalanların oranı %91,7 gibi çok yüksek bir orandır.

Mardin ili istihdam oranı 2011 yılı itibariyle %29,6'dır. Bölgede yaşayan erkeklerin %54'ü, kadınların ise %7,2'si çalışmaktadır. İstihdamın en yüksek olduğu yaş grubu erkekler için %74,9 ile 35-54 yaş grubu kadınlarda ise %9,2 ile 20-24 yaş grubudur. 2011 yılı itibariyle, TRC3 bölgesindeki istihdamın %7,3'ünü okuma-yazma bilmeyenler, %114,8'sini yüksek eğitimliler, %18,6'sını lise ve dengi okul mezunları, %59,3'ü ise lise altı eğitimliler oluşturmaktadır..

İstihdamın sektörlere göre dağılımına bakıldığında TRC3 bölgesinde istihdamın, Türkiye genelinde görülen eğilim olan hizmetler sektörü görülmektedir. Hizmet sektörü TRC3 bölgesinde toplam istihdamın %60,5'ini kapsamakta, bunu %22,5'lik istihdam yaratma oranıyla sanayi sektörü ve %17'yle tarım sektörü izlemektedir. Son üç yıla baktığında TRC3 bölgesinde 2009 yılına göre 2010 yılında hizmet ve sanayi sektörlerinde istihdam oranlarında azalma olmuşsa da 2011 yılında sanayi ve hizmet sektöründe artış olmuş 2009 oranlarının üzerine çıkılmıştır. Meslek gruplarına göre istihdama bakıldığında TRC3 bölgesinde istihdamın ağırlıklı olarak %23 oranıyla nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlarda oluştuğu görülmektedir. Bunu %11,8 oranıyla tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ve yine %11,8'lik bir oranla sanatkarlar ve ilgili çalışanlarda olduğu görülmektedir. TRC3 bölgesinde istihdamın işyeri büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığında Türkiye genelindeki durumu yansıtan bir şekilde istihdamın çok büyük oranda (%60) 1-9 kişi çalıştıran işyerlerinde yoğunlaştığını, bunu %17,5'lik bir oranla 25-49 kişi çalıştıran işyerlerinin izlediği görülmektedir.

TRC3 bölgesinde istihdamın %57.3'ü kayıt dışındadır. Bölgedeki kadınların %58,7'si, erkeklerin ise %57'si kayıtdışı çalışmaktadır. Yine de kayıtdışı çalışmada yıllar içerisinde bir iyileşme olduğunu söylenebilir. TRC3 bölgesinde 2007 yılında %68,5 olan kayıtdışılık oranı, 2011 yılında %57,3'e düşmüştür.. Eğitim seviyesine göre istihdamda kayıtlılık durumuna bakıldığında toplam okuma yazma bilmeyenlerin %88,8'i kayıtdışı çalışmaktadır. Bunu sırasıyla lise altı eğitimliler (%74,1), lise ve dengi meslek okulları mezunları (%33,8) ve yükseköğretim mezunları (%5,3) izlemektedir. Yani eğitim seviyesi yükseldikçe kayıtdışı çalışma durumu da azalmaktadır. TRC3 bölgesinde 2011 yılı itibariyle en düşük kayıtdışı istihdamın ücretli ve yevmiyeli çalışanlar (%46,9) arasında olduğu görünmektedir. Ücretsiz aile işçilerinin %91,3'ü, işveren ve kendi hesabına çalışanların da %79,1'i kayıtdışı çalışmaktadır. TRC3 bölgesinde en fazla kayıtsız çalışan yaş grubunun 15-19 yaş grubu (%91,7) olduğu, bunu 20-24 grubunun (%66,7) izlediği görülmektedir.

2011 rakamlarına göre TRC3 bölgesinde işsizlik oranı %12,7'dir. İşsizlik oranı bölgedeki kadınlar açısından %11,8, erkekler açısındansa %12,8'dir. Aslında 2010 rakamlarına göre TRC3 bölgesi illeri işsizlik oranları bakımından hem Türkiye, hem de AB-27 ortalamasının altında kalmaktadır. 2010 yılında TRC3 bölgesindeki toplam işsizlik %11,8 iken, Mardin ili özelinde %9,1dir. 2011 yılı verileri ışığında TRC3 bölgesinde geniş yaş grubuna göre kayıtlı işsizlere bakıldığında, işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubu kadınlar (%23,9) 20-24 yaş grubu, erkekler (%21,8) için 15-19 yaş grubudur. Toplam işsizlik oranı ise 15-19 yaş gurubunda %18,9 iken, 20-24 yaş grubunda %19,3'tür. Kadın işsizliği açısından ikinci sırada %10,7'lik bir oranla 15-19 yaş aralığı gelirken, erkek işsizliği açısından ikinci sırayı %18,2'lik oranla 20-24 yaş grubu almaktadır. Hem kadınlar (%0,0), hem de erkekler (%4,5) açısından işsizlik oranının en düşük olduğu yaş grubu ise 55 ve üstü yaş grubudur; bu grubun toplam işsizlik oranı %4,2'dir.

.

2012 yılının sonu itibariyle Mardin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde kayıtlı işgücü istatistiklerine bakıldığında, Mardin'de kuruma kayıtlı 14.973 iş arayan mevcut olduğu görülmektedir. İş arayanlardan %60,4'ü 29 yaşından küçüklerden oluşmaktadır. Kuruma kayıtlı olarak iş arayanlardan sadece %12,3'ü yüksek öğrenimlidir

2012 yılına ait mevcut istatistikler incelendiğinde, Mardin'de 2012 yılında yapılan 12.904 kuruma başvurunun 2.305'i iş gücü piyasasına giriş yapabilmiştir. Sosyal duruma göre inceleme yapıldığında il genelinde toplam 55 özürlü ve 4 eski hükümlü bireyler 2012 yılında iş hayatına dahil olmuştur

Saha çalışmasından elde edilen veriler doğrultusunda Mardin genelinde açık iş oranı **yüzde 4,7** olarak hesaplanmıştır. Sektörler itibariyle bakıldığında en yüksek açık iş oranının yüzde 11,5 ile Diğer Hizmetler Faaliyetleri sektöründe olduğu görülmektedir. Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörünü yüzde 8,9'luk açık iş oranı ile İmalat sektörü ve yüzde 8,0'lİk açık iş oranı ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü izlemektedir.

Ana meslek grupları itibariyle en fazla ihtiyaç duyulan meslek grubu %29,1 ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılardır. Bu ana meslek grubunu %16,9 Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları ve %15,2 ile profesyonel meslek mensupları gurubunda çalışanlar takip etmektedir. Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek makineci (dikiş)dir. Açık işlerin %12,8'ini makineciler oluşturmaktadır. Makinecileri %6,3 ile tır şoförü takip etmektedir.

Mardin ilinde temininde güçlük çekilen meslekler Tır şoförü, Ağaç işleri teknisyeni, beden işçisi (genel), beden işçisi (inşaat), sıvacı şeklinde sıralanmaktadır.

Temininde güçlük çekilen eleman sayılarının sektöre göre dağılımına bakıldığında Mardin için eleman temininde en fazla güçlük çekilen ilk üç sektör sırasıyla 25,4 ile imalat, yüzde 24,5 ile ulaştırma ve depolama, ve yüzde 17,6 ile toptan perakende ticaret ve motorlu taşıtlar bakım ve onarımı şeklindedir. Bu ilk üç sektörün eleman ihtiyacı sayısı toplam talebin % 67,5'idir.

Bir takım mesleklerin temininde güçlük çekilmesinin nedenine ilişkin sonuçlara göre, bu kapsamda görüşülen işverenlerin; yüzde 52,5'i ilgi meslekte çalışacak eleman olmamasından, yüzde 50,0'si ilgi meslekte yeterli beceriye/niteliğe sahip eleman olmamasından, yüzde 49,8'i ilgili meslekte iş tecrübesine sahip eleman olmamasından, yüzde 16,5'i çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesinden ve 14,9'u da önerilen ücretin az bulunmasından dolayı eleman temininde güçlük çektiklerini belirtmişlerdir

Mardin İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre Aralık 2012 itibarıyla net istihdam artışı beklentisi % 4,2 iken, bu beklenti Haziran 2013 itibarıyla % 6,4'e yükselmektedir. 2012 yıl sonu itibari ile en yüksek net istihdam artışı beklentisi sektörel oranlara göre %12,8 ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, %12,3 ile inşaat, %10,2 ile diğer hizmet faaliyetleri sektörlerindedir. konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerindeki istihdam artış beklentisi 2013 yılında azalma göstermektedir İnşaat sektörü ise 2013 yılının haziran ayına kadar büyük bir artış olduğu gözlenmektedir. 2012 yılı sonuna kadar net istihdam değişim oranı %1,7 olan eğitim sektörü 2013 yılında dikkat çekici bir artışla %13,1'e yükselmektedir

GİRİŞ

Mardin İşgücü Piyasası Analizi'nin amacı illerde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı ile sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik güncel bilgi derlenmesini sağlamaktır. Bu raporda il düzeyinde işgücü arzı ve talebine ilişkin temel veriler sunulacaktır. Bu çerçevede Mardin için bir İşgücü Piyasası Talep Araştırması gerçekleştirilmiştir. Mardin İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın amacı tüm ilçe ve köylerini de kapsayacak biçimde Mardin ilinde işsizliğin indirgenmesi ve iller bazında sektörlere göre istihdam politikalarının oluşturulması için işverenlerin işgücü talebini değişik boyutlarıyla tespit etmek, ve işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemeye katkıda bulunmaktır. Böyle bir talep araştırması ile desteklenen Mardin İşgücü Piyasası Analizi'nin özellikle işgücünün talep açısından ve gelecek kısa dönemde eğilimlerinin ölçülmesi, ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilmesi, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin hangi koşullarda ortadan kalkabileceğinin belirlenmesi ve bu dengesizliğin giderilmesine yardımcı olacak politika ve önerilerin geliştirilmesi gibi hedefleri vardır. Bir bütün olarak bu rapor, işgücü politikalarının tümüne veri sağlayabilecek bir çalışma olarak değerlendirilebilir.

Mardin İşgücü Piyasası Analizi raporu iki temel bölümden oluşmaktadır. İşgücü piyasasını etkileyen unsurlardan genel ekonomik yapı, demografik özellikler ve eğitim durumu raporun ilk kısmını oluşturmaktadır. Mardin ili işgücü piyasasını arz açısından analiz etmeye yarayacak bileşenler incelenmektedir. Bu bileşenler işgücüne katılım, işgücü dışı nüfus istihdam, kayıtdışı istihdam ve işsizlik başlıkları altında toplanmaktadır. Bu bölümde ayrıca işgücü piyasasında çoğunlukla dezavantajlı gruplar olarak adlandırılan kadınlar ve gençlerin durumuna da ayrı başlıklar altında bakılmaktadır. Mardin ili özelinde en güncel veriler ışığında İŞKUR kapsamında gerçekleşen arz ve talep eşleştirmelerine bakmakta, bu çerçevede Mardin ilinde açık işlere yapılan başvurular, bu işlere yapılan yerleştirmeler ve işgücü yetiştirme çabalarını özetlemektedir. Raporun ikinci bölüm ise Mardin ili işgücü piyasasına talep yönünden bakmakta ve Mardin İli İşgücü Piyasası Talep Araştırmasının sonuçlarını derlemektedir. Bu çerçevede işyerlerinin dağılımı, çalışanların dağılımı, 2012 yılında işe giriş-çıkışlar, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler, işverenlerin gelecek istihdam beklentisi gibi bileşenlere ait veriler özetlenmektedir. Raporun değerlendirme ve sonuç bölümünde ise işgücü piyasanın önemli unsurları arasındaki ilişkilerden yola çıkarak işgücü arzı ve talebi açısından karşılaştırmalı bir değerlendirme yapılmakta ve politika önerileri sunulmaktadır.

Mardin İşgücü Piyasası Analizi raporunda çeşitli kaynaklardan derlenen veriler kullanılmıştır. İlk bölüm çerçevesinde genel ekonomik durum, demografik yapı ve eğitim durumuna ait verilerle, Mardin ili işgücü piyasasında işgücü arzına ait veriler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından hazırlanan Genel Nüfus Sayımları ve Hanehalkı İşgücü Anketlerine dayanmaktadır. Bu verilerden bir kısmı Mardin iline özel olsa da, işgücü arzına ait birçok veri il bazında değil NUTS2 bölgelendirme sistemi çerçevesinde Mardin ilinin yer almış olduğu TRC3 bölgesi (Mardin, Batman, Siirt, Şırnak) geneline ait verilerdir. Bu verilerin büyük çoğunluğu 2011 yılına aittir. Mardin iline özel kayıtlı işgücü ve kayıtlı işsizlere ilişkin en yeni veriler Mardin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından temin edilmiştir. Raporun işgücü talebi ile ilgili bölümünde ise İşgücü Piyasası Talep

Araştırması'nın sonucunda elde edilen veriler kullanılmaktadır. Araştırma çerçevesi Mardin ilinde 10 ve daha fazla kişi çalışanı olan yerel birim işyerlerinde[1] yapılan tam sayım ile sınırlıdır. İşyerleri listesi TÜİK'in 2011 yılı İşyeri Kayıt Sistemi listesinden oluşturmuştur[2]. İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 17'si[3] kapsama dahil edilmiştir[4]. Mardin için İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın alan uygulaması 10 Eylül -31 Ekim 2012 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş, araştırmada yüz yüze görüşme yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar içerisinde işyeri cevap durumlarına göre ağırlıklandırma yapılmıştır. Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi[5] yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir.

Tüm iller ve Türkiye Geneli için ayrı ayrı hazırlanan İşgücü Piyasası Analizi Raporlarına www.iskur.gov.tr adresi üzerinden erişebilirsiniz

BİRİNCİ BÖLÜM

[1] Yerel birim coğrafi olarak tanımlanan bir yerdeki mal ve hizmetlere ilişkin faaliyetleri ya da bunların bir kısmını yürüten bir girişim ya da girişimin bir parçasıdır. Yerel birim girişimin; merkez, büro, mağaza, büfe, fabrika, atölye, maden ocağı, şantiye, otel, lokanta, kafe, okul, hastane, depo gibi adresi coğrafi olarak tanımlanabilen bir yerdeki yerleşik olan bölümüdür. Bu yerde ekonomik faaliyet tek bir girişim için bir ya da daha çok kişinin tam gün ya da kısmi olarak çalışmasıyla yürütülür. Girişim merkezinin bulunduğu yer de bir yerel birimdir.

[2] Çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için işyeri cevapsızlık formu doldurulmuştur.

[3] Madencilik ve taşocakçılığı; İmalat; Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı; Su temini, kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri; İnşaat; Toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı; Ulaştırma ve depolama; Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri; Bilgi ve iletişim; Finans ve sigorta faaliyetleri; Gayrimenkul faaliyetleri; Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler; İdari ve destek hizmet faaliyetleri; Eğitim; İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri; Kültür,sanat,eğlence,dinlence ve spor; ve Diğer hizmet faaliyetleri.

[4] Kapsama dahil edilmeyen sektörler Tarım, orman, balıkçılık; Kamu yönetimi ve savunma, zorunlu sosyal güvenlik; Hanehalklarının işverenler olarak faaliyetleri (Hanehalkları tarafından kendi kullanımlarına yönelik olarak ayrım yapılmamış mal ve hizmet üretim faaliyetleri); Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri.

[5] Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi

R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

İŞGÜCÜ PİYASASISININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İşgücü arz analizlerinde kullanılan veri setlerinden nüfus ve eğitim göstergelerini iller itibariyle ve yıllık bazda bulmak mümkün iken ekonomik yapı ve işgücü piyasası veri setlerinin tümünü iller bazında elde etmek mümkün değildir. Bu veri setlerinin büyük bir kısmı bölgesel (İBBS 2 bölgeleri)[6] veri setleridir. Bölgeler mümkün oldukça illerin sosyo-ekonomik yapıları dikkate alınarak bir araya getirilmeye çalışılsa da iller arası gelişmişlik indeksi dikkate alındığında bölgelerin oluştuğu iller arasında farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle bölgesel göstergelerin, kapsadığı illeri temsil ettiğini söylemek her bölge için geçerli olmayabilmektedir ve bölge istatistikleri kullanılarak yapılan yorumlarda bu hususa dikkat edilmelidir.

Bu durum Mardin ilinin yer aldığı TRC3 (Batman, Mardin, Şırnak ve Siirt illerini içeren bölge) için de geçerlidir. Bölgede gelişmişlik sıralaması itibariyle en az gelişmiş il, 78. sırada olan Şırnak'tır. Siirt 77. sırada yer alırken, Mardin 74. ve Batman 70. sırada bulunmaktadır.

EKONOMİK VERİLER

İlin yarattığı katma değer, kişi başına düşen gelir, büyüme hızı, özel ve kamu sektörü yatırımları gibi ekonomik değişkenler ilin sosyo ekonomik yapısını ve dolayısıyla ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurların başında gelmektedir. Ekonomik veri setinin önemli bir bölümünü il ve hatta bölgesel bazda bulmak mümkün değildir

İlin ekonomik gücünü gösteren temel gösterge illerin milli geliridir. TÜİK illerin milli gelir hesaplamasını 2001 yılından itibaren yayınlamamaktadır. Bu serinin yerine üretilmeye başlanan katma değer ve yıllara göre gelişimini gösteren istatistikler 2008 yılından bu yana üretilmemektedir. Son yıllara ait verinin eksikliğine rağmen, bu kısımda bir fikir vermesi amacıyla veri değerlendirmede kullanılmıştır

[6] Bölgesel sınıflama üç düzeyden oluşmaktadır. İlk aşamada idari yapıya uygun olarak 81 il, 3.düzeyde bölge birimleri olarak tanımlanmıştır. Ekonomik, sosyal, kültürel ve coğrafi yönlerden benzer illerin belirli bir nüfus büyüklüğü de dikkate alınarak gruplanması ile 26 birim 2. Düzeyde bölge birimleri tanımlanmıştır. Yine aynı kritere göre 2. düzey bölge birimlerinin gruplanması sonucu 12 birim 1. düzeyde bölge birimleri tanımlanmıştır.

Grafik 1. Gayri Safi Katma Değer – Mardin, Batman, Siirt, Şırnak (TRC3), 2004-2008

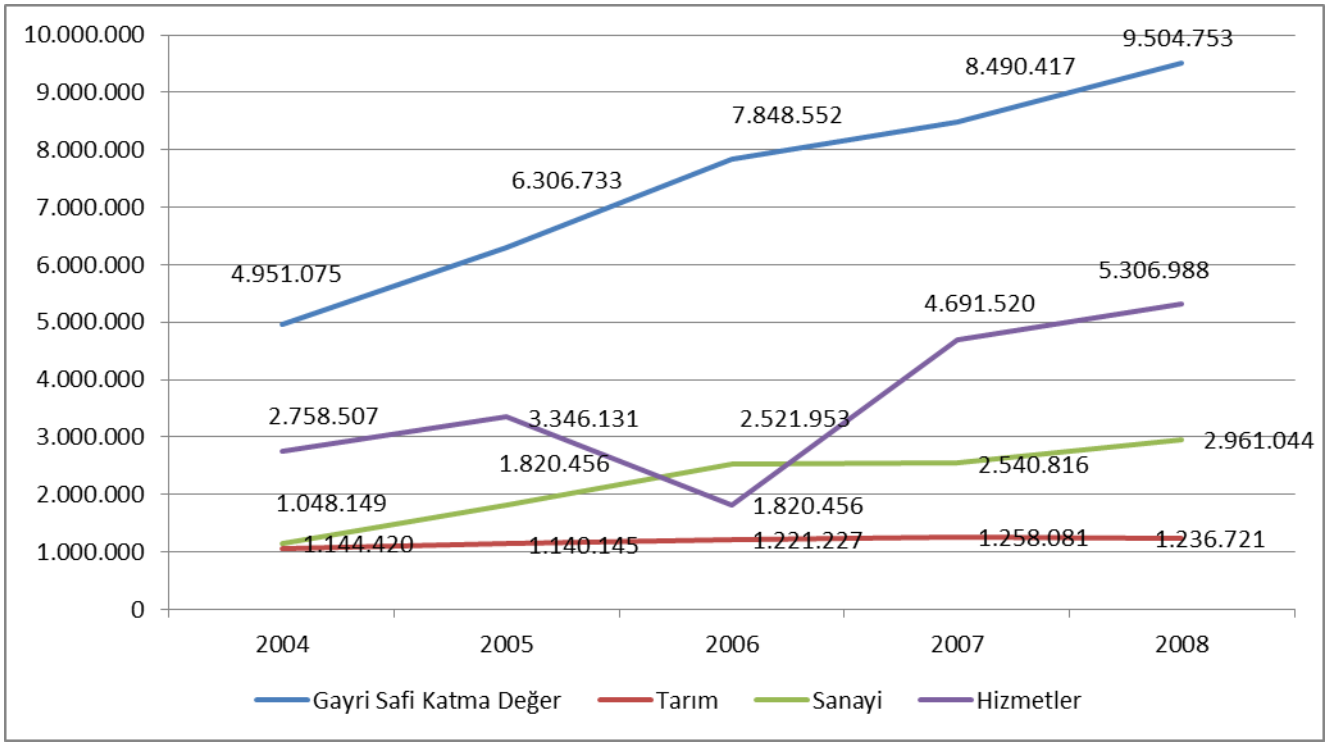

Kaynak: TÜİK

Türkiye'de tarım ve sanayi sektörlerinin ağırlığı hizmetler lehine gerilerken, Mardin ilinin de içerisinde yer aldığı TRC3 bölgesinde ağırlık ilk sırada sanayi ve sonra hizmetler sektörü lehinde artış göstermiştir. 2008 yılı itibariyle bölgede en yüksek Gayri Safi Katma Değer (GSKD) %55,8'lik oranla hizmetler sektöründe gelmektedir. 2004 yılına göre artış en yüksek oranla sanayi sektöründedir.

Tablo 1. Ana Sektörlere Göre GSKD Yıllık ve 2004-2008 Artış Hızları (%)

	Türkiye				
	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2004-2008
Gayri Safi Katma Değer	15.5	16.9	12.9	13.3	72.7
Tarım	14.6	3.2	2.7	12.3	36.4
Sanayi	15.8	17.7	11.1	11.0	68.0
Hizmetler	15.6	18.9	15.2	14.4	81.2

Kaynak: TÜİK

Tablo 1. Ana Sektörlere Göre GSKD Yıllık ve 2004-2008 Artış Hızları (%)

	TRC3 Bölgesi				
	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2004-2008
Gayri Safi Katma Değer	27,4	24,4	8,2	12,0	92,0
Tarım	8,8	7,1	3,0	-1,7	18
Sanayi	60,1	38,5	0,7	16,5	158,7
Hizmetler	21,3	22,7	14,3	13,1	92,4

Kaynak: TÜİK

TRC3 bölgesinin yıllara göre gelişme hızına bakıldığında 2004-2008 yılları arasında bölgenin % 92'lik bir gelişme hızı gösterdiği görülmektedir. Bu oran, %72.7 olan Türkiye ortalamasının oldukça üstündedir. Mardin ilinin yer aldığı TRC3 bölgesi ana sektörlere göre Gayri Safi Katma Değer (GSKD) sektörlere göre artış hızı açısından Türkiye'de en büyük artış %81,2 ile hizmetler sektöründe iken bu bölgede en büyük artış % 158,7 ile sanayi sektöründedir. 2004-2008 yılları arasındaki artış sanayi sektöründe Türkiye'ye oranla dikkat çekici bir artış görülmektedir. Türkiye ortalamasından daha az gelişim gösteren tek sektör tarım sektörüdür.

TRC3 bölgesinde kişi başına GSKD artışı Türkiye'ye oranla daha düşüktür. 2004 te kişi başına GSKD 7.304 TL iken Mardin'de ise 2.653 TL dir. 2008'e geldiğimizde ise Türkiye'de %64,5 artışla 12.020 TL olmuştur. Mardin'de ise %84 artışla 4.882 TL olmuştur.

Mardin ilinin yatırım teşviklerinden aldığı paya yıllar bazında bakıldığında inişli çıkışlı bir tablo belirmektedir. Son 11 yılda sabit yatırımın 349 milyon TL ile en yüksek miktara çıktığı yıl 2012'dir.

Kamu yatırımları açısından bakıldığında 2012 yılında Mardin ili toplam 721.380 bin TL ile Türkiye genelinde 5. sırada bulunmaktadır. Bu miktar aynı yıl için gerçekleşen toplam kamu yatırımlarının %1,6'sına denk gelmektedir. En yüksek kamu yatırımı "enerji" alanında gerçekleşmiştir, bunu eğitim alanı izlemektedir.

Tablo 2. Kamu Yatırımlarında İlin Yeri – Türkiye Geneli ve Mardin (2012)

Kamu Yatırımlarında İlin Yeri (2012)			
	Türkiye	Mardin	Mardin %
Tarım	5852392	24058	0,4%
Madencilik	1208400	7270	0,6%
İmalat	538 050	-	0,0%
Enerji	3732935	60294	1,6%
Ulaştırma – Haberleşme	13877595	21197	0,2%
Turizm	294439	160	0,1%
Konut	479845	1250	0,3%
Eğitim	6491136	42238	0,7%
Sağlık	2161600	2450	0,1%
Diğer Kamu Hizmetleri	9797895	19963	0,2%
TOPLAM	44434287	721380	1,6%

Kaynak: TÜİK

Yatırım teşvikleri altyapı, işgücü ve coğrafi avantaj gibi pek çok faktöre bağlıdır. Teşvikler, tüm illerde aynı etkiyi yaratmasa da; illerin ekonomik gelişimlerini değerlendirmek için yatırım teşviklerinden ve kamu yatırımlarından aldıkları paylar ile kendi kaynaklarını birlikte düşünmek gerekmektedir. Bu anlamda ilde kurulan ve kapanan firma istatistiklerine bakmak ilin genel ekonomik faaliyetleri anlamında bir fikir vermektedir.

Tablo 3. Kurulan, Kapanan Şirket İstatistikleri

YIL	MARDİN İLİ KURULAN/KAPANAN ŞİRKET İSTATİSTİKLERİ							
	KURULAN			TASFİYE		KAPANAN		
	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.
2009	265	15	68	9	7	7	3	60
2010	300	19	72	23	17	9	5	39
2011	360	16	88	30	17	13	13	68
2012-11 AYLIK	362	13	133	22	36	15	6	27

KAYNAK: TOBB

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) verileri ışığında, Mardin ilinde kurulan ve kapanan firma istatistiklerine bakıldığında 2012 yılı ilk 11 ayında, 2011 yılına göre şu tür değişimler izlenmektedir:

- Kurulan şirket ve kapanan şirket sayısında paralel bir durumun olduğu söylenebilir.
- Kurulan kooperatif sayısı %8 artarken, kapanan kooperatif sayısı %46 azalmıştır.
- Kurulan gerçek kişi sayısı %66 artarken, kapanan gerçek kişi işletme sayısı %39 azalmıştır.

Tasfiyeye giren şirket sayısı %27 azalırken, tasfiyeye giren kooperatif sayısı %101 artmıştır.

NÜFUS GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasası ile demografik yapı arasında çok ciddi bir ilişki vardır. Çalışma çağı, nüfusun artması veya azalması istihdam ve işsizlik oranlarını doğrudan etkilemektedir. Örneğin Türkiye geneline bakıldığında işgücü piyasasının temel özelliklerinden birisi çalışma çağı nüfusunun istihdamdan daha hızlı artması ve artan nüfusa yeterli iş imkanlarının sağlanamamasıdır (DPT, 2007: 30).

Mardin iline ilişkin 2011 yılı Adrese Dayalı Nüfus Sistemi Sonuçlarına bakıldığında, ilin toplam nüfusunun 764.033 kişi olduğu görülmektedir. Bu nüfusu ile Mardin ili Türkiye toplam nüfusunun %1,02'sini oluşturmaktadır. İlin nüfusu içerisinde kadın-erkek oranı birbirine çok yakındır: Nüfusun %50,46'ü erkek, %49,64'si kadınlardan oluşmaktadır. 2012 yılında Mardin'in nüfusu artarak 773.026 kişi olmuştur.

Tablo 4. Mardin ilinin Yaş Gruplarına göre toplam, erkek, kadın sayıları-2011

Yaş grubu	Toplam	Erkek	Kadın
0-4	93.097	47.535	45.562
5-9	95.015	48.410	46.605
10-14	99.447	50.298	49.149
15-19	88.808	45.272	43.536
20-24	74.336	39.734	34.602
25-29	60.211	30.374	29.837
30-34	58.318	29.045	29.273
35-39	45.412	22.255	23.157
40-44	32.724	16.975	15.749
45-49	29.743	15.205	14.538
50-54	19.044	9.283	9.761
55-59	17.516	8.283	9.233
60-64	14.109	6.170	7.939
65-69	10.817	4.930	5.887
70-74	9.987	4.552	5.435
75-79	7.686	3.619	4.067
80-84	4.735	1.860	2.875
85-89	2.112	661	1.451
90+	916	274	642
Toplam	**764.033**	**384.735**	**379.298**

Kaynak: TÜİK

Mardin ilinde çalışma yaşı (15-64) nüfus 440.221 kişidir. Bu grubun toplam nüfus içindeki oranı %57,6'dir; bu da %67,3 olan Türkiye ortalamasına altındadır. Bu grubun Mardin içinde cinsiyet dağılımı %50,6 erkek, %49,4 kadın nüfus oranlarıyla birbirine çok

yakındır. Mardin ilinde 0-14 yaş aralığında yer alan çocukların toplam nüfus içindeki oranı %37,6'dir; bu oranla Türkiye ortalaması olan %25,3'lük orandan bir hayli yüksektir bu verilerden önümüzdeki yıllarda Mardin'de çalışma yaşı nüfusunun artacağı anlaşılabilir. Mardin ilinde 65 yaş üstü nüfusun ilin toplam nüfusuna oranı ise %4,7 ile %7,3'lük Türkiye ortalamasının altındadır.

Grafik 2.Çalışma Yaşı ve Cinsiyete Göre Nüfus(%), Mardin, 2011.

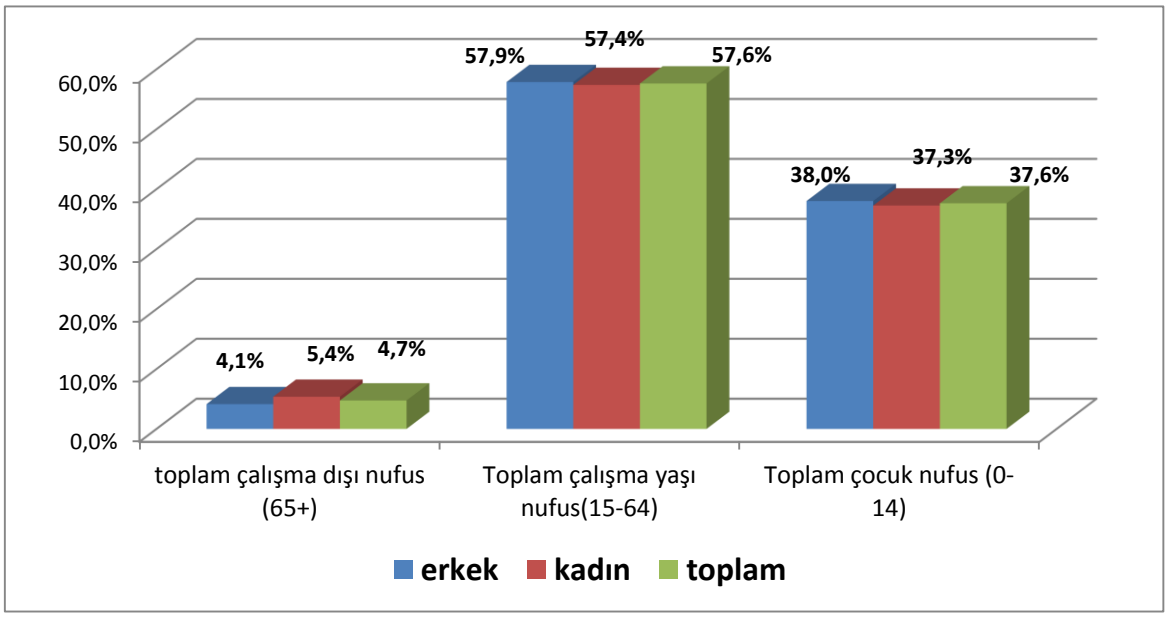

Kaynak: TÜİK

Yerleşim yerlerine göre nüfusa bakıldığında Mardin ili toplam nüfusunun %55,4'ü il veya ilçe merkezlerinde, %44,6'sı ise belde veya köylerde yaşamaktadır. İl veya ilçe merkezlerinde yaşayanların oranının Türkiye geneli olan %77'den daha düşük olduğu görünmektedir. Yani Mardin ilinde kırsal alanda yaşayanlar Türkiye ortalamasından daha fazladır.

Grafik 3. Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus, Mardin, 2011

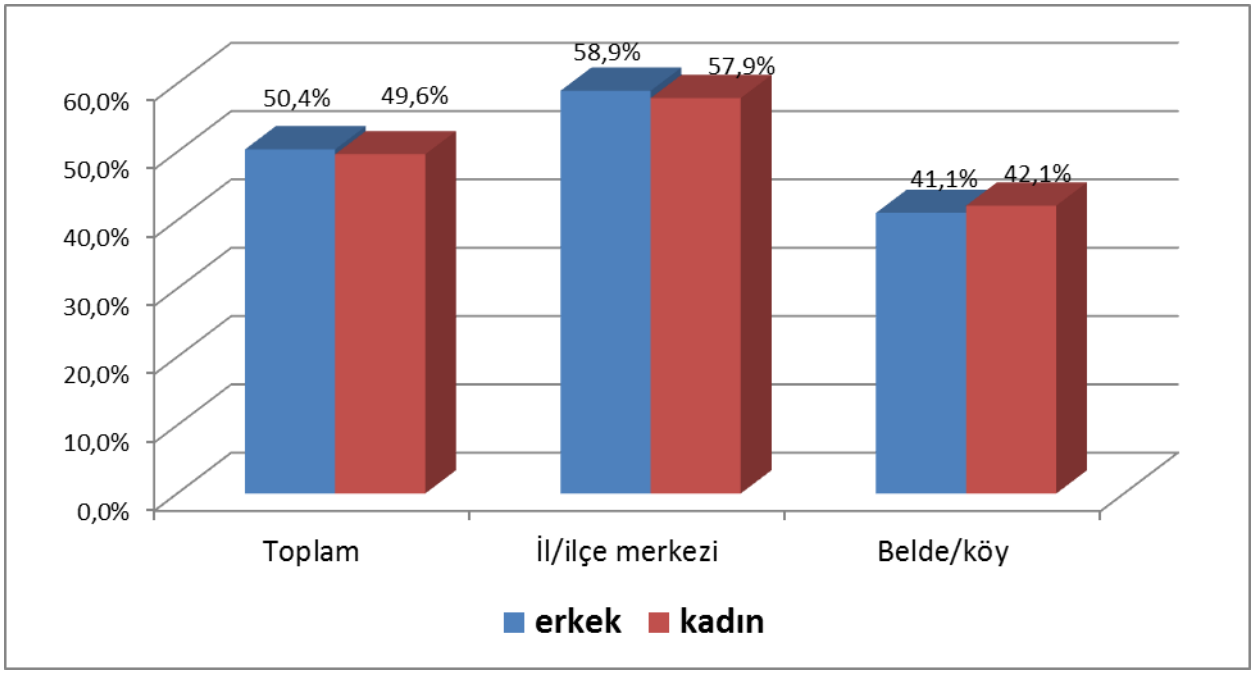

Kaynak: TÜİK

Mardin ilinin nüfus büyüklüğüne göre nüfusu en fazla olan ilçeleri sırasıyla Kızıltepe, Nusaybin, Midyat iken, nüfusu en az olan ilçeler ise Ömerli, Savur ve Yeşilli olarak sıralanmaktadır (TÜİK, 2011)..

Tablo 5. Mardin il ve ilçelerinin nüfus bilgileri, (TÜİK, 2011)

	İl/İlçe merkezi			Belde/Köy			Toplam		
Mardin	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**
Merkez	88.054	47.512	40.542	50.796	25.611	25.185	138.850	73.123	65.727
Dargeçit	14.689	7.150	7.539	12.884	6.263	6.621	27.573	13.413	14.160
Derik	20.364	10.115	10.249	38.294	18.653	19.641	58.658	28.768	29.890
Kızıltepe	141.024	70.928	70.096	79.867	39.801	40.066	220.891	110.729	110.162
Mazıdağı	10.681	5.409	5.272	22.257	11.123	11.134	32.938	16.532	16.406
Midyat	58.415	29.523	28.892	49.571	24.555	25.016	107.986	54.078	53.908
Nusaybin	86.395	42.706	43.689	27.323	13.617	13.706	113.718	56.323	57.395
Ömerli	6.179	3.122	3.057	8.626	4.273	4.353	14.805	7.395	7.410
Savur	7.017	3.438	3.579	24.457	12.225	12.232	31.474	15.663	15.811
Yeşilli	13.408	6.835	6.573	3.732	1.876	1.856	17.140	8.711	8.429
Toplam	**446.226**	**226.738**	**219.488**	**317.807**	**157.997**	**159.810**	**764.033**	**384.735**	**379.298**

Mardin 9.097 kilometre karelik yüzölçümüyle Türkiye'nin %1,16'sini kaplamaktadır. 2010 yılında Mardin ilindeki nüfus yoğunluğu Türkiye ortalamasının 9 puan altında gerçekleşmiştir. Nüfus yoğunluğu ile işgücü piyasası arz-talep eşleştirmeleri arasında çeşitli ilişkiler kurulabilir. Mesela nüfus yoğunluğu fazla olan yerlerde işgücü piyasasında taraflar arasında sosyal ağların daha yakın olacağı ve etkin çalışacağı ve iletişimin daha fazla ve daha

çabuk gerçekleşeceği, dolayısıyla da daha az masraf ve çabayla eşleştirme olabileceği düşünülebilir.

Mardin ili göç oranlarına bakıldığında Mardin'in göç veren bir il olduğunu söylemek mümkündür. 2007-2011 yılları verirlerine bakıldığında Mardin göç eden insanların net sayısının 46.710 olduğu görülmektedir. Toplam göç edenler arasında en büyük paya sahip yaş grubunun 15-34 olması ve Mardin ilinin en çok göç verdiği şehirlerin İstanbul, İzmir ve Adana (TÜİK, 2011) gibi şehirler olması, göçün ağırlıklı olarak iş olanakları ve eğitim sebepleriyle gerçekleştiğini düşündürmektedir. Mardin ilinin aldığı göç açısından en ağırlıklı yaş grubu 20-29 yaş olarak görünmektedir. Göç eğilimi 2012 yılında duraksamış ve ilin nüfusu yıllardan sonra artış göstermiştir.

Tablo 7. Yıllara Göre Nüfus, Alınan Göç, Verilen Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı

	Mardin				
	ADNKS 2011 Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı (%)
2007-2008	750.697	27.606	41.432	-13.826	-18,25
2008-2009	737.852	18.296	40.308	-22.012	-29,39
2009-2010	744.606	25.478	30.495	-5.017	-6,72
2010-2011	764.033	25.447	31.302	-5.855	-7,63

Kaynak: TÜİK

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

Mardin ilinin çalışma yaşı nüfusunun bitirilen eğitime göre dağılımına bakıldığında okuma yazama bilen fakat herhangi bir okul bitirmeyen %33,9 oranla dikkat çekmektedir. Lise altı eğitimliler çalışma yaşı nüfusunun %80,9 gibi dikkat çekici bir oranı oluşturmaktadır. Yine okuma yazma bilmeyenlerin oranı %11,1 olduğu görünmektedir. Yüksek okul veya fakülte mezunu oranı ise %3,7 dir.

Grafik 4. Çalışma Yaşı Nüfusun Bitirilen Eğitime Göre Dağılımı, Mardin, 2011

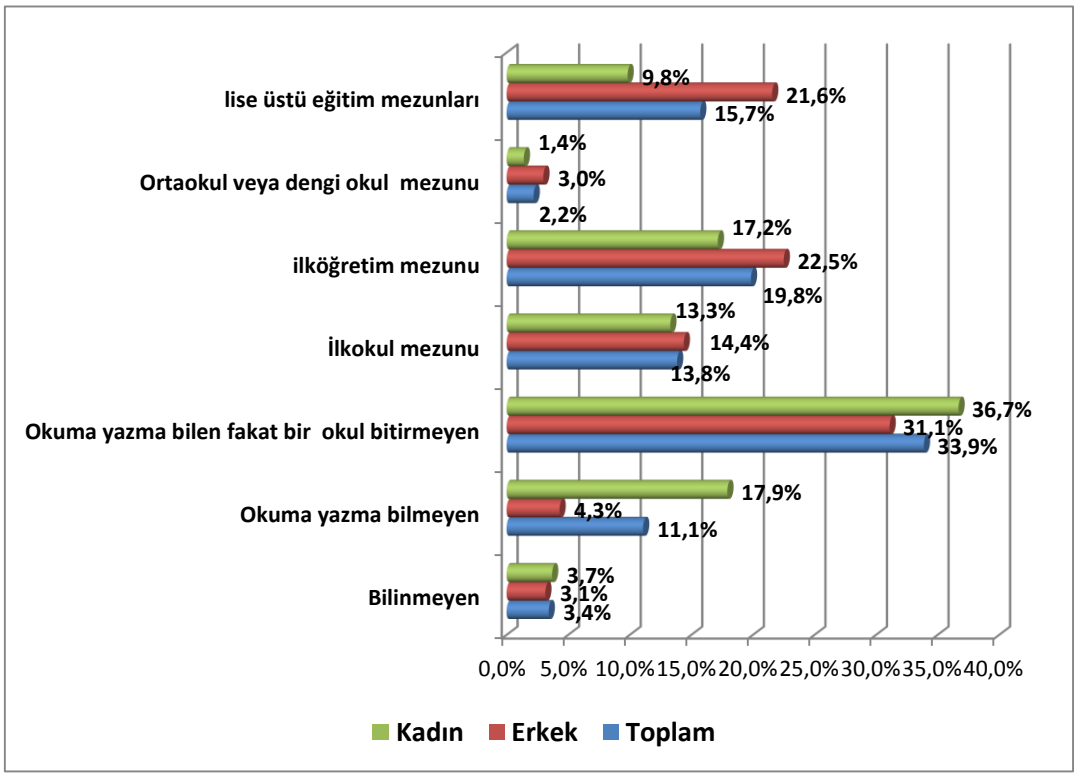

Kaynak: TÜİK

Türkiye genelindekine benzer bir şekilde Mardin'de de çalışma yaşı kadınlarla çalışma yaşı erkekler arasında eğitim açısından kadınlar aleyhine bir eşitsizlik bulunmaktadır. Bitirilen eğitim açısından kadınlarla erkekler arasındaki sayıya bakıldığında açının en dar olduğu eğitim seviyesi ilkokul mezunlarıdır. Eğitim seviyesi yükseldikçe mezun olan çalışma yaşındaki kadın sayısı maalesef azalmaktadır..

Mardin ilinde 2011/2012 öğrenim yılında ortaöğretimde okuyan toplam öğrenci sayısı 38.468 iken mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan toplam öğrenci sayısı 15.977'dir.

Tablo 7. Ortaöğretimde Okuyan Toplam Öğrenci Sayısı, Mardin, 2010-2012.

Ortaöğretimde Okuyan Toplam Öğrenci Sayısı		
	Mardin	
	Genel Ortaöğretim	Mesleki ve Teknik Ortaöğretim
2010/2011	37.492	13.985
2011/2012	38.568	15.977

Kaynak: MEB İstatistikleri Örgün Eğitim 2010-2011/2011-2012

2010-2012 arasındaki iki okul dönemi okullara yeni kayıtlar açısından karşılaştırıldığında, Türkiye genelinde ve Mardin ilinde ilköğretim okullarına yapılan yeni kayıtlarda artış olmuş. Ortaöğretime bakıldığında, Türkiye genelini de yansıtacak bir şekilde, genel ortaöğretime kayıtların azaldığı, ancak bunun yanında mesleki ve teknik ortaöğretim okullarına kayıtların yükselmekte olduğu gözlenmektedir

2010-2012 yılları arasındaki iki öğrenim dönemine ilk ve ortaöğretimden mezun öğrenci sayısı açısından bakıldığındaysa hem Türkiye genelinde, hem de Mardin ili özelinde yine meslek ve teknik ortaöğretim okullarından mezun olan öğrencilerin sayısında bir artış dikkati çekmektedir. Mardin ilinde 2010/2011 dönemi sonunda ilköğretimden mezun olan öğrenci sayısı ile 2011/2012 döneminde genel ortaöğretim ile mesleki ve teknik ortaöğretime kayıt olan öğrenci sayısı arasında 5.151 öğrencilik bir fark vardır. İlköğretim mezunlarının %316'sına tekabül eden bu kesimin kısmi oranlarda örgün öğretime devam etmediği, açık öğretim kapsamına geçtiği ya da göç yoluyla ilden ayrıldığı düşünülebilir.

Tablo 8. İlk ve Ortaöğretimde Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayısı, Türkiye ve Mardin, 2010-2012.

İlk ve Ortaöğretimde Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayısı			
	Türkiye		
	İlköğretim	Genel Ortaöğretim	Mesleki ve Teknik Ortaöğretim
2010/2011 dönemi yeni kayıt	1.257.457	527.275	470.782
2011/2012 dönemi yeni kayıt	1.285.550	513.896	525.069
2009/2010 dönem sonu mezun sayısı	1.185.938	399.478	263.416
2010/2011 dönem sonu mezun sayısı	1.226.473	392.064	314.448

	Mardin		
	İlköğretim	Genel Ortaöğretim	Mesleki ve Teknik Ortaöğretim
2010/2011 dönemi yeni kayıt	19.547	6.702	3.839
2011/2012 dönemi yeni kayıt	19 834	6 521	4 639
2009/2010 dönem sonu mezun sayısı	15.653	4.774	1.228
2010/2011 dönem sonu mezun sayısı	16.311	4.862	1.665

Kaynak: MEB İstatistikleri Örgün Eğitim 2010-2011/2011-2012

GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasasının genel bir resmini çıkartabilmek için işgücüne katılım, istihdam ve işsizlik oranlarına cinsiyet eşitliği, eğitim durumu, sektörler arası dağılım gibi göstergeler ışığında bakmak gerekmektedir. Bu tür bir analiz için gerekli verilerin çoğu TÜİK Hane halkı İşgücü Anketlerine dayanmaktadır. Ancak bu verilerin büyük bölümü Mardin iline özel değildir; NUTS2 bölümlemesinde Mardin, Batman, Şırnak ve Siirt illerini kapsayan TRC3 bölgesi bütününde mevcuttur. Dolayısıyla bu bölümde sunulacak analiz Mardin ili özelinden ziyade, bölgesel özellikleri yansıtmaktadır. Ancak bu analiz mümkün olduğu ölçüde Mardin iline ait verilerle de zenginleştirilmeye çalışacaktır. Nüfus ve konut araştırması kapsamında 2011 yılı için elde edilen il düzeyinde işgücü piyasası verilerine ilişkin Ek 4'te özet bir tablo verilmiştir.

TRC3 bölgesine nüfus, istihdam, işsizlik ve işgücü dışı nüfus olarak bakıldığında, geniş yaş grubu (15-55+ yaş) toplam nüfusun 1.234.000 kişi olduğu, 419.000 kişilik nüfusun işgücü piyasasında çalışan veya işsiz olarak yer aldığını (%33,9), 815.000 kişinin ise işgücü içerisinde yer almadığını (%66,1) görmek mümkündür.

Tablo 9 .TRC3 Eğitim Durumuna Göre Nüfus, İstihdam ve İşsizlik Oranları (%), 2011.

	Nüfus Oranı	İşgücü Katılım Oranı	İstihdam Oranı	İşsizlik Oranı	İşgücü dışı nüfus
Okuma-yazma bilmeyen	26,9	9,1	8	12,2	24,5
Lise altı	54,4	36,9	32,1	13	34,3
Lise	12,7	50,4	43,7	13,4	6,3
Yüksekokul	5,8	84,9	75,8	10,7	0,9
Toplam	**100**	**33,9**	**29,6**	**12,7**	**66,1**

Kaynak: TÜİK

Türkiye geneline bakıldığında işgücü piyasasının en büyük sorunlarından bir tanesi çalışma yaşı nüfusun, işgücüne katılım oranının düşük olmasıdır. Bu sorun her yıl Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan İlerleme Raporlarında da dile getirilmektedir. Özellikle de

kadınların işgücüne katılma oranlarındaki düşüklük, her ne kadar son bir kaç yılda az miktarda artmış ve 2011'de %28,8'e ulaşmış olsa da hala Avrupa Birliği ortalamalarının çok altındadır.

Geniş yaş grubuna (15-55+ yaş) göre sivil nüfusa bakıldığında TRC3 bölgesi için sivil nüfusun %33,9'i işgücüne katılmaktadır. Bu oranla bölge 2011 yılı için %49,9 olan Türkiye ortalamasından daha düşüktür.

Tablo 10. Eğitim Durumuna Göre Sivil Nüfus ve İşgücü, Türkiye ve TRC3, 2011

	Toplam Sivil Nüfus	Toplam İşgücü	İşgücüne Katılım Oranı
Türkiye			
Okuma yazma bilmeyen	5.863	1.204	20,54
Lise altı	26.171	15.682	59,92
Lise ve dengi meslek okulu	9.286	5.365	57,78
Yükseköğretim	5.643	4.476	79,32
Toplam	**53.593**	**26.727**	**49,87**
TRC3: Mardin, Batman, Şırnak, Siirt			
Okuma yazma bilmeyen	30	333	9,1
Lise altı	248	672	36,9
Lise ve dengi meslek okulu	79	157	50,4
Yükseköğretim	61	72	84,9
Toplam	**419**	**1.234**	**33,9**

Kaynak: TÜİK

TRC3 bölgesinde işgücüne katılım oranları cinsiyete göre incelendiğinde, kadınların işgücüne katılım oranı % 11,8 iken, bu oran erkekler için % 61,9'dur. Bu bölgede kadınların işgücüne katılımı 2011 yılında Türkiye'de % 28,8 olan kadınların işgücüne katılım oranından daha düşük seviyededir, Bu durum erkeklerle kadınlar arasında işgücüne katılım anlamında ciddi bir eşitsizliğe işaret etmektedir. Aradaki farkın sebebinin bölgede kadınlarda eğitim seviyesinin düşüklüğü, doğum oranın fazlalığı, kadınların çalıştığı sektörlerde iş olanaklarının yeterli olmaması, tarım sektöründe ücretsiz aile işçisi olarak çalıştırılmasıdır.

Bölgede işgücüne katılıma yaş açısından bakıldığında erkeklerde işgücüne katılımın en yüksek olduğu yaş aralığı 25-34'tür bu yaş aralığındaki erkeklerin %85,2'si işgücü içerinde yer almaktadır. Kadınların işgücüne katılım oranın en yüksek olduğu yaş aralığı ise 20-24'tür bu yaş aralığındaki kadınların %11'i işgücüne katılım göstermektedir.

Grafik 5. Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşgücüne Katılım Oranı (%), TRC3 bölgesi, 2011

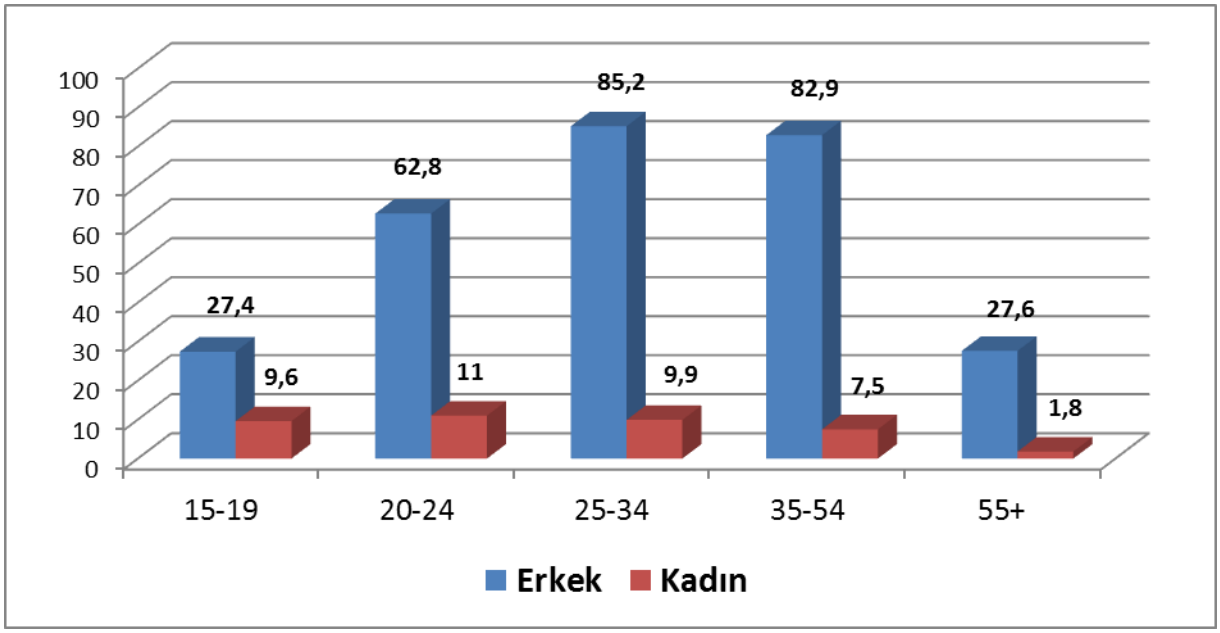

Kaynak: TÜİK

Eğitim durumuna göre erkeklerin ve kadınlarda işgücüne katılımına bakıldığında eğitimin derecesi artıkça işgücüne katılımının da arttığı görülmektedir Yükseköğretim mezunu erkeklerin işgücüne katılımı % 89,3'tür. Kadınlarda bu oran %72,3 olduğu görülmektedir.

Tablo 11: Cinsiyete ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım(%), 2011

	Okuma yazma bilmeyen	Lise altı	Lise ve dengi meslek okulu	Yükseköğretim
Erkek	34,7	60,9	67	89,3
Kadın	3,6	7,7	13,1	72,3

Kaynak: TÜİK

İşgücü Dışında Kalan Nüfus

2011 yılı verilerine göre Mardin ilinin de içerisinde yer aldığı TRC3 bölgesinde işgücü dışında kalan nüfus 815.000 kişidir. Bu nüfusun % 66' işgücü piyasası dışında kalması demektir. İşgücü dışında kalan erkeklerin oranı % 38,1 iken, kadınlarda bu oran % 91,7 gibi çok yüksek bir oran olduğu görünmektedir.

TRC3 bölgesinde kurumsal olmayan 15-24 nüfusta bulunan 424 bin gençten 105.000'i işgücü içerisinde, 319.000'i de işgücü dışında yer almaktadır.

Hanehalkı işgücü anketinden elde edilen bir çok gösterge eğitim düzeyi artışının nüfusun işgücüne katılım oranını arttırdığı gözlemini desteklemektedir. Bu durum erkekler ve

kadınlar için yüksek öğrenim seviyesinde hayli belirgindir. Yükseköğrenim diploması olan yaklaşık üç kadından biri (%27,7) ve dokuz erkekten biri (% 11,3) işgücü piyasası dışındadır.

Grafik 6. Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı, TRC3 bölgesi (%)

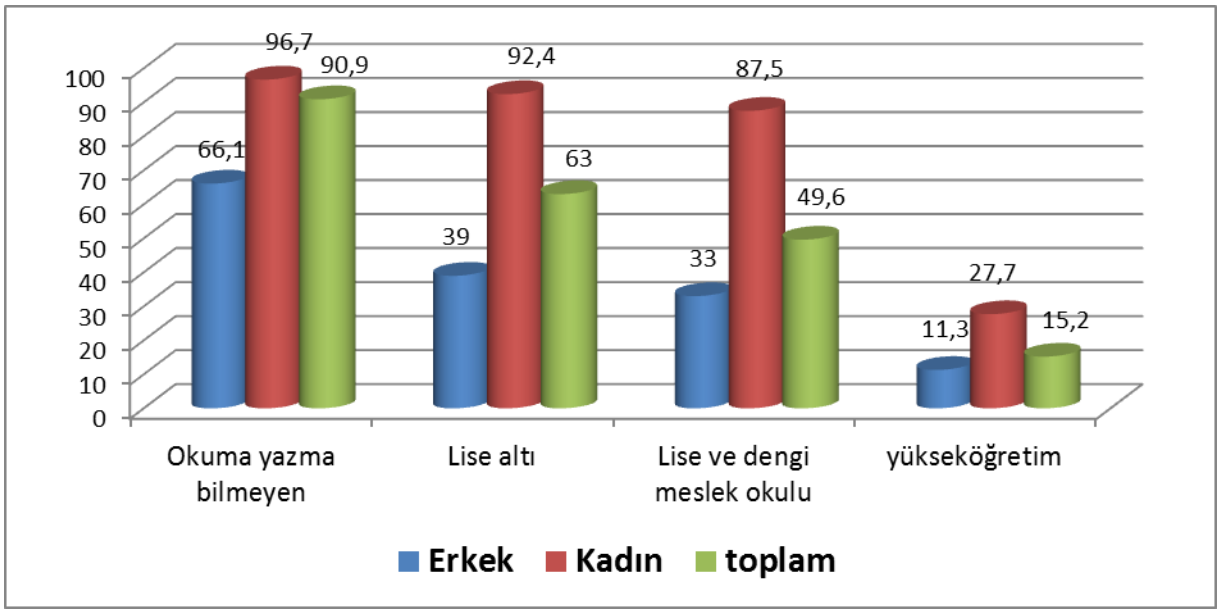

Kaynak: TÜİK

Yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyine göre işgücü dışında bulunma oranı ve nedeni değişmektedir. 2011 yılı itibariyle nedene ve yaşa göre işgücüne dahil olmayanlara bakıldığında TRC3 bölgesinde ilk sırada gelen nedenin ev işleri ile meşgul olmak (%52,2) olduğu anlaşılmaktadır. İkinci sırada öğrenci olmak (%15,6), üçüncü sırada ise engeli yaşlı veya hasta olmak (%11,9) gelmektedir. 20-54 yaş grubu açısından en büyük sebebin ev işleri olması, işgücüne katılmayanların büyük ölçüde kadınlar olduğunu göstermektedir.

Yine 2011 yılı itibariyle nedene ve eğitime göre işgücüne dahil olmayanlara bakıldığında, TRC3 bölgesinde ev işleri ile meşgul oldukları için işgücüne katılmayanların büyük çoğunluğunun lise altı eğitim düzeyi (%52) ve okuma yazma bilmeyenlerden (37,1) oluştuğu görülmektedir. Dolayısıyla, düşük düzeyde eğitime sahip olmaktan kaynaklanan bir şekilde ancak düşük ücretli işlerde çalışabilecek olması ve çocuk bakım hizmetlerinin yetersiz ve yüksek ücretli olması nedeniyle kadınların birçoğunun çalışmak yerine ev kadını olarak kaldığını ve ev işleri ile çocuk ve yaşlı bakımıyla ilgilendiğini söylemek mümkündür.

İstihdam

2011 yılı itibariyle Mardin ilinin içinde bulunduğu TRC3 bölgesinde istihdam oranı % 29,6'dir. Erkeklerde bu oran %54 iken, kadınlarda bu oran %7,2 gibi çok düşük bir seviyededir. İstihdamın en yüksek olduğu yaş grubu erkeklerde % 74,9 ile 35-54 yaş grubu ve %73,9 ile 25-34 yaş grubu, kadınlarda ise bu oran %9.2 ile 25-35 yaş grubudur.

2011 yılı itibariyle, TRC3 bölgesindeki istihdamın %7,3'ünü okuma-yazma bilmeyenler, %14,8'sini yüksek eğitimliler, %18,6'sını lise ve dengi okul mezunları, % 59,3'ini ise lise altı eğitimliler oluşturmaktadır.

Grafik 7.Cinsiyet ve Yaşa Göre İstihdam Oranı (%), TRC3 Bölgesi, 2011.

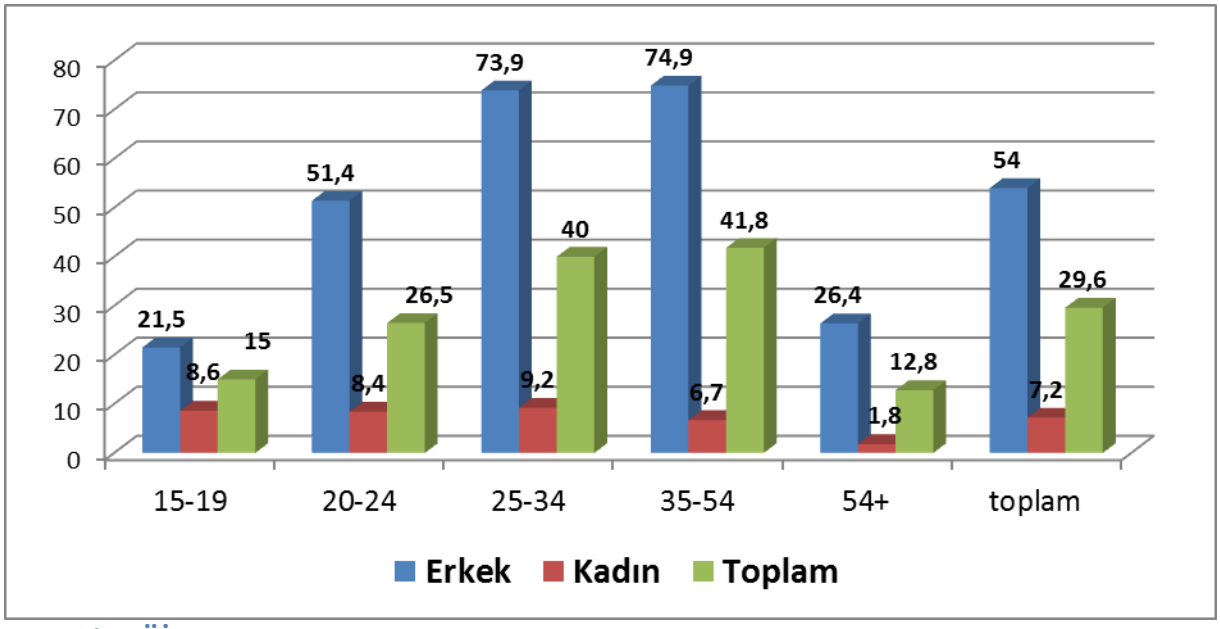

Kaynak: TÜİK

2011 yılı için TRC3 bölgesinin eğitim durumuna göre istihdam oranına bakıldığında eğitimle istihdam oranı arasında doğrusal bir ilişki olduğu görünmektedir.

Toplam işgücü içerisinde okuma-yazma bilmeyenlerin istihdam oranı %8 iken, lise altında istihdam oranı %32,1'e, lise ve dengi meslek okulu mezunlarında %43,7'ye ve son olarak da yükseköğretim mezunlarında %75,8'e yükselmektedir. Kadınlarda yüksek eğitimlilerin istihdam oranı (%63,6) okur-yazar olmayan kadınların istihdam oranından (%3,5) yirmi kat fazladır.

Tablo 12. Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı (%), TRC3 Bölgesi, 2011

Eğitim Durumu			
	Kadın	Erkek	Toplam
Okur-Yazar olmayan	3,5	29	8
Lise altı	6,7	52,9	32,1
Lise ve dengi	10	58,6	43,7
Yüksekokul	63,6	80	75,8
Toplam	7,2	54,0	29,6

Kaynak: TÜİK

İstihdamın iktisadi faaliyet koluna, yani sektörlere, göre dağılımına bakıldığında TRC3 bölgesindeki istihdamın, Türkiye genelinde görülen eğilim olan hizmetler sektöründe olduğu görülmektedir. 2011 yılı itibariyle hizmet sektörü TRC3 bölgesinde toplam istihdamın %60,5'ini kapsamakta, bunu % 22,5'lik istihdam yaratma oranıyla sanayi sektörü, ve %17 ile tarım sektörü izlemektedir.

Türkiye'de ise 2011 yılı itibariyle hizmet sektörü % 48, sanayi sektörü %26,5 ve tarım sektörü % 25'5 oranlarla istihdam sağlamaktadır.

Son üç yıla baktığında TRC3 bölgesinde 2009 yılına göre 2010 yılında hizmet ve sanayi sektörlerinde istihdam oranlarında azalma olmuşsa da 2011 yılında sanayi ve hizmet sektöründe artış olmuş 2009 oranlarının üzerine çıkılmıştır.

Grafik 8.Yıllara Göre İktisadi Faaliyet Koluna Göre İstihdam Oranı (%), TRC3 Bölgesi.

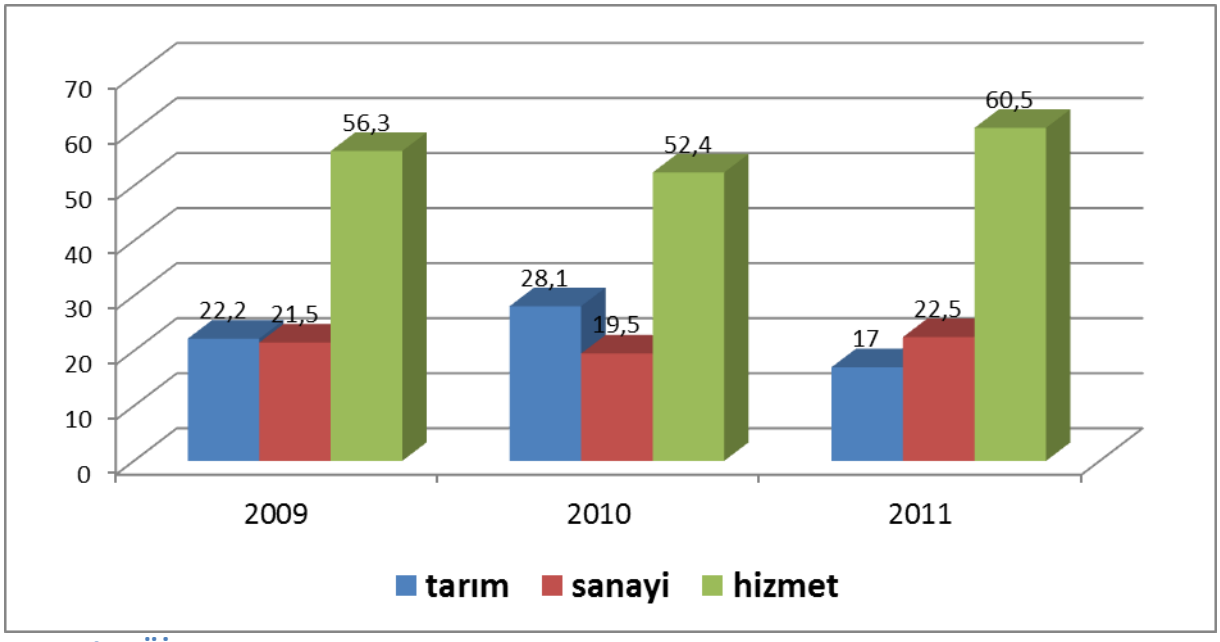

Kaynak: TÜİK

İşteki durum değişkeni açısından bakıldığında ücretli veya yevmiyeli çalışanların, işveren veya kendi hesabına çalışanların hizmet sektöründe, ücretsiz aile işçisi olarak çalışanların ise tarım sektöründe yoğunlaştığı görülmektedir. İşteki durum açısından çalışanlar içerisindeki ücretli veya yevmiyeli çalışanların oranı %72,6 işveren veya kendi hesabına çalışanların oranı %23,6 ücretli aile işçisi oranı %6,3'tür.

Meslek gruplarına göre istihdama bakıldığında TRC3 bölgesinde istihdamın ağırlıklı olarak %23 oranıyla nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlarından oluştuğu görülmektedir. Bunu %11,8 oranıyla tesis ve makine operotörleri ve montajcılar, aynı oranla sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar izlemektedir.

TRC3 bölgesinde tarım dahil istihdamın işyeri büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığında ise Türkiye genelindeki durumu yansıtan bir şekilde istihdamın çok büyük oranda (%60) 1-9 kişi çalıştıran işyerlerinde yoğunlaştığını, bunu %17,5'lik bir oranla 25-49 kişi çalıştıran işyerlerinin izlediği görülmektedir. İşyeri büyüklüğüne göre istihdamın en az olduğu işyerleri ise 10-24 ve 50 üstü kişi çalıştıran işyerleridir

Grafik 9. İşyeri Büyüklüğüne Göre İstihdam (tarım dahil), (Bin kişi), TRC3 Bölgesi, 2011.

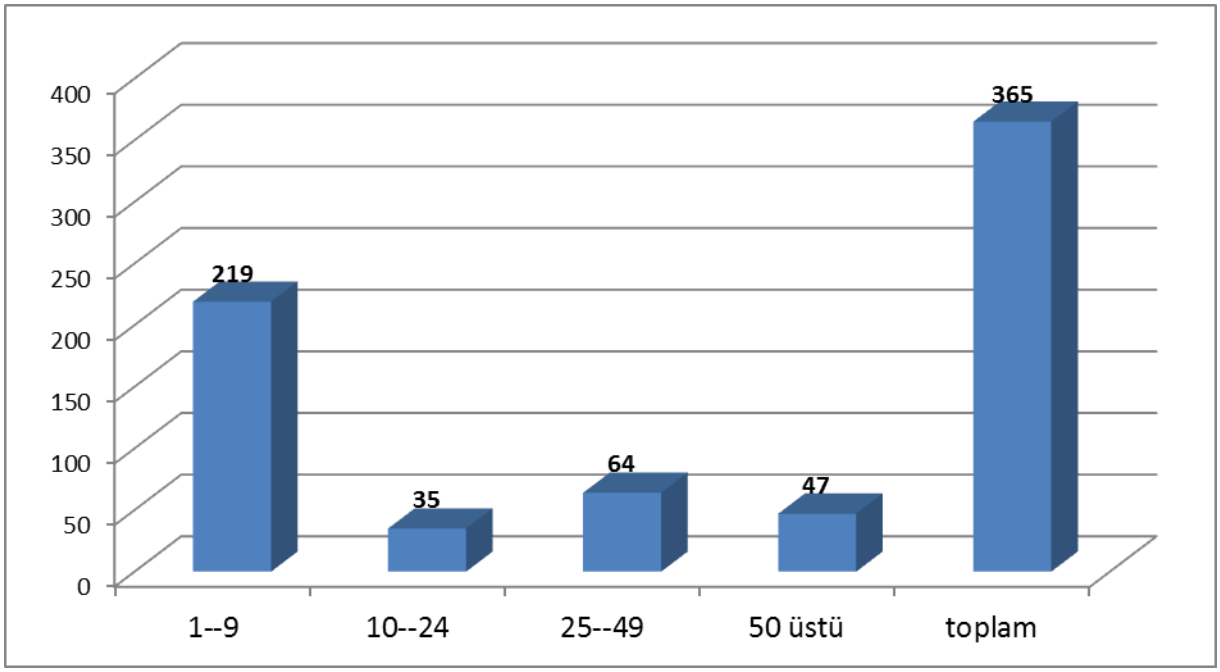

Kaynak: TÜİK

2.2 Kayıtdışı İstihdam

Kayıt dışı istihdam hem TRC3 bölgesinde hem de Türkiye genelinde en önemli işgücü piyasası sorunlarından biridir. Türkiye genelinde yıllar içerisinde kayıt dışı istihdamda ufak düşüşe rağmen toplam istihdamın yaklaşık yarısı kayıt dışı çalışmaktadır. TRC3 bölgesinde durumun daha kötü olduğunu ve kayıt dışı istihdamın toplam istihdamdaki payının yüzde 50'den fazla olduğunu söylemek mümkündür: TC83 bölgesinde istihdamın %57.3'ü kayıt dışındadır. TRC3 bölgesindeki kadınların %58,7'si, erkeklerin ise %57'si kayıtdışı çalışmaktadır. Yine de kayıtdışı çalışmada yıllar içerisinde bir iyileşme olduğunu söylemek mümkündür. TRC3 bölgesinde 2007 yılında %68,5 olan kayıtdışılık oranı, 2011 yılında %57,3'e düşmüştür.

İktisadi faaliyet koluna göre kayıtlılık durumuna bakıldığında hem Türkiye, hem de bölgede kayıt dışı istihdam oranının en fazla olduğu sektörün tarım olduğu görünmektedir. TRC3 bölgesinde bu sektörde çalışanların %95'i kayıt dışı çalışmaktadır. Bölgede tarımdan sonra kayıt dışı istihdamın en fazla olduğu sektörler sırasıyla sanayi ve hizmet sektörüdür.

Grafik 10. İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Kayıtdışı istihdam oranı (%), Türkiye ve TRC3, (2011)

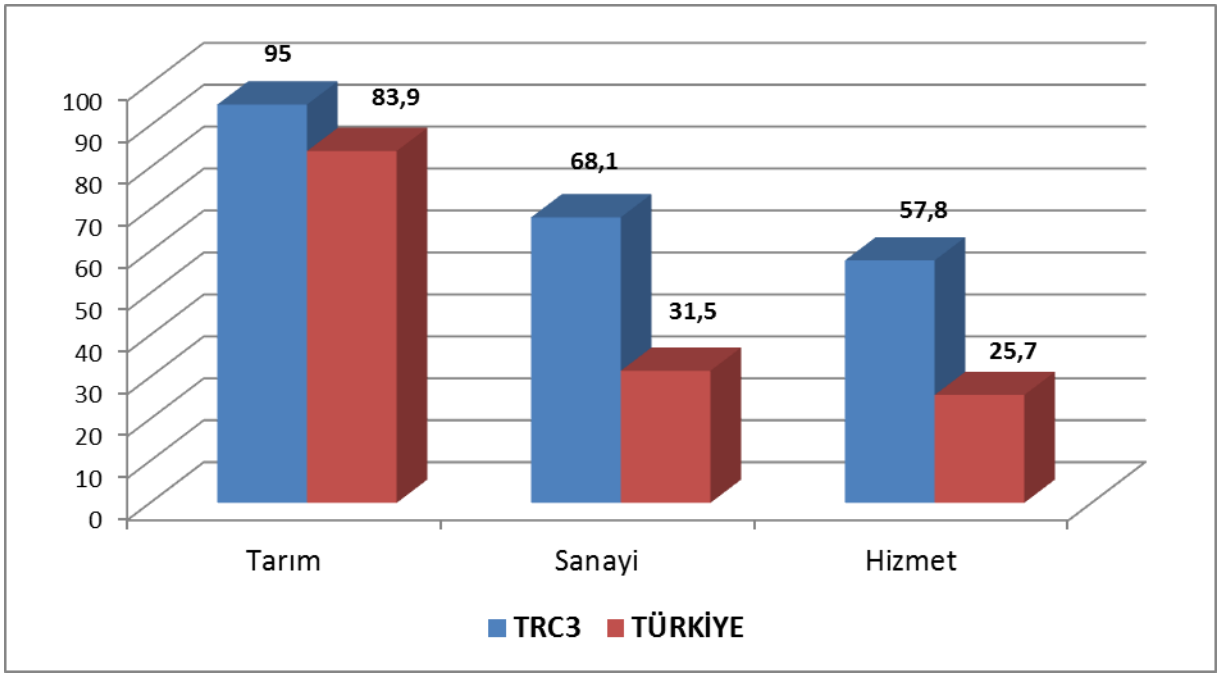

Kaynak: TÜİK

Eğitim seviyesine göre istihdamda kayıtlılık durumuna bakıldığında toplam okuma yazma bilmeyenlerin %88,8'i kayıtdışı çalışmaktadır. Bunu sırasıyla lise altı eğitimliler (%74,1), lise ve dengi meslek okulları mezunları (%33,8) ve yüksek öğretim mezunları (%5,3) izlemektedir. Yani eğitim seviyesi yükseldikçe kayıtdışı çalışma da azalmaktadır.

Grafik 11. Eğitim Seviyesine Göre Kayıtdışı istihdam oranı (%), Türkiye ve TRC3, (2011)

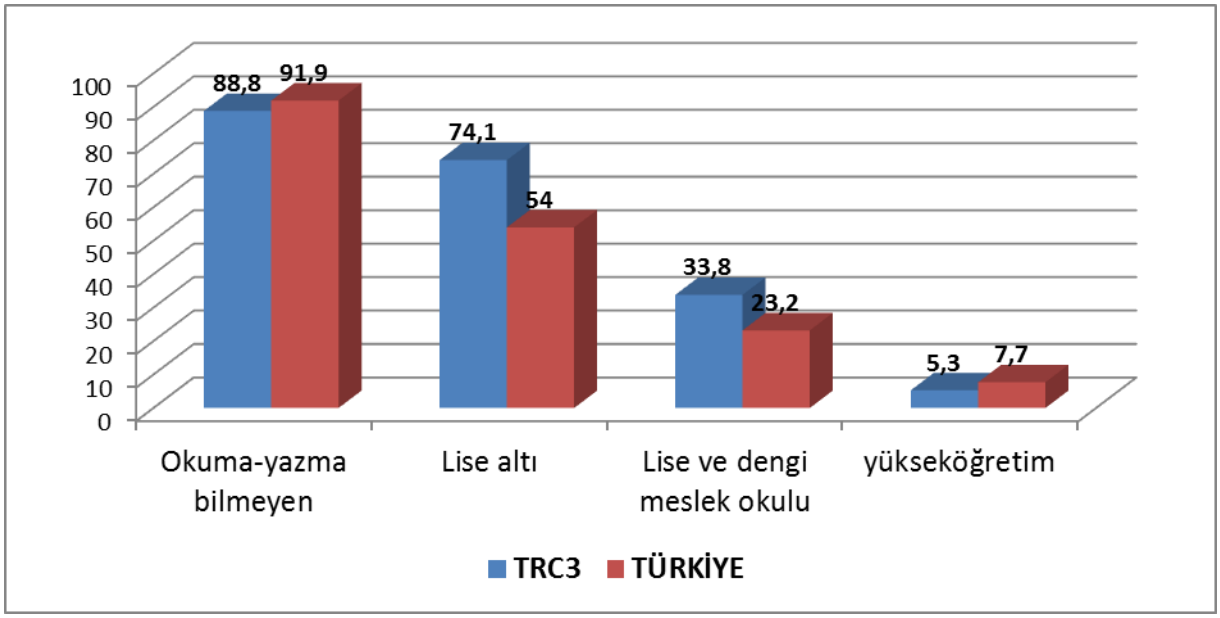

Kaynak: TÜİK

TRC3 bölgesinde 2011 yılı itibariyle işteki duruma göre kayıtdışılık oranlarına bakıldığında en düşük kayıtdışı istihdamın ücretli ve yevmiyeli çalışanlar (%46,9) arasında olduğu görünmektedir. Ücretsiz aile işçilerinin %91,3'ü, işveren ve kendi hesabına çalışanların da %79,1'i kayıtdışı çalışmaktadır.

2011 verileri ışığında TRC3 bölgesinde yaş ve kayıtlılık ilişkisine bakıldığında, Türkiye genelini yansıtan bir şekilde, en fazla kayıtsız çalışan yaş grubunun 15-19 yaş grubu (%91,7) olduğu, bunu 20-24 yaş grubu (%66,7), 55 ve üstü yaş grubu (%65,2), 25-34 yaş grubunun (%51,1) izlediği görülmektedir. En az kayıtsız çalışan yaş gurubun 25-34 yaş grubu (%48,9) olduğu görülmektedir.

İşsizlik

2011 istatistiklerine göre TRC3 bölgesinde işsizlik oranı %12,7'dir. İşsizlik oranı bölgedeki kadınlar açısından %11,8, erkekler açısındansa %12,8'dur. Aynı yıl Türkiye geneli işsizlik oranı %9,8, cinsiyete göre bakıldığında erkeklerde işsizlik oranı %9,2, kadınlarda %11,3'tür. Mardin ilinin işsizlik oranlarında Türkiye ortalamasının altında olduğu görülmektedir.

2010 rakamlarına göre Mardin ili özelinde işsizlik oranı %9,1'dir. TRC3 bölgesinde aynı yıl işsizlik oranı %11,8 olarak açıklanmıştır. 2010 rakamlarına göre TRC3 bölgesinde işsizlik oranın en düşük olduğu il Mardin ili olmuştur. Aynı yıl Türkiye'de işsizlik oranı ise %11,9'dur. Mardin ilinin Türkiye ortalamasının altında olduğu görülmektedir.

Grafik 12.Yıllar İtibariyle İşsizlik Oranları (%), Türkiye, TRC3, Mardin.

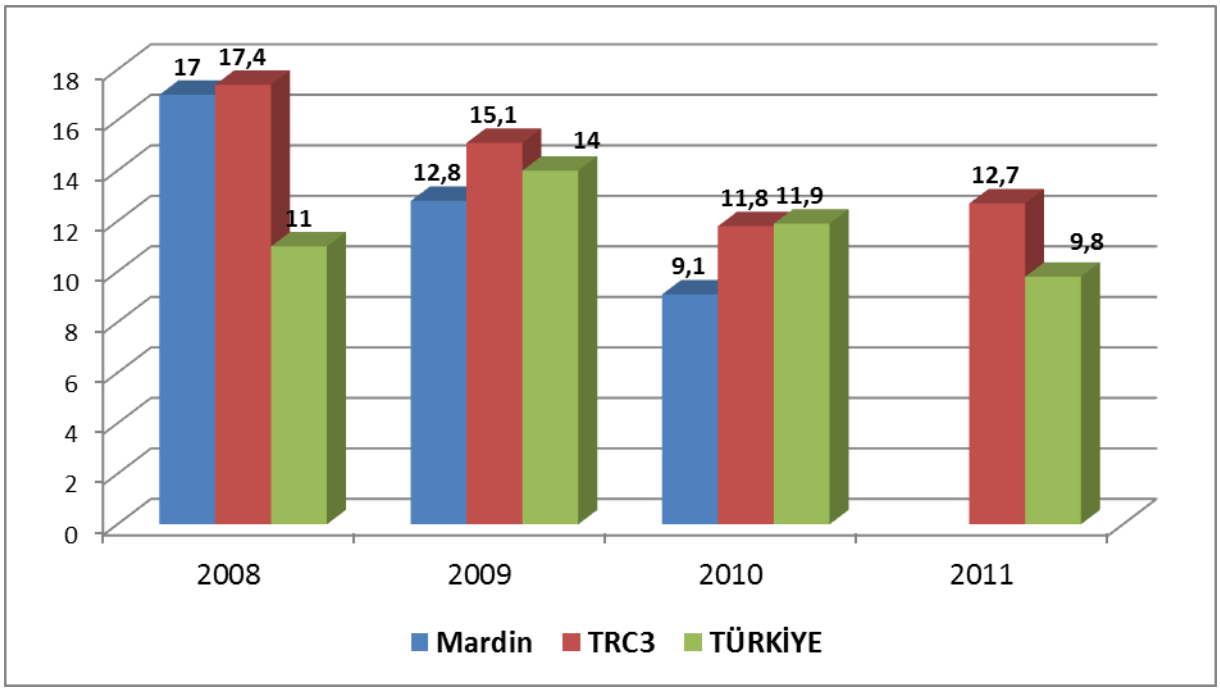

Kaynak: TÜİK

2011 yılı verileri ışığında TRC3 bölgesinde geniş yaş grubuna göre kayıtlı işsizlere bakıldığında, işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubu kadınlar (%23,9) 20-24 yaş grubu,

erkekler (%21,8) için 15-19 yaş grubudur. Toplam işsizlik oranı ise 15-19 yaş gurubunda %18,9 iken, 20-24 yaş grubunda %19,3'tür.. Kadın işsizliği açısından ikinci sırada %10,7'lik bir oranla 15-19 yaş aralığı gelirken, erkek işsizliği açısından ikinci sırayı %18,2'lik oranla 20-24 yaş grubu almaktadır. Hem kadınlar (%0,0), hem de erkekler (%4,5) açısından işsizlik oranının en düşük olduğu yaş grubu ise 55 ve üstü yaş grubudur; bu grubun toplam işsizlik oranı %4,2'dir.

Grafik 13.Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TRC3 Bölgesi, 2011.

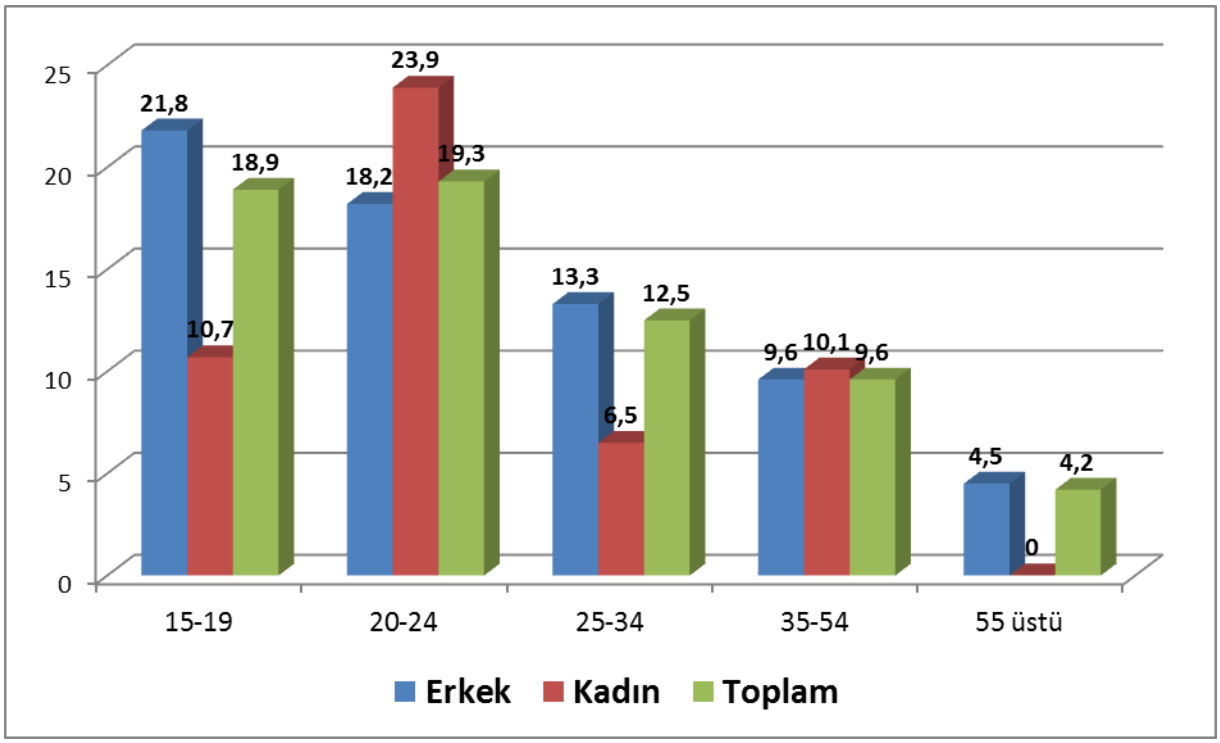

Kaynak: TÜİK

İşsizlik oranlarına eğitimle olan ilişkisi çerçevesinde bakıldığında TRC3 bölgesinde 2011 yılı itibariyle en yüksek işsizliğin (%13,4) lise ve dengi meslek okulu mezunları tarafından deneyimlendiği görülmektedir. Erkeklerde en yüksek işsizliğin okuma yazma bilmeyenlerde (16,4) olduğu, kadınlarda ise lise ve dengi meslek okulu mezunlarda (%23,8) olduğu görülmektedir. Okuma-yazma bilmeyen erkeklerin oranı diğer eğitim gruplarına göre daha fazla olması, okuma yazma bilmeyen kadınların oranının (%3,3) diğer eğitim gruplarına göre daha düşük olması okuma yazma bilmeyen kadınların sadece %3,6'sının işgücüne katılım göstermesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Grafik 14. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TRC3 Bölgesi, 2011.

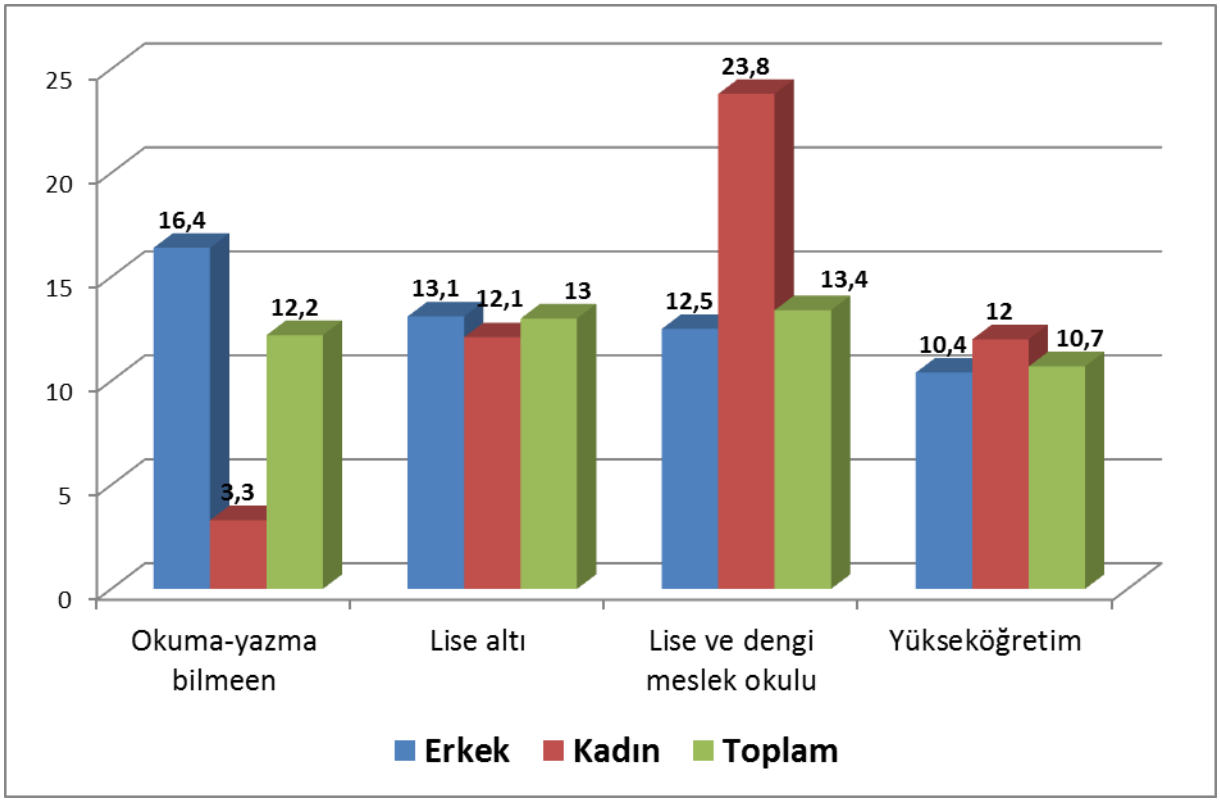

Kaynak: TÜİK

İşgücü Piyasasında Kadınlar

Türkiye genelinde kadınların işgücü piyasasındaki yeri endişe verici seviyelerdedir. Bu durum Avrupa Birliği Komisyonu tarafından hazırlanmakta olan İlerleme Raporlarında da her sene tekrar edilmektedir. Yıllar içerisinde Türkiye genelinde kadınların işgücüne katılım oranında az da olsa bir artış görülmüş, bu oran 2011 yılında % 28,8'e yükselmiştir. Kentsel alanlarda kadın işgücüne katılım oranları kırsal alanlara göre daha düşüktür. Ancak kadınların işgücüne katılım oranlarının kırsal alanlarda daha yüksek görünmesinin sebebi buradaki kadınların ücretsiz aile işçisi olarak çoğunlukla tarım sektöründe çalışıyor olmalarıdır. Türkiye genelinde kadınlara ait istihdam oranı 2011 yılı için % 25,6'dır. Yani Türkiye'de her dört kadından üçü işgücü piyasası içerisinde yer almamakta, her dört kadından sadece biri çalışmaktadır. Bu oranlar Türkiye'ye ait işgücüne katılım ve istihdam oranlarının da bir bütün olarak düşmesine sebep olmaktadır. Kadınlar arasında işsizlik oranı 2011yılı için erkeklerin çok üzerinde ve % 11,3 seviyesindedir.

TRC3 bölgesi özelinde bakıldığında ise kadınların işgücüne katılım oranı %36, istihdam oranı ise %8,2'dir. Bölgedeki kadınların %58,7'si hizmet, %34,7'si tarım, %6,5'i de sanayi sektöründe çalışmaktadır (inşaat sektörü hizmetin içinde gösterilmiştir). Bölgede kadın işsizliği ise %11,8'lik bir oranla Türkiye genelinden daha yüksektir.

Tablo 13. TRC3 Bölgesinde Geniş Yaş Grubuna Göre Kadınlara Ait İşgücü Piyasası Göstergeleri (15+ yaş), 2011.

	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	Toplam
Geniş yaş grubuna göre Kurumsal olmayan nüfus (bin)	121	105	164	1544	99	**643**
Geniş yaş grubuna göre işgücü (bin)	12	12	16	12	2	**53**
İşgücüne katılım (%)	9,6	11	9,9	7,5	1,8	**8,2**
İstihdam (%)	8,6	8,4	9,2	6,7	1,8	**7,2**
İşsizlik (%)	10,7	23,9	6,5	10,1	0	**11,8**

Kaynak: TÜİK

2011 verilerine göre bölgede kadınların işgücüne katılmama sebeplerinin başında ev işleri ile meşgul olmak (%72,2) gelmektedir. Bu sebep, büyük ölçüde çocuk bakımı hizmetlerinin yetersizliği veya pahalılığı ve/veya ailede yaşlı ve hasta aile bireyleri gibi bakıma ihtiyaç duyan bireylerin sorumluluğunun kadınlar üzerinde olmasıyla ilişkilidir. Bu tür geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin yanı sıra Türkiye'de genel olarak kadınların işgücüne katılmadığı gerçeği TC83 bölgesinde de karşılık bulabilmektedir.

Grafik 15. TRC3 Bölgesinde Kadınlara Ait İşgücü Piyasasına Dahil Olmama Nedenleri (15+ yaş), 2011.

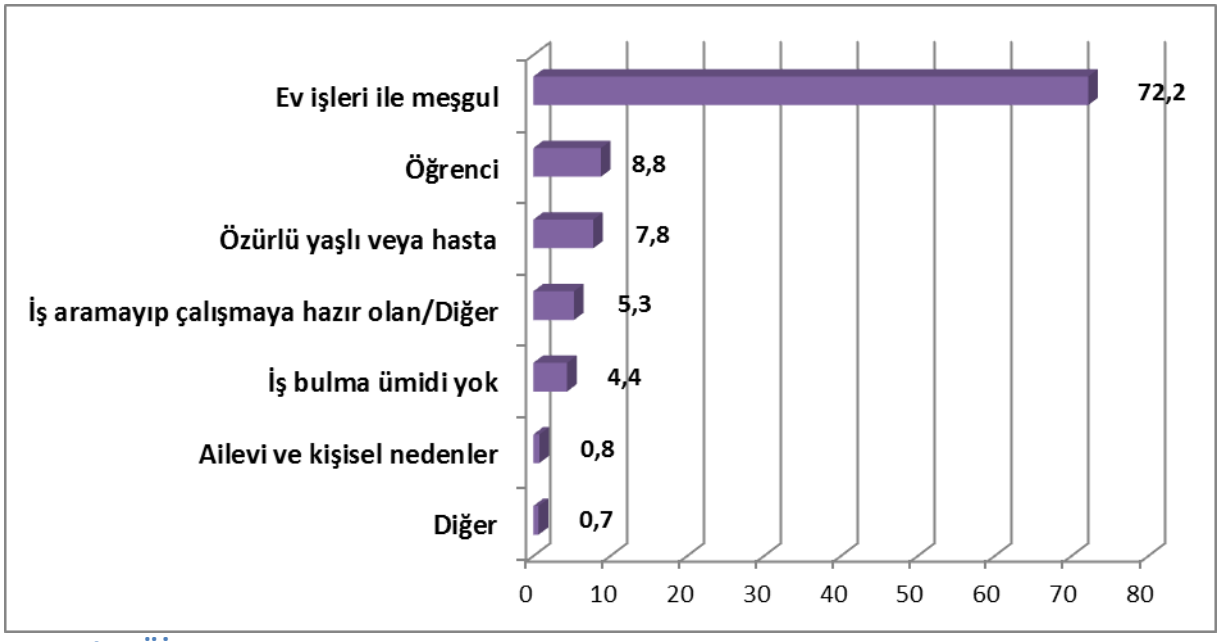

Kaynak: TÜİK

2011 yılı verileri ışığında, TRC3 bölgesinde geniş yaş grubuna göre kayıtlı işsizlere bakıldığında, kadınlar arasında işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubunun %23,9'luk bir oranla 20-24 yaş grubu olduğu, bunu %10,7 ile 19-20 yaş grubunun izlediği görülmektedir.

2012 yılı Mardin İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre Mardin ili özelinde tarım-dışı ekonomik faaliyet alanlarına bakıldığında, kadınlar arasında en fazla icra edilen mesleğin genel anlamıyla Tıbbi sekreter ve beden işçisi (temizlik) olduğu görülmektedir. Bunları beden işçisi (genel), sekreter ve muhasebeci izlemektedir.

Grafik 16. Kadınların En Fazla İcra Ettiği Meslekler, Mardin, 2012.

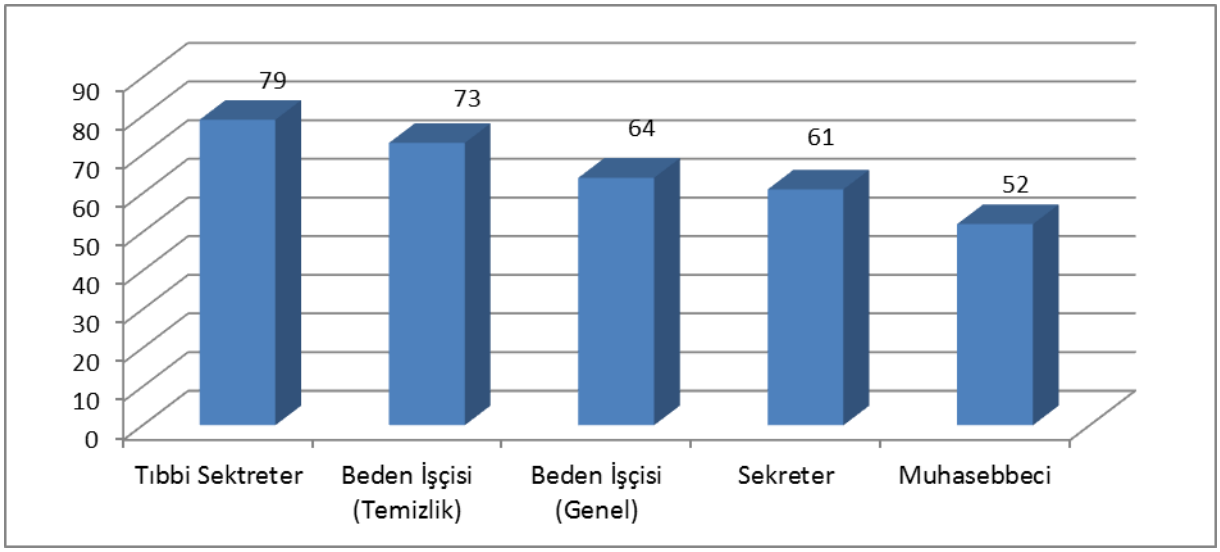

Kaynak: İPA Mardin 2012

İşgücü Piyasasında Gençler

Türkiye genelinde işgücü piyasasındaki endişe verici bir diğer unsur gençlerin istihdamı ve genç işsizliğidir. Kadınların iş piyasasındaki yeri konusunda olduğu gibi, Avrupa Birliği İlerleme Raporlarında bu durumun da her sene altı çizilmektedir.

2011 yılı verileri ışığında TRC3 bölgesindeki gençlerin (15-24 yaş grubu) işgücü piyasasındaki yerine bakıldığında, gençlerin işgücüne katılım oranının %24,7, istihdam oranının ise %19,9 olduğu görülebilir. Gençler arasındaki işsizlik oranı ise %19,2'dir.

Tablo 14. Eğitim Durumuna ve Yıllara Göre İşgücüne Katılma Oranı (%), 15-24 Yaş Grubu, TRC3 Bölgesi, 2011.

	Okuma yazma bilmeyen	Lise altı	Lise ve dengi meslek okulu	Yüksek öğretim	TOPLAM (15-24 yaş)
15-24 yaş nüfus (bin)	37	305	70	11	**424**
15-24 yaş işgücü (bin)	6	73	17	8	**105**
İşgücüne katılım (%)	16,1	23,9	25,8	74,4	**24,7**
İstidam oranı (%)	14,3	19,8	18,9	51,1	**19,9**
İşsizlik oranı (%)	11,3	17,3	23,7	31,4	**19,2**

Kaynak: TÜİK

İşgücüne dâhil olmama nedenlerini 15-24 yaş arası grubu özelinde bakıldığında, erkeklerin %63,2'sinin eğitim-öğrenim nedeni ile kadınların ise %57,4 oranında ev işleri ile meşguliyet ikinci olarak da %24,5'inin eğitim-öğrenim nedeniyle işgücüne dahil olmadıkları

görülmektedir. 15-24 yaş arası grupta eğitim-öğrenim nedeniyle işgücüne dahil olmama oranı %39,2'dır.

Grafik 2. Cinsiyete Göre 15-24 Yaş Arası İşgücüne Dahil Olmama Nedenleri

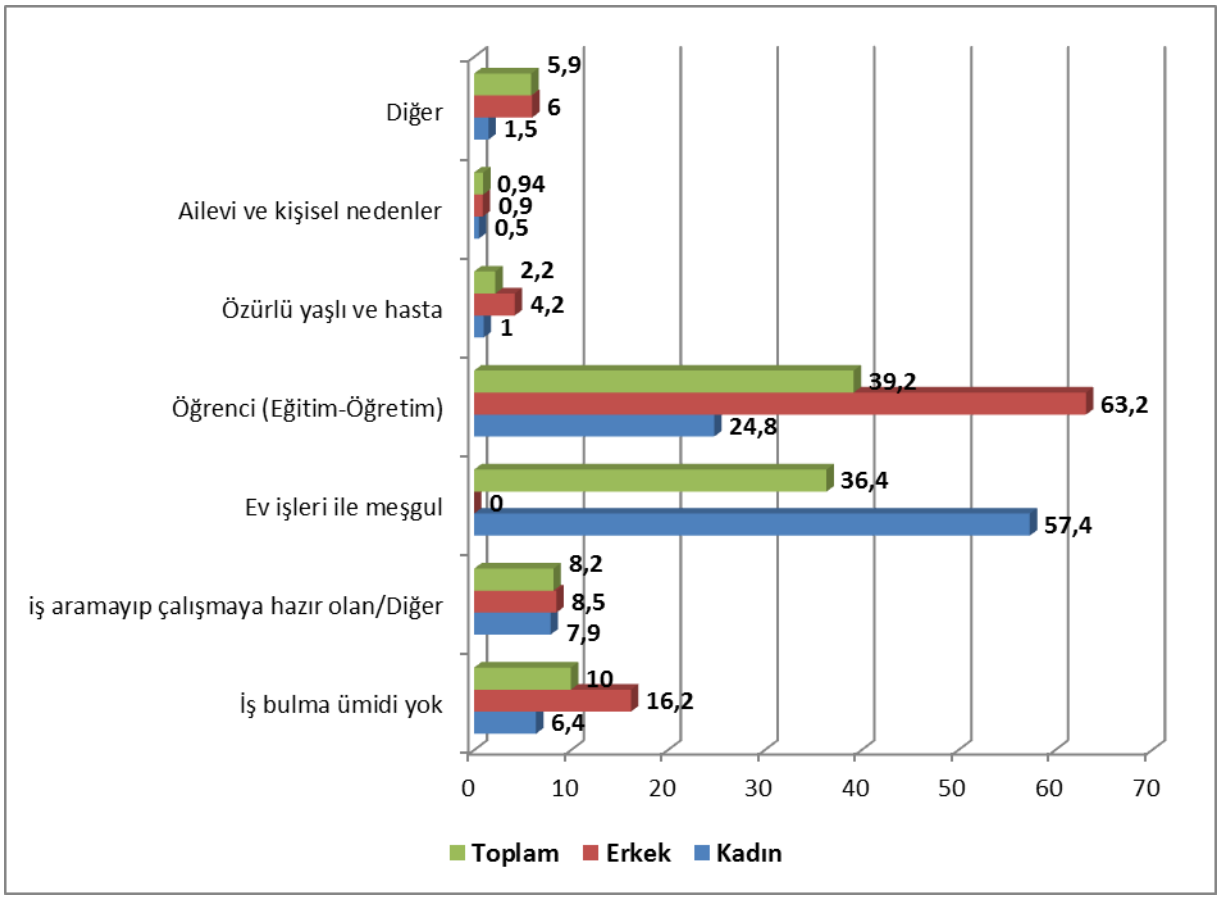

Kaynak: TÜİK

İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Bu bölümde 2012 yılının yılına ait İŞKUR verileri ile Mardin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü verileri ışığında Mardin ilinde kayıtlı işgücü ve kayıtlı işsiz verileri, açık iş sayıları, kuruma yapılan başvurular, işlere yapılan yerleştirmeler, işgücü yetiştirme kursları ve işsizlik ödeneğine başvurular özetlenecektir. Kuruma yapılan başvurularla işe yerleştirmelerin yaş, eğitim seviyesi ve kadın-erkek oranları açısından değerlendirilmesi, ilerleyen yılları için gerçekleştirilecek eşleştirmelerin daha etkin bir şekilde yapılabilmesi için önemli bir veri kaynağıdır.

2012 yılının sonu itibariyle Mardin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde kayıtlı işgücü istatistiklerine bakıldığında, Mardin'de kuruma kayıtlı 16.973 iş arayan mevcut olduğu görülmektedir. İş arayanlardan %60,4 29 yaşından küçüklerden oluşmaktadır. Kuruma kayıtlı olarak iş arayanlardan sadece %12,3'ü yükseköğrenimlidir.

Tablo 15. Yaş Gruplarına Göre Kayıtlı İşsizler, Türkiye, Mardin (2012)

Yaş Gruplarına Göre Kayıtlı İşsizler				
	Kişi		Yüzde (%)	
	Türkiye	Mardin	Türkiye	Mardin
15 - 19	82.403	674	3,5	4,5
20 -24	474.173	3234	20	21,6
25 -29	524.838	3.613	22,1	24,1
30 - 34	428.572	2734	18,1	18,3
35-39	321.909	1772	13,6	11,8
40 - 44	245.856	1291	10,4	8,6
45-49	169.653	844	7,2	5,6
50-54	72.834	397	3,1	2,7
55-59	32.803	217	1,4	1,4
60-64	12639	135	0,5	0,9
65+	6582	62	0,3	0,4
Toplam	2.372.262	14.973	100	100

Kaynak: TÜİK

Kayıtlı işsizlerin eğitim durumlarına göre incelendiğinde en fazla kayıtlı işsizlerin %50,6 ile ilköğretim mezunlarında olduğu en az ise %4 ile okuma yazma bilmeyenlerde olduğu görülmektedir.

Tablo 16. Eğitim Durumlarına Göre Kayıtlı İşsizler, Türkiye, Mardin (2012)

Eğitim Durumlarına Göre Kayıtlı İşsizler				
	Kişi		Yüzde (%)	
	Türkiye	Mardin	Türkiye	Mardin
Okuma yazma bilmeyenler	44.975	604	1,9	4
Okur-yazar	59.440	1025	2,4	6,7
İlköğretim	1.109.535	7.569	46,8	50,6
Lise ve dengi meslek okulu	718.844	3932	30,3	26,3
Yükseköğretim	446.468	1843	28,8	12,3
Toplam	2.372.262	14.973	100	100

Kaynak: İŞKUR

Mesleklere göre kayıtlı işsizlere ilişkin istatistiklere bakıldığında beden işçisi (genel), beden işçisi (temizlik) büro memuru(genel), beden işçisi (inşaat), şoför (yolcu taşıma),

güvenlik görevlisi (silahlı), temizlik görevlisi, bilgisayar işletmeni, Hizmetli, şoför (yük taşıma) ilk on sırada gelmektedir

2012 yılına ait mevcut istatistikler incelendiğinde, Mardin'de 2012 yılında yapılan 12.904 kuruma başvurunun 2.305'i iş gücü piyasasına giriş yapabilmiştir. Sosyal duruma göre inceleme yapıldığında il genelinde toplam 55 özürlü ve 4 eski hükümlü bireyler 2012 yılında işgücü piyasasına dahil olmuştur.

Türkiye geneli 2012 yılı istatistiklerine bakıldığında ise kurum hizmetlerinden yararlanmak için yapılan 2.296.325 başvuruya karşılık 556.587 kişi istihdam edilmiştir. Türkiye genelinde özürlü vatandaşlara yönelik işe yerleştirme istatistiklerine bakıldığında ise 2012 yılında 35.531 kişi işe yerleştirilmiştir. Yine 342 eski hükümlü işe yerleştirilmiştir.

2012 yılında kuruma yapılan başvuruların eğitim durumlarına göre incelendiğinde en fazla başvurunun %51,8 ile ilköğretim mezunlarında, en az başvuru ise %2,3 ile okuma yazma bilmeyenlerde olduğu görülmektedir.

Tablo 17. İŞKUR'a 2012 Yılındaki Başvuruların Eğitim Durumları, Türkiye, Mardin

Eğitim Durumlarına 2012 Yılındaki Başvurular				
	Kişi		Yüzde (%)	
	Türkiye	Mardin	Türkiye	Mardin
Okuma yazma bilmeyenler	30.604	297	1,3	2,3
Okur-yazar	63.800	885	2,8	6,9
İlköğretim	1.109.889	6.687	48,3	51,8
Lise ve dengi meslek okulu	708.001	3631	30,8	21,1
Yükseköğretim	383.931	1404	16,7	10,9
Toplam	2.296.325	12.904	100	100

Kaynak: İŞKUR

2011 yılı verileri 2012 verilerine oranla işgücü faaliyetlerini daha detaylı incelemeye olanak tanıdığı için bu verileri de incelemekte yarar görülmektedir. 2011 verilerine göre Türkiye genelinde tarım ve tarımdışı ve kamu ve özel işyerleri açısından toplam 660.623 açık iş olduğu belirtilmiştir. Mardin iline bakıldığında bu sayının 996 olduğu görülmektedir. Yani 2011 yılı itibariyle Mardin ilindeki açık iş oranı Türkiye genelinin %0,2'i civarındadır. 2012 yılı sonu itibariyle Türkiye genelinde kamu ve özel işyerleri açısından toplam 991.804 açık iş olduğu görülmektedir. Mardin ilinde ise bu sayını 2484 olduğu görülmektedir. . Yani 2012 yılı itibariyle Mardin ilindeki açık iş oranı Türkiye genelinin %0,3'ü civarındadır.

Mardin genelinde açık işlerin sektörel dağılımına bakıldığında en fazla açık iş eğitim sektöründe olduğu görülmüştür.

Tablo 18. Açık İşlerin Sektörlere göre Dağılımı, Mardin, 2012

Sektör	Açık İş	İşe yerleştirme
Bilgi ve iletişim	256	253
Diğer hizmet faaliyetleri	71	58
Eğitim	1009	1006
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	9	2
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	169	155
İmalat	79	45
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	13	9
İnşaat	191	156
Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik	440	434
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	44	7
Madencilik ve taş ocakçılığı	14	2
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	2	2
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	31	31
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	127	123
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	19	9
Ulaştırma ve depolama	10	13
Toplam	**2484**	**2305**

Kaynak: İŞKUR

Mardin ilinde 2012 yılı itibariyle toplam işe başvuru sayısının 12.904 olduğu görülmektedir. Bu, Türkiye genelinde yapılan başvuruların %0,6'sini oluşturmaktadır. Bu başvuru sayıları ışığında Mardin ilinde 2012 yılı itibariyle yapılan işe yerleştirmelerde toplam 2.305 kişinin bir işe yerleştirildiği anlaşılmaktadır. Yani başvuru yapanlar arasından 10.599 kişi işe yerleştirilememiştir. İşe yerleşenlerin %93'ü erkek, %7'si kadındır.

Mardin ili için işe yerleşenlerin eğitim durumları incelendiğinde %63,8'i ilköğretim mezunları olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde ise %52,2 yine ilköğretim mezunları gelmektedir. En az işe yerleşenlerde okuma yazma bilmeyenlerde olmuştur. Türkiye genelinde okuma yazma bilmeyenlerin işe yerleşme oranı %0,5 iken, Mardin'de okuma yazma bilmeyenlerden işe yerleşen olmamıştır.

Tablo 19. Eğitim Durumlarına Göre İşe Yerleştirme, Türkiye, Mardin (2012)

Eğitim Durumu	İşe Yerleştirme		Yüzde(%)	
	Türkiye	Mardin	Türkiye	Mardin
Okuma-yazma bilmeyen	2602	0	0,5	0
Okur-Yazar	20965	227	3,8	9,8
İlköğretim	318636	1470	57,2	63,8
Lise ve Dengi meslek okulu	159761	562	28,7	24,4
Yükseköğretim	54623	46	9,8	2
Toplam	**556587**	**2305**	100	**100**

Kaynak: İŞKUR

Mardin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'ne ait 2012 yılının ilk on ayına ilişkin işgücü piyasası faaliyetlerine ilişkin verilere bakıldığında, bu dönemde, Mardin ilinde toplam 12.904 başvuru olduğu görülmektedir. Alınan açık iş sayısı 2.484 iken, toplam işe yerleştirme 2.305 kişi olarak gerçekleşmiştir. İşe yerleşmeler daha çok kamu alanında gerçekleşmiştir. Toplam başvuru içerisinde işe yerleştirilebilenlerin oranının %18 civarında olması ve 179 açık işe yerleştirme yapılamamış olması işgücü arzı ile talep arasında hala bir açığın var olduğunu göstermektedir.

Tablo 20. İşgücü Piyasası Faaliyetleri, Mardin, 2012

Başvuru	Alınan Açık İş			İşe Yerleştirme		
Toplam	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel
12.904	2.484	271	2.213	2.305	2200	105

Kaynak: İŞKUR

Meslek bazında işe yerleştirme verileri incelendiğinde temizlik görevlisi, beden işçisi (genel), çöpçü, beden işçisi (temizlik) meslekleri toplam işe yerleştirmelerin % 96'sini oluşturmaktadır. İstihdamın en fazla olduğu meslekler incelendiğinde ve işe yerleştirmelerin büyük bölümünün kamuda olması işe yerleşenlerin büyük bölümünün Toplum Yararına Çalışma Programları (TYÇP) kapsamında olduğu söylenebilir.

Tablo 21. Mesleklere göre Açık İş, İşe Yerleştirme

Açık İş			İşe Yerleştirme		
Meslekler	Sayı	Oran	Meslekler	Sayı	Oran
Temizlik Görevlisi	829	33,4	Temizlik Görevlisi	821	35,6
Beden İşçisi (Genel)	537	21,6	Beden İşçisi (Genel)	537	23,3
Çöpçü	468	18,8	Çöpçü	468	20,3
Beden İşçisi (Temizlik)	388	15,6	Beden İşçisi (Temizlik)	381	16,6
Güvenlik Görevlisi (Silahlı)	37	1,5	Güvenlik Görevlisi (Silahlı)	30	1,3
Elektrik Teknikeri	16	0,6	Elektrik Teknikeri	15	0,7

Kaynak: İŞKUR

Türkiye İş Kurumu istihdamın korunması, artırılması, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesi ile işsizliğin azaltılmasına yardımcı olmak amacıyla işgücü yetiştirme ve uyum hizmetleri yürütmektedir. Bu etkinlikler, "Kuruma kayıtlı işsizlerin iş piyasası ihtiyaçları doğrultusunda istihdam edilebilirliklerinin arttırılarak; iş bulmalarının kolaylaştırılmasına, işe yerleştirilmesine ve kendi işlerini kurmalarının sağlanmasına yönelik girişimcilik, meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimlerini, rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini, toplum yararına çalışma programları ile çalışan işgücüne ilişkin eğitim seminerlerini" kapsamaktadır

Mardin ilinde 2012 yılında toplam 182 işgücü yetiştirme kursu açılmıştır. Bu sayı Türkiye genelinde açılan işgücü yetiştirme kurslarının %0,2'sine tekabül etmektedir. Mardin ilinde açılan kurslara 2.397'si erkek, 488'si kadın olmak üzere toplam 2.885 kişi katılmıştır. Yani kurs katılımcılarının %16,9'u kadın, %83,1'i erkektir

Tablo 22. İşgücü Yetiştirme Kursları, Türkiye, Mardin, 2012

İşgücü Yetiştirme Kursları (2012)				
		Türkiye	Mardin	Mardin(%)
Kurs Sayısı		27.351	182	0,2
Katılan Sayısı	Erkek	187.744	488	7
	Kadın	276.901	2.397	93
	Toplam	464.645	2.885	0,6

Kaynak: İŞKUR

Mardin ilinde 2011 yılında en fazla katılımcının faydalandığı kursun Toplum Yararına Çalışma Programları (TYÇP) olduğu görülmektedir. Bu grup kursa il özelinde toplam 1850 kişi katılmıştır. Bu tür kursları 210 katılımcı ile İstihdam garantili kurslar kategorisi takip etmiştir. Üçüncü sırada ise 616 katılımcı ile 203 kişi ile işbaşı eğitim kursları gelmektedir.

Tablo 23. İşgücü Yetiştirme Kursları, Türkiye ve Mardin, 2012

İşgücü Yetiştirme Kursları (2012)			
		Türkiye	**Mardin**
	Kurs Sayısı	**27.351**	**182**
UMEM Projesi/İEP	**Kurs Sayısı**	3.333	0
	Katılan Sayısı	8.486	0
İşbaşı eğitim Kursları	**Kurs Sayısı**	8.018	105
	Katılan Sayısı	18.570	203
İşgücü Yetiştirme Kursları / İstihdam Garantili	**Kurs Sayısı**	4.564	6
	Katılan Sayısı	116.461	210
İşgücü Yetiştirme Kursları /TYÇP	**Kurs Sayısı**	4.936	6
	Katılan Sayısı	186.599	1850
UMEM Projesi	**Kurs Sayısı**	2.359	0
	Katılan Sayısı	25.963	0
İşgücü Yetiştirme Kursları /Genel	**Kurs Sayısı**	1.576	9
	Katılan Sayısı	34.019	174
Girişimcilik	**Kurs Sayısı**	900	0
	Katılan Sayısı	24.953	0
Özürlü Kursları	**Kurs Sayısı**	574	0
	Katılan Sayısı	6.272	0
Hükümlülere Yönelik Kurslar	**Kurs Sayısı**	334	1
	Katılan Sayısı	4.284	18
Eski Hükümlülere Yönelik Kurslar	**Kurs Sayısı**	20	0
	Katılan Sayısı	198	0

Kaynak: İŞKUR

Türkiye İş Kurumu işten ayrılanların, işsizliğin ortaya çıkardığı olumsuzlukları gidermek belli bir ölçüde haifletmek, işsiz kalınan süre boyunca sigortalının uğradığı gelir kaybını belli bir ölçüde gidermek ve yeni bir iş bulmasına yardımcı olmak için işsizlik sigortası hizmeti vermektedir.

2012 yılı sonu itibariyle Türkiye geneli işkurdan işsizli ödeneğinde yararlanan kişi sayısı 365.719'dir. Bunlardan 75.032 kişinin işsizlik ödeneği bitmiş, 168.835 kişinin ödeneği devam etmekte, 121.852 kişinin ödeneği ise kesilmiştir. Mardinde ise 815 kişi işsizlik ödeneğinden yararlanmış, 171 kişinin ödeneği bitmiş, 338 kişinin ödeneği devam etmekte, 306 kişinin ödeneği ise kesilmiştir.

İşsizlik ödeneğinde yararlananları yaş grubuna göre incelendiğinde en fazla yararlanan yaş grubu Türkiye ve Mardin'de 30-34 yaş gurubu iken, en az yararlanan ise 60 yaş üstü grubu olduğu söylenebilir

Tablo 24. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneğinden Yararlananlar, Türkiye ve Mardin, 2012

Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneğinden Yararlananlar (2011)		
	Türkiye	**Mardin**
15-19	958	3
20-24	25.343	70
25-29	70.958	193
30-34	1.279	214
35-39	69.412	136
40-44	53.790	98
45-49	32.843	71
50-54	8.068	18
55-59	2.817	10
60-64	429	0
65+	182	1
TOPLAM	**365.719**	**815**

Kaynak: İŞKUR

Mardin ili özelinde ve Türkiye genelinde işsizlik ödeneğinden yararlananların sayılarına öğrenim durumuna göre bakıldığında, en fazla başvurunun ilköğretim seviyesinde eğitimli işsizler tarafından yapıldığı görülmektedir. Bunu ortaöğretim mezunu işsizler takip etmektedir.

Tablo 25.Öğrenim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneğinden Yararlananlar (2012)

Öğrenim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneğinden Yararlananlar (2012)		
	Türkiye	**Mardin**
Okur Yazar Olmayan	2.443	14
Okur Yazar	3.275	41
İlköğretim	182.621	385
Ortaöğretim	182.621	385
(Lise ve Dengi)	114.838	285
Yükseköğretim	62.542	90
TOPLAM	**365.719**	**815**

Kaynak: İŞKUR

İKİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

AMAÇ VE YÖNTEM

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanamaya bilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır. Talep tarafı ile ilgili yapılan araştırmalar ise henüz istenen düzeyde değildir. Örneğin EUROSTAT nezdinde hala ülkemiz için açık iş oranı açıklanamamaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasası araştırmalarını daha da geliştirerek yapmamız büyük önem arz etmektedir.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar sayesinde Türkiye için bir açık iş sayısına erişebilir olunacak ve EUROSTAT'ın talep ettiği açık işler istatistikleri için veri toplanabilmiş olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Tablo 26. İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2012)

İŞKUR'UN UYGULADIĞI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI YÖNTEM VERİLERİ						
Dönem	**Kapsamı**	**Period**	**Sınıflamalar**	**Yöntem**	**GÖRÜŞME YAPILAN İŞYERİ SAYISI[7]**	
2007	50+ TÜM İŞYERLERİ	15 EKİM - 30	İSCO 88- NACE	Yüz yüze	Toplam	**12.712**
2008	TÜM İŞYERLERİ	15 Ekim - 5 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**71.001**
					10+ işyeri	26.409
					50+işyeri	7.224
2009/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	17 Nisan - 30 Mayıs	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**275.099**
					10+ işyeri	83.404
					50+işyeri	15.273
2009/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	4 Kasım-13 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**255.938**
					10+ işyeri	80.638
					50+işyeri	15.985
2010/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**218.068**
					10+ işyeri	73.418
					50+işyeri	14.476
2010/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**198.479**
					10+ işyeri	69.442
					50+işyeri	14.688
2011/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**159.862**
					10+ işyeri	60.501
					50+işyeri	13.393
2011/II	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	19 Aralık- 19 Ocak	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**5.941**
					10+ işyeri	3.283
					50+işyeri	1.606
2012/I	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	2 Mayıs- 15 Haziran	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	**5.225**
2012/II	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	10 Eylül-31 Ekim	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**53.164**

Kaynak: İŞKUR

Türkiye İş Kurumu, 2012 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Analizi Talep Araştırması kapsamında 10 Eylül – 31 Ekim 2012 tarihleri arasında Türkiye genelinde 53.164 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev 2.0 sınıflandırmasına göre, tarım, kamu, hane halklarında işverenler ve uluslar arası kurum/kuruluşlar dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında il ve Türkiye tahmini verilmiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 8" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş, (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Karşılanma Yolları)

[7] Genelleme yapılmamış işyeri sayısıdır.
[8] Soru Formu Ek 1'de verilmiştir.

- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük Nedeni)
- 2012 yılı içerisinde işe giriş-çıkışlar,
- 31 Aralık 2012 ve 30 Haziran 2013 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektörde işyeri bazında il ve Türkiye tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için örneklem çekimine mesleki kırılımı dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

Talep araştırması için örnek hacmi, örnek seçimi, tahmin ve notasyon yöntemleri hakkında Ek 2'de ayrıntılı açıklama yapılmıştır.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Mardin İşgücü Piyasası Talep Araştırması çerçevesinde 536 işyeriyle görüşülmüştür. Bu işyerlerinden 96 tanesi 1-9 kişi çalıştıran işyerleri, 440 tanesi ise 10 kişi ve üstü kişi çalıştıran işyerlerinden oluşmaktadır. Araştırma kapsamına sadece 10 ve üstü çalışana sahip işyerleri girmekle birlikte, uygulama aşamasında bu tür işyeri olduğu belirtildiği için ziyaret edilen 96 işyerlerinin, zaman içerisinde 1-9 büyüklüğündeki işyerine dönüşmüş olduğu tespit edilmiştir.

Sektörlere göre iş yeri sayılarının dağılımına bakıldığında Türkiye ve Mardin İlinin Sektörlere göre dağılımı farklılık göstermektedir. Türkiye'de en fazla işyeri bulunan sektörün üç sektörün sırasıyla yüzde 20,6 ile İmalat, yüzde 19,8 ile Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı ve yüzde 9,8 ile İnşaat sektörü olduğu görülmektedir. Mardin İli için ise sırasıyla 27,8 ile Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı, yüzde 25,7 ile Ulaştırma ve Depolama ve Yüzde 8 ile İnşaat sektörü oluşturmaktadır.

Tablo 27. Sektörlere Göre Ziyaret Edilen İşyeri Oranı (%)

Sektör	Türkiye	Mardin
Bilgi ve İletişim	2,2	0,2
Diğer Hizmet Faaliyetleri	4	3,5
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	2,1	0
Eğitim	4,8	3
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	5,3	5
Gayrimenkul Faaliyetleri	2,3	0,4
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	5,7	4,3
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	1,8	0
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	2,5	0,6
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	3,9	2,4
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1,5	0,2
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	19,8	27,8
Ulaştırma ve Depolama	5,6	25,7
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	4,1	1,9
İmalat	20,6	14
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	3,9	3,2
İnşaat	9,8	8
TOPLAM	100	100

Kaynak: İL İPTA

Ulaştırma ve Depolama sektörünün Türkiye içerindeki oranı yüzde 5,6 olduğu göz önünde bulundurulursa Mardin ilindeki oranı yüksek çıkması da ilin Irak ve Suriye gibi ülkelerin sınır kapılarına yakın olması etkili olduğu söylenebilir.

Yapılan saha çalışmasında Mardin ilinde gidilen 536 işyerinde toplam 12616 çalışan olduğu bu çalışanların 11339 çalışanın erkek 1277 çalışanın kadın olduğu görülmüştür. Kadın çalışanların toplam çalışanlar içerindeki oranı yüzde 10,1 dir. Türkiye genelinde ise 127.687 işyerinde 6.240.294 kişi istihdam edilmektedir. Çalışanlar arasında kadınların oranı ise yüzde 25,3 tür.

Yapılan araştırma sonucunda elde edilen veriler neticesinde genelde en fazla çalışan sayılarının Türkiye için imalat sektöründeyken Mardin ili için Ulaştırma ve Depolama sektöründe en fazla çalışan olduğu görülmektedir. İmalat sektörü Mardin ili için ikinci sırada yer almaktadır.

Tablo 18: Çalışanların Sektörlere göre dağılımı (%)

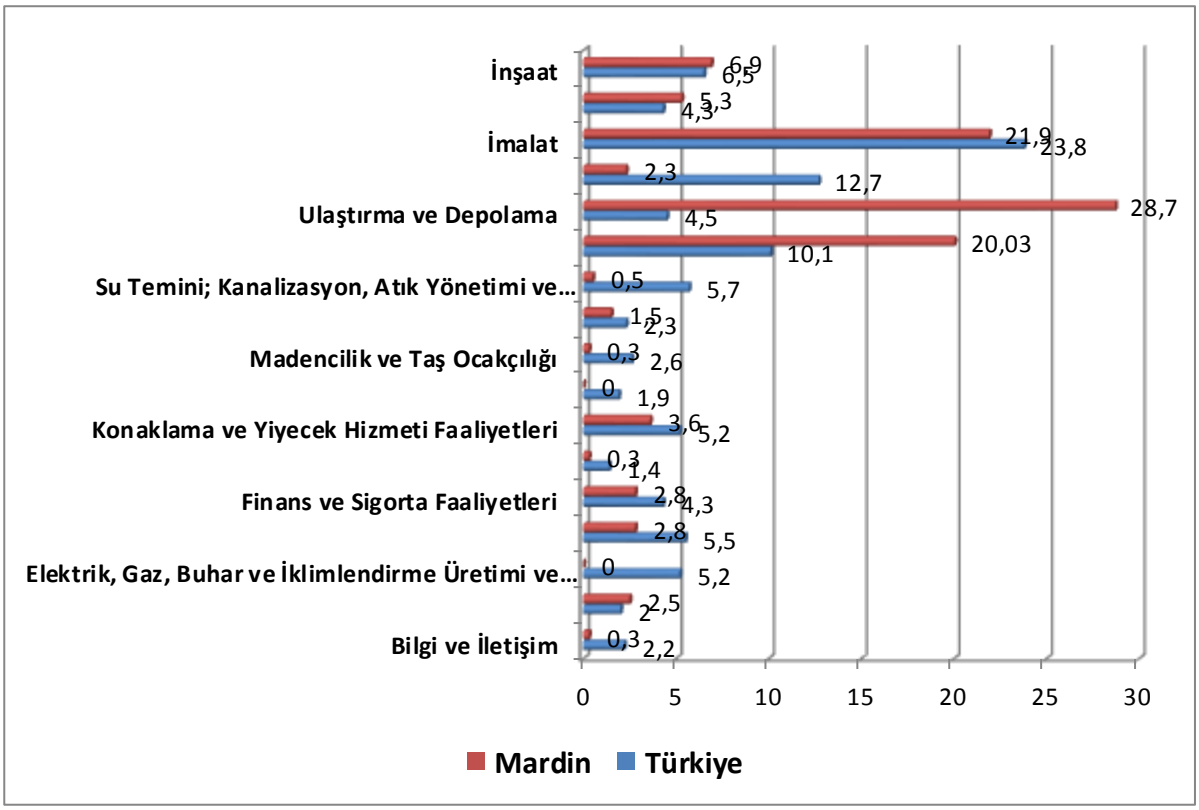

Kaynak: İPTA Mardin 2012

Araştırmada elde edilen veriler ışığında kadın istihdam oranın Mardin için en fazla olduğu üç sektör sırasıyla yüzde 46,2 Bilgi ve İletişim, yüzde 41 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler Faaliyetleri, yüzde 26,3 ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri iken Türkiye'de ise yüzde 61,8 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler Faaliyetleri, yüzde 55,4 ile Eğitim ve yüzde 42,8 ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri şeklinde sıralanmaktadır.

Tablo 28. Sektörlere Göre Erkek-Kadın Çalışan Oranları, Mardin, 2012.

	Erkek %		Kadın %		Sektördeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki oranı (%)	
Sektör	Mardin	Türkiye	Mardin	Türkiye	Mardin	Türkiye
Bilgi ve İletişim	53,8	63,61	46,2	36,39	0,2	2,2
Diğer Hizmet Faaliyetleri	87	68,63	13	31,37	3,5	4
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	0	85,55	0	14,45	0	2,1
Eğitim	75,9	44,96	24,1	55,04	3	4,8
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	73,7	57,2	26,3	42,8	5	5,3
Gayrimenkul Faaliyetleri	96,9	71,62	3,1	28,38	0,4	2,3
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	83,7	74,66	16,3	25,34	4,3	5,7
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	0	75,4	0	24,6	0	1,8
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	100	94,1	0	5,9	0,6	2,5
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	83,2	70,1	16,8	29,9	2,4	3,9
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi Ve İyileştirme Faaliyetleri	83,3	94,45	16,7	5,55	0,2	1,5
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	90,3	76,54	9,7	23,46	27,8	19,8
Ulaştırma ve Depolama	87,1	86,3	2,9	13,7	25,7	5,6
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	80,9	70,44	19,1	29,56	1,9	4,1
İmalat	92	79,48	8	20,52	14	20,6
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	59	38,92	41	61,08	3,2	3,9
İnşaat	97,4	89,98	2,6	10,02	8	9,8
TOPLAM	**89,9**	**74,75**	**10,1**	**25,25**	**100**	**100**

Kaynak: İl İPTA

Kadınların yoğun olarak istihdam edildiği İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Eğitim ve Bilgi ve İletişim sektörlerin toplam işyerleri içerisindeki payının yüzde 6,4 olduğu görülmektedir. Kadın istihdamının yüzde 10,1 gibi bir seviyede bulunmasının nedenlerinden biri olarak kadınların istihdam edildiği işyeri sayılarının düşük olması olduğu söylenebilir.

İşyeri büyüklüğüne göre elde edilen veriler incelendiğinde bütün çalışanların yüzde 3,6 1-9 kişi çalıştıran, yüzde 69,8'i 1-49 kişi çalıştıran ve yüzde 26,6'sı 50 üstü kişi çalıştıran işyerlerinde istihdam edildiği görülmektedir.

Araştırma verileri çerçevesinde meslek gruplarına göre istihdama bakıldığında Mardin için en fazla istihdamın Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek gurubunda ve Türkiye için toplamda en fazla istihdamın nitelik gerektirmeyen meslekler grubunda yoğunlaştığı görülmektedir. En az istihdam edilen meslek grubu Türkiye ve Mardin için aynı olup, nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanlarıdır. Mardin'de istihdam edilen bütün kadınların %23,4'inin nitelik gerektirmeyen işler grubunda yer alırken, %23,2'ninse Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar meslek gurubunda oldukları görülmektedir. Bu oranlar Türkiye için sırasıyla % 25.7 ve % 13,1 dir.

Mardin'de erkek çalışanlar arasında istihdamın en fazla Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar grubunda (%37,8) toplandığı görülmektedir. Mardin'de de Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek gurubunu sırasıyla, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler (%21,9) ile Hizmet Satış Elemanları (10,1) meslek gurubu izlemektedir. İstihdamın toplam olarak çok düşük (16 kişi) olduğu nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları mesleği dışarıda tutulduğunda; kadınların en az çalıştığı meslek gurubu Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar iken, erkeklerde ise Yöneticiler meslek gurubunda olduğu görülmektedir.

Tablo 29. Meslekler Gruplarına göre istihdam oranları, 2012

	Erkek (%)		Kadın (%)		Toplam	
	Türkiye	Mardin	Türkiye	Mardin	Türkiye	Mardin
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	9,8	7,4	22,2	23,2	13,0	9
Hizmet ve Satış Elemanları	11,3	10,1	8,9	12,2	10,7	10,3
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	27,1	21,9	24,5	23,4	26,4	22
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0,3	0,1	0,1	0	0,3	0,1
Profesyonel Meslek Mensupları	9,8	6,7	22,6	20,8	13,0	8,1
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	13	6,8	4,6	0,2	10,9	6,1
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	10,5	6,6	7,3	13,9	9,7	7,3
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	14,8	37,8	6,4	4	12,7	34,4
Yöneticiler	3,3	2,6	3,2	2,4	3,3	2,6

Kaynak: İl İPTA

Araştırma çerçevesinde en fazla istihdamın olduğu meslek tır şoförü mesleğinde olduğu görülmektedir, tır şoförünü beden işçisi (genel), şoför-yük taşıma, ağır kamyon şoförü takip etmektedir.

Grafik 19: En fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı ,%

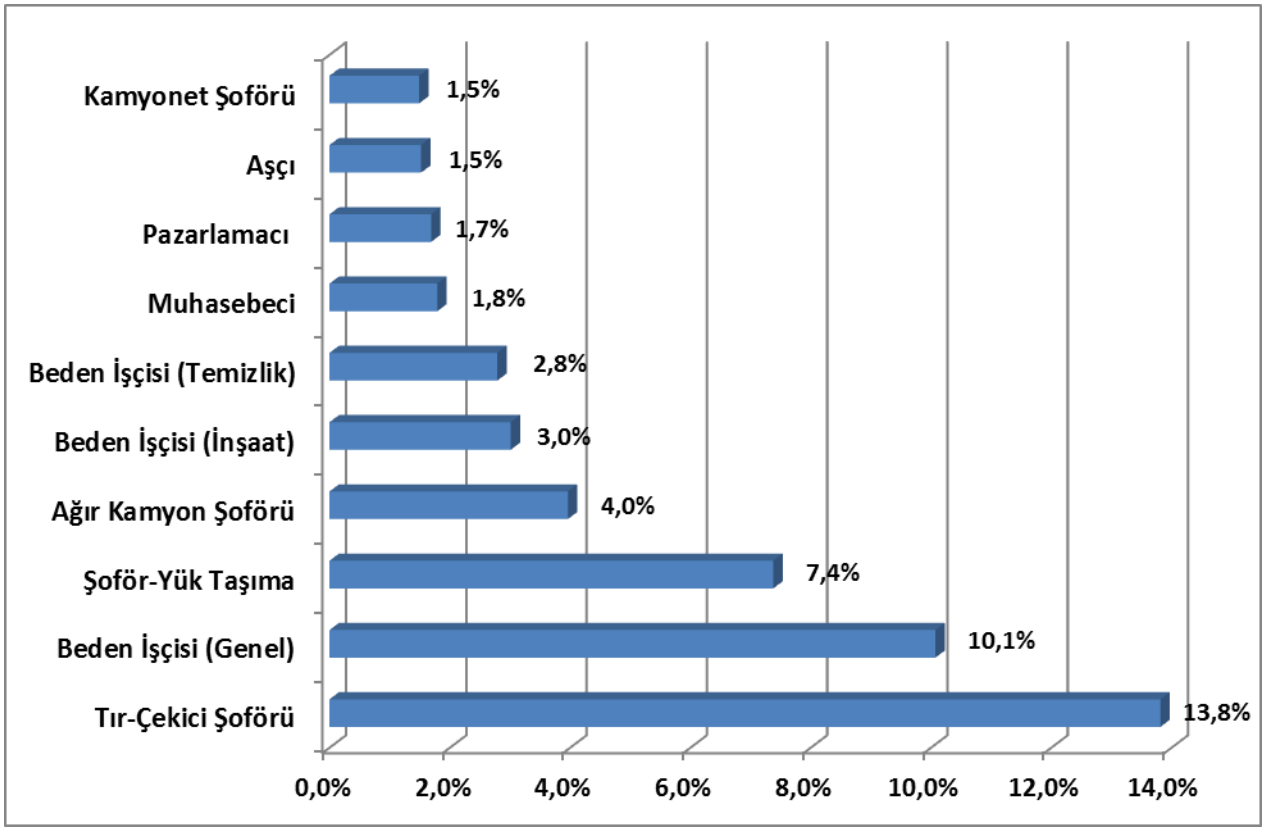

Kaynak: İL İPTA

AÇIK İŞLER

Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle Mardin'de açık[9] iş sayısı 623 kişi olarak bildirilmiştir. Bu sayı Türkiye genelinde 215.337 kişidir.

Araştırmada açık işlerin sektörel dağılımına bakıldığında en fazla açık iş imalat sanayindedir. Açık işlerin % 43,3'u imalat , %16,9'u ticaret, %13,3'sı ulaştırma ve depolama sektöründedir. Bilgi ve iletişim, elektrik gaz buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, kültür, sanat ve eğlence, madencilik ve taş ocağı sektörlerinde ise hiç açık iş bulunmamaktadır.

[9] Açık iş yeni yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak bir pozisyon olarak tanımlanır. İşveren, bu pozisyon için, kurum dışından uygun bir aday bulmak amacıyla aktif olarak adım atmaktadır ve daha fazla adım atmaya da hazırdır; ve bu pozisyonu ya hemen ya da yakın bir gelecekte doldurmayı planlamaktadır. İşgücü talep araştırması kapsamında işyerleri ziyaret edildiğinde mevcut olan açık işler derlenmiştir.

Grafik 20. Açık işlerin sektörlere dağılımı (%)

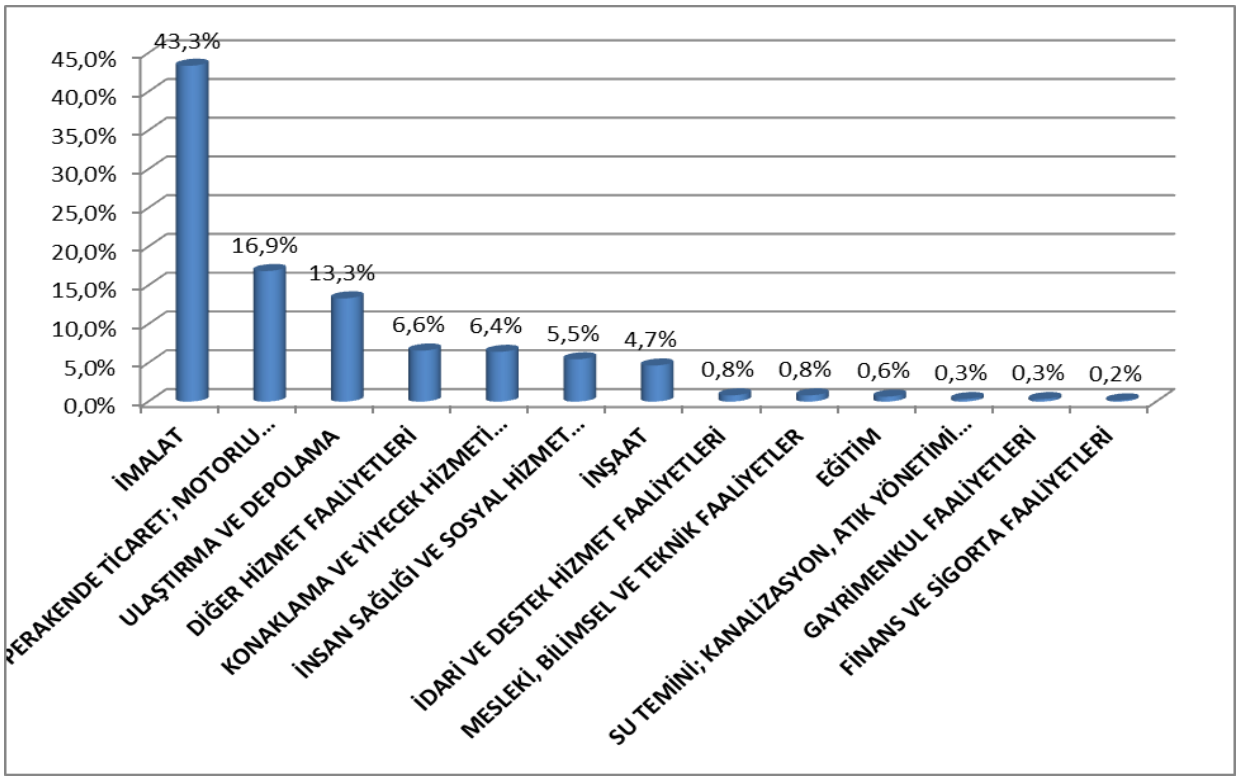

Kaynak: İl İPTA

Ana meslek grupları itibariyle en fazla ihtiyaç duyulan meslek grubu %29,1 ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılardır. Bu ana meslek grubunu %16,9 Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları ve %15,2 ile profesyonel meslek mensupları gurubunda çalışanlar takip etmektedir.

Grafik 21. Ana meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı, % , 2012

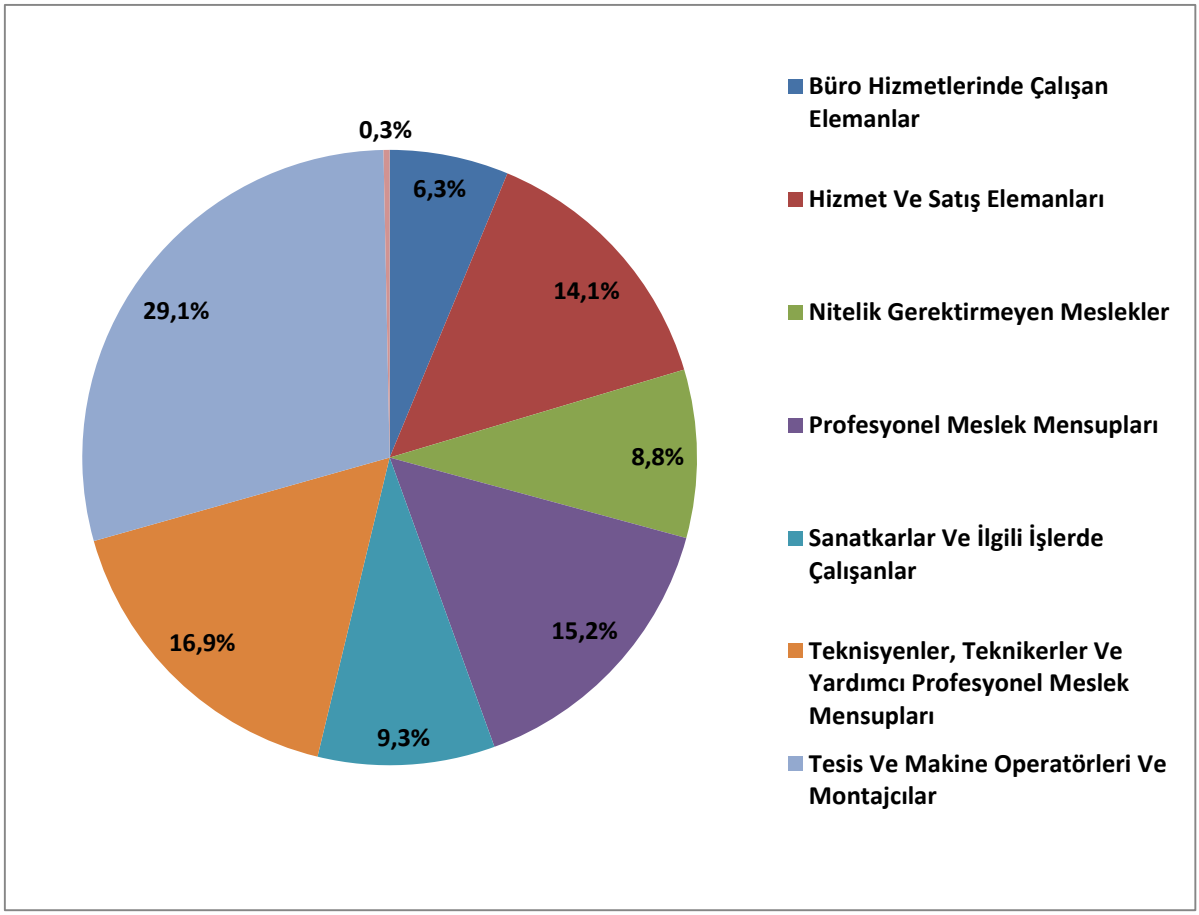

Kaynak: İl İPTA

Anket uygulanan işyerlerinde açık iş oranı[10] %4,7'dir. Açık iş oranı itibariyle önde gelen sektör diğer hizmet faaliyetleri sektörüdür. Sektörde açık iş oranı % 11,5 tir. Ulaştırma ve depolama sektöründe işyeri sayısı bakımından en fazla olduğu halde açık iş sayısının az olmasında Mardin ilinin yakın olduğu Suriye ve Irak gibi ülkelerdeki istikrarsız durumundan kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca Profesyonel meslek gruplarının Mardin'de açık iş sayısının fazla olmasındaki neden olarak ta bu mesleklerdeki eğitimli kişilerin zor temin edilmesi gösterilebilir.

[10] Açık iş oranı (AİO) açık olan toplam pozisyonların oranını ölçer ve şu şekilde ifade edilir:
AİO = Açık İşlerin Sayısı / (Mevcut Çalışanların Sayısı + Açık İşlerin Sayısı) * 100.

Grafik 22. Sektörler İtibarıyla Açık İş Oranları (%)

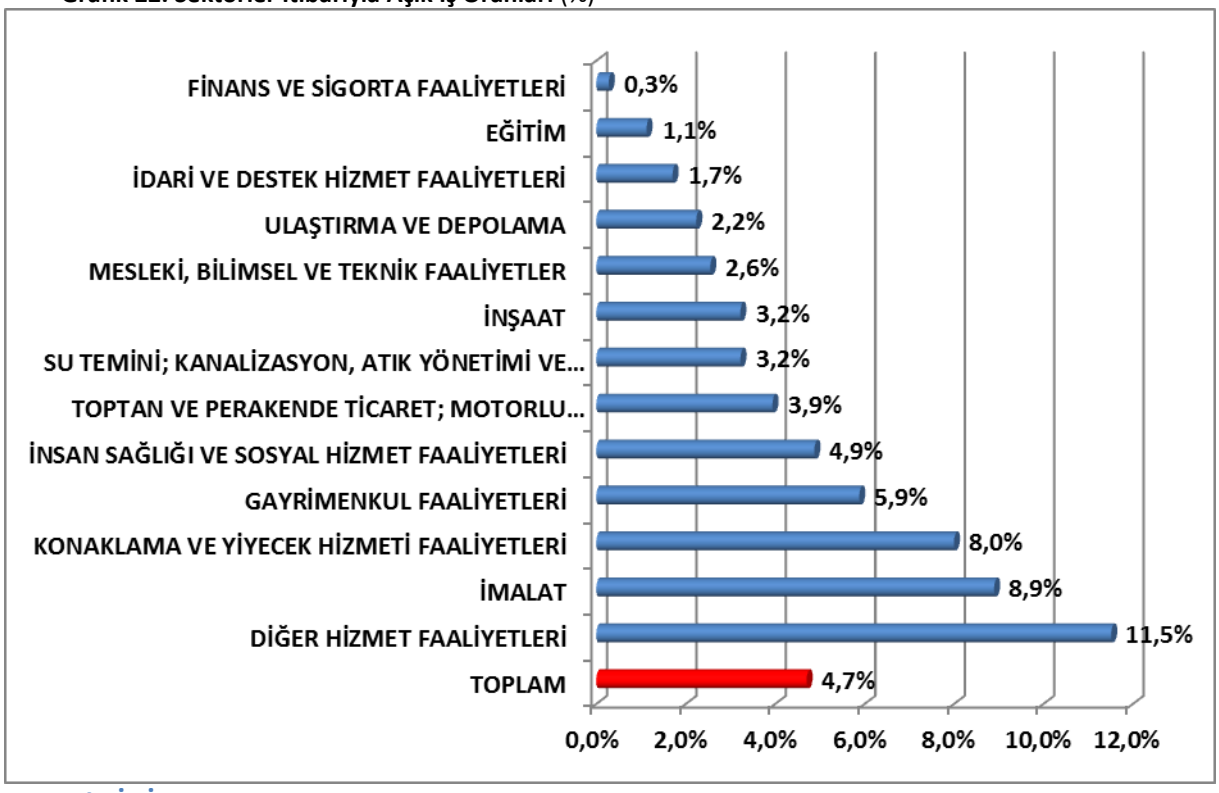

Kaynak: İL İPTA

İlde açık iş oranı %3,3 olan Türkiye toplamının üzerindedir. İlde açık iş oranı itibariyle ilk sırada yer alan diğer hizmet faaliyetleri sektöründe Türkiye açık iş oranı %3,8'dır. İl çalışanlarının %50,6'sını barındıran ulaştırma ve depolama ile imalat sektöründeki açık iş oranları da , bu iki sektördeki Türkiye açık iş oranlarının üzerindedir.

Tablo 30. En fazla Açık İş Belirtilen İlk On Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı ,%

Makineci (Dikiş)	12,8
Tır-Çekici Şoförü	6,3
Ağaç İşleri Teknisyeni	5,3
Ortacı	3,4
Muhasebeci	3,0
Beden İşçisi(Genel)	2,7
Satış Danışmanı	2,2
Garson (Servis Elemanı)	1,9
Servis Garsonu	1,9
Ağır Kamyon Şoförü	1,9
Toplam	41,4

Kaynak: İL İPTA

Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek makineci (dikiş)dir. Açık işlerin %12,8'ini makineciler oluşturmaktadır. Makinecileri %6,3 ile tır şoförü takip etmektedir.

Ana meslek gruplarına göre açık iş oranlarına bakıldığında en fazla açık iş oranın % 10,2 ile teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları grubunda

olduğu görülmektedir. %8,5 ile profesyonel meslek mensupları ve % 7,0 ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar açık iş oranı açısından ikinci ve üçüncü sırada yer almaktadır.

Grafik 23. Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları

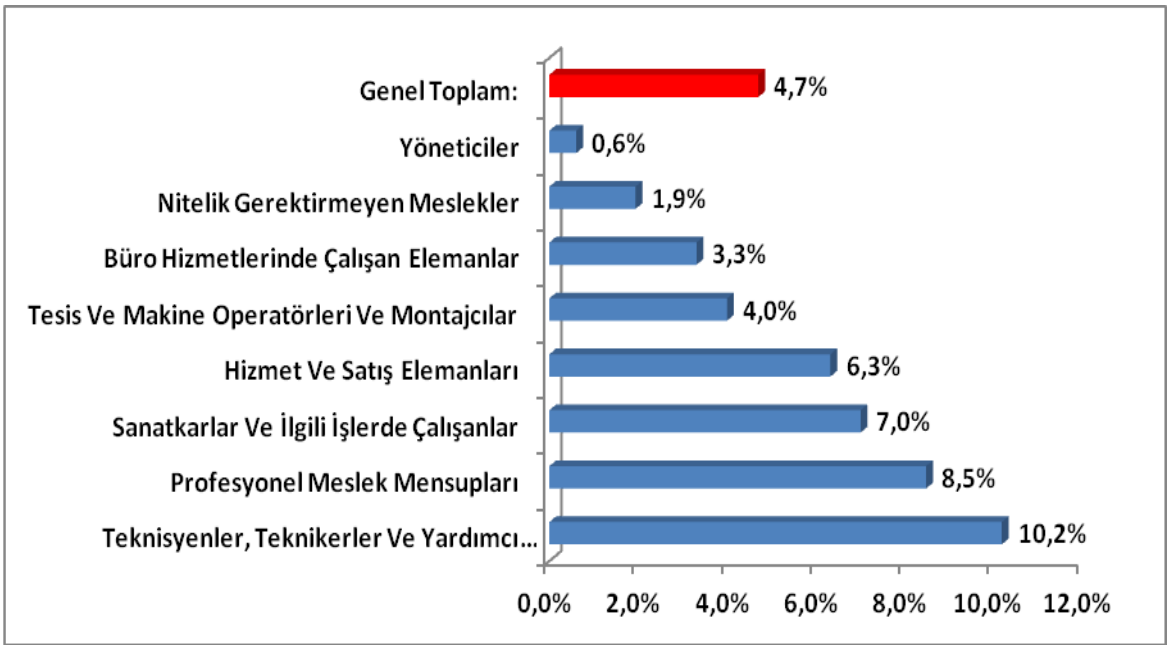

Kaynak:İl İPTA

Meslek ayrımı yapılmadan işverenlerce genel olarak talep edilen eğitim düzeyleri incelendiğinde ise Türkiye ve Mardin arasında farklılıklar bulunmaktadır. Eğitim düzeyinde belirli düzey isteği bulunmayanları (fark etmez) oranı Türkiye için % 36 iken Mardin için % 39'dür. Lisans mezunu bireylere olan talep ise Türkiye (%10) ve Mardin (%13,9) şeklindedir. Aynı şekilde meslek lisesi mezunlarına hem Türkiye'de hem de Mardin'de olan talepte yaklaşık % 10-13 civarındadır.

Önemli bir farklılık lise altı eğitim düzeyindedir. Mardin'de lise altı eğitim seviyesine olan talep % 4,6 iken Türkiye'de ki durum biraz daha farklı ve % 27,7 seviyesindedir.

Grafik 24. İşverenlerce talep edilen eğitim düzeyleri oranı (%)

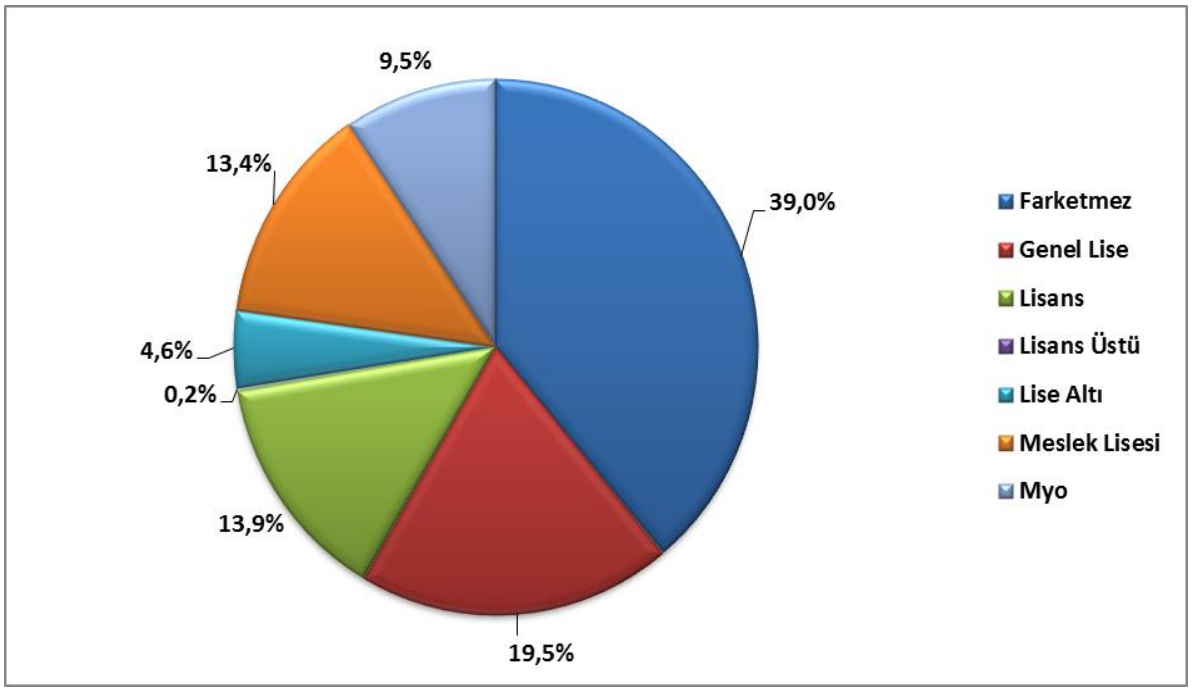

Kaynak: İl İPTA

Araştırmada işverenler açık işler için talep edilen beceri düzeyleri için en fazla %71,4 ile mesleğe ilişkin yeterli bilgi olduğu tespit olduğu görülmüştür. % 57,3 ile fiziki yeterlilik ve ve % 49,4 takım çalışması en fazla talep edilen beceriler sıralamasında ikinci ve üçüncü sırada yer almaktadır. En az talep edilen beceri ise % 11,1 ile yabancı dil olduğu görülmektedir.

Grafik 25: Açık İşler İçin Talep Edilen Beceri Düzeyleri

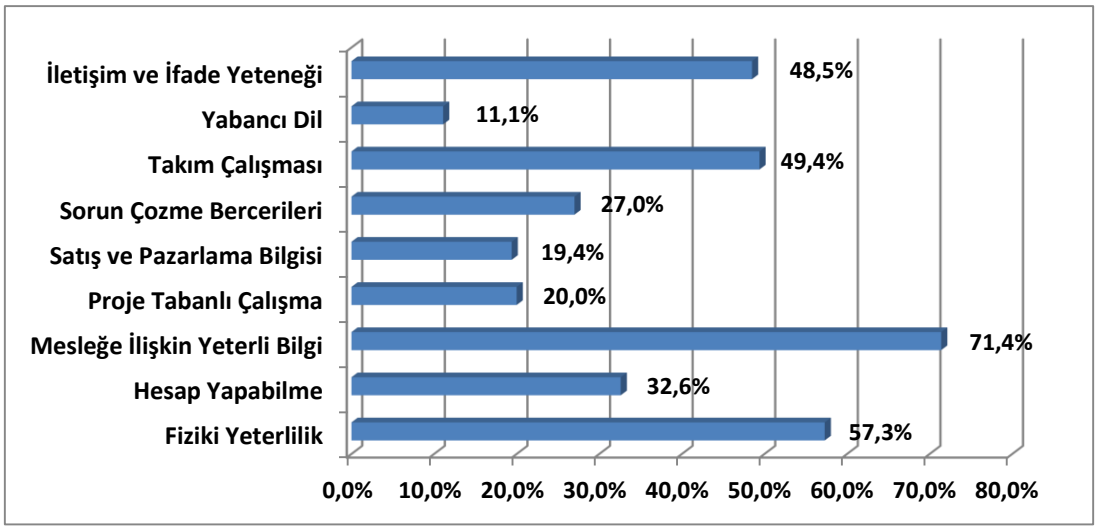

Kaynak: İl İPTA

Araştırma kapsamında işverenler ile yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen bilgilerden birisi de açık işlerin temin edilme kanallarıdır. Buna göre, Mardin'de eleman temini için işverenlerin, %80,3'ü akraba eş dost, %31,6'sı internet siteleri, %9,6'sı gazete % 9,1'i İŞKUR ve %6,1'i özel istihdam bürolarını tercih etmektedir. Türkiye genelinde ise işverenlerin %56'sı akraba eş dost, %42'si İŞKUR, %31'i internet siteleri, %28'i gazete ve % 11'i özel istihdam büroları vasıtasıyla eleman açıklarını kapatmaktadırlar. İşverenler tarafından birden fazla iş arama kanalı tercih edilebildiğinden toplam %100'ü aşmaktadır

Grafik 26: Açık İşlerin Karşılanma Yolları

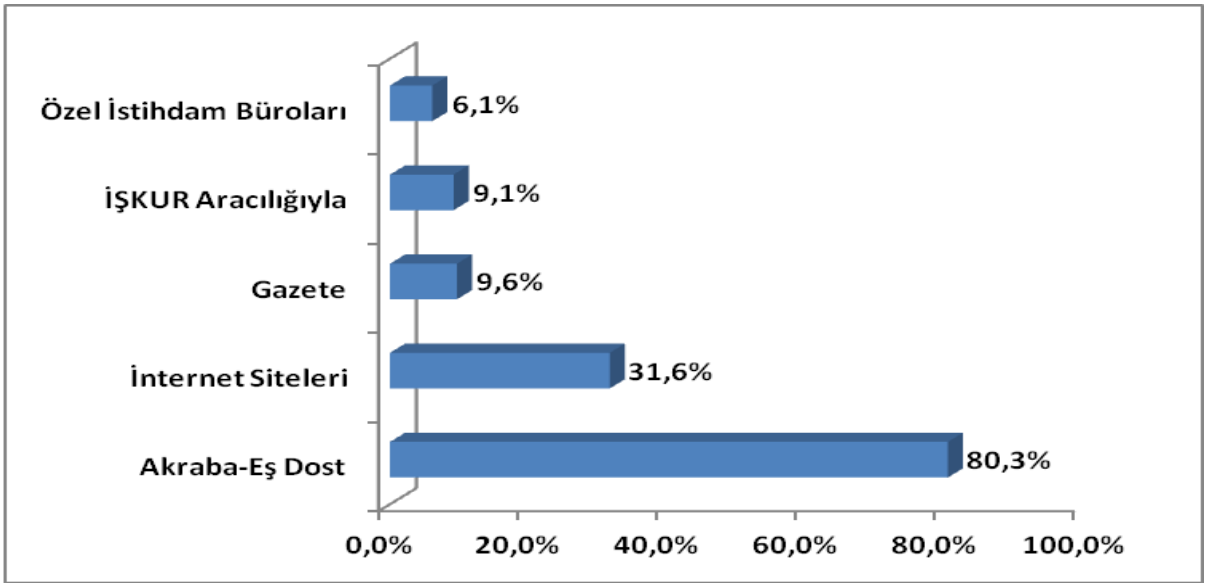

Kaynak: İl İPTA

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Temininde güçlük çekilen meslekler işverenlerin açık işlerini istedikleri meslek ve/veya becerilere sahip çalışanlarla dolduramamaları veya zorluk çekerek doldurmaları durumunu ifade eder. Mardin İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında 10.09.2012-31.10.2012 referans tarihler arasında işverenlerin bulmakta güçlük çektiği veya kolaylıkla temin edemediği meslekler de tespit edilmeye çalışmıştır. Mardin ilinde temininde en çok güçlük çekilen meslekler Tır-çekici şoförü, Ağaç işleri teknisyeni, beden işçisi (genel), beden işçisi (inşaat), sıvacı şeklinde sıralanmaktadır.

Grafik 27. Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörlere Göre Dağılımı

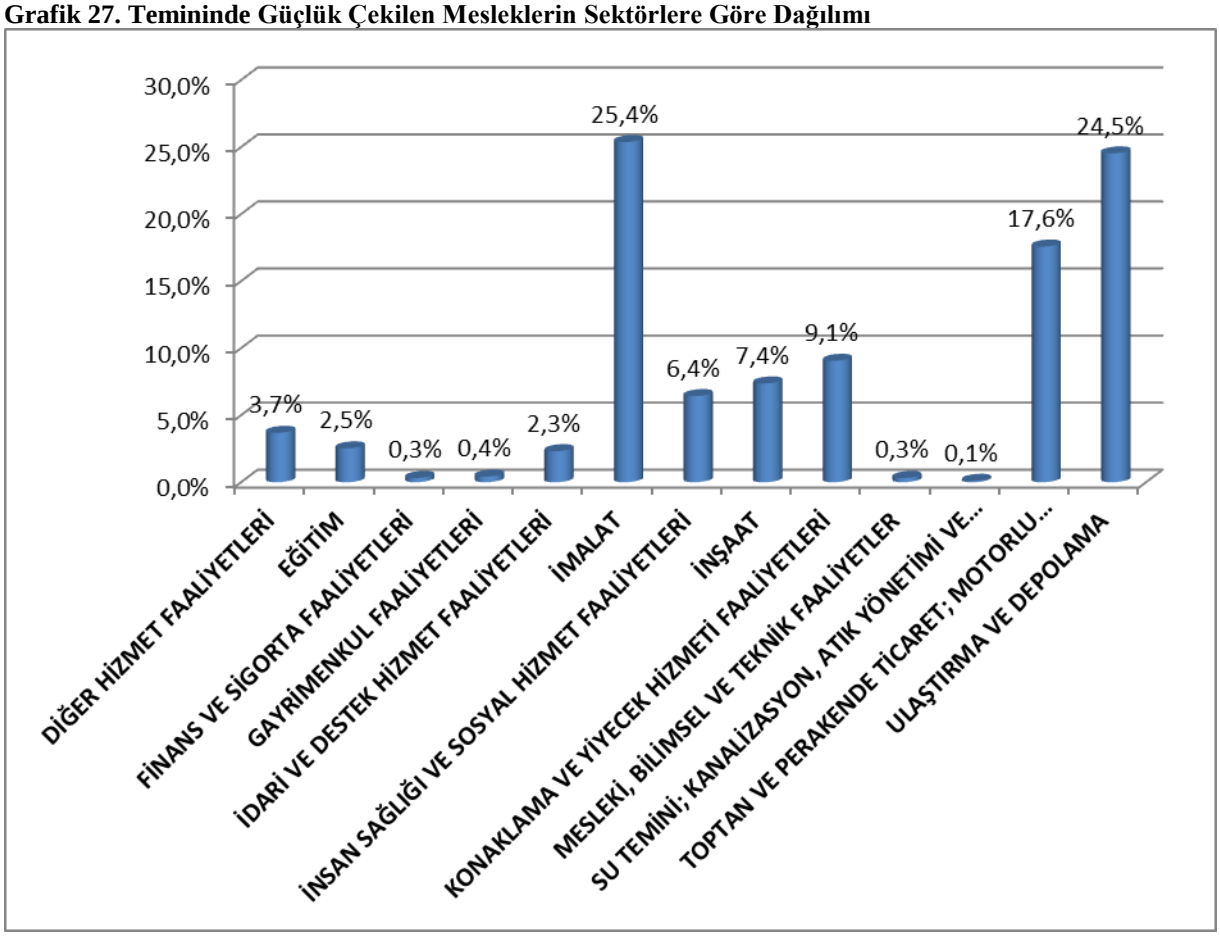

Kaynak:İl İPTA

Ankete cevap veren işyerleri içinde en yüksek oranda eleman temininde güçlük çeken sektör Türkiye sonucunda olduğu gibi imalattır. Temininde güçlük çekilen eleman sayılarının sektöre göre dağılımına bakıldığında Mardin için eleman temininde en fazla güçlük çekilen ilk üç sektör sırasıyla 25,4 ile imalat, yüzde 24,5 ile ulaştırma ve depolama ve yüzde 17,6 ile toptan perakende ticaret ve motorlu taşıtlar bakım ve onarımı şeklindedir. Bu ilk üç sektörün eleman ihtiyacı sayısı toplam talebin % 67,5'idir. Burada dikkat çeken ulaştırma ve depolama sektörüdür. Bu talebin ulaştırma ve depolama sektöründeki işyeri sayılarının Mardin'de toplam işyerleri içerindeki oranın yüksek olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Sektörlerin sıralaması Türkiye geneli için ise %34,2 imalat, %13,5 toptan perakende ticaret ve motorlu taşıtlar bakım ve onarımı ve %10,1 konaklama yiyecek hizmeti faaliyeti sektörüdür. Bu sektörler güçlük çekilen toplam eleman sayısının % 58'ini oluşturmaktadır.

Türkiye genelinde işveren tarafından sağlanan bildirimler neticesinde temininde güçlük çekilen meslekler ile beraber nedenleri de incelenmiştir. Buna göre, beden işçilerinin önerilen ücreti az bulması ve sunulan çalışma ortamından memnun olmaması bu mesleğin temininde önemli rol oynamaktadır. Makineci (dikiş), güvenlik görevlisi, pazarlamacı (satış temsilcisi), aşçı ve bilgisayar yazılım teknisyenleri için ise yeterli beceri ve iş tecrübesine sahip adayların eksikliği bu alanda faaliyet gösteren işletmelerden geri alınan önemli bildirimler arasında yer almaktadır.

İşverenler eleman temininde güçlük çekmede en önemli nedenlerini ilgili meslekte eleman bulunmaması olarak belirtmişlerdir. Mardin iş gücü piyasasında, en fazla aranan beceri yeterli bilgiye sahip olmak ve fiziki yeterliliktir. Yeterli bilgi istenilen en fazla meslekler tır şoförü, Makineci (dikiş), Sosyal yardımlar memuru, muhasebeci, Dağıtıcı (posta Hizmetleri) şeklinde sıralanmaktadır.

Diğer taraftan, bu kapsamda görüşülen işverenlerin; % 52,5'i ilgi meslekte çalışacak eleman olmamasından, % 50,0'si ilgi meslekte yeterli beceriye/niteliğe sahip eleman olmamasından, % 49,8'i ilgili meslekte iş tecrübesine sahip eleman olmamasından, % 16,5'i çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesinden ve % 14,9'u da önerilen ücretin az bulunmasından dolayı eleman temininde güçlük çektiklerini belirtmişlerdir.

2012 YILINDA İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

2012 yılında işyerlerinde sektörlere ve işyeri büyüklüklerine göre eleman alımı ve elaman çıkma/çıkarılma durumu değerlendirildiğinde, Mardin'de işten çıkartılan toplam 2.609 kişiye karşılık toplam 3.177 kişinin işe alındığı görülmekte iken Türkiye için bu rakamlar 1.409.300 kişinin işten çıkarılmasına karşılık 1.766.431 kişinin işe alındığını göstermektedir. Diğer ifadeyle, Mardin için net çalışan artışı 568 kişi iken Türkiye için 357.131 kişi olarak ortaya çıkmaktadır

Mardin için alınan eleman sayısı ve işten çıkartılan eleman sayılarının arasındaki fark alındıktan sonra elde edilen veriler neticesinde en fazla net istihdam artışının sırasıyla imalat, diğer hizmet faaliyetleri ve inşaat sektöründe olduğu görülmektedir.

Türkiye genelinde 2012 yılında en fazla net istihdam artışı olan ilk üç sektör sırasıyla idari ve destek hizmetleri, imalat ve konaklama ve yiyecek hizmetleri sektörüdür. Bu ilk üç sektörün toplam net istihdam artışının %53,5'ini oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 31. Net istihdam artışı, %

Sektör	Net İstihdam Artışı (%)
İMALAT	25,4%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	14,4%
İNŞAAT	13,7%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	12,1%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	11,3%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	9,3%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	4,6%
EĞİTİM	4,0%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	1,6%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	1,4%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	1,2%
BİLGİ VE İLETİŞİM	1,1%

Kaynak: İl İPTA

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Gelecek istihdam beklentisi kısa (altı aylık) ve orta (bir yıllık) dönemler itibariyle ölçülmek istenmiştir.

Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle gelecek altı aylık dönemde en yüksek istihdam artışı bekleyen işyerleri imalat sektöründedir. Toplam istihdam artışı beklentisinin %25,3'ü imalat sektöründedir. İmalat sektörünü %17,7 ile ulaştırma ve depolama takip etmektedir. Kısa dönemde istihdam artışı bekleyen üçüncü sektör ise %17,3 ile inşaat sektöründe çalışan işletmelerdir..

31 Aralık itibariyle meslekler bazında beklenen artışa bakıldığında Mardin için ilk üç sırada beden işçisi (temizlik), makineci (dikiş) ve beden işçisi (inşaat) yer almaktadır. Türkiye sıralaması ise temizlik görevlisi, beden işçisi (genel) ve güvenlik görevlisi şeklindedir.

Tablo 32. İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 31 Aralık 2012

Türkiye	Mardin
Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (Temizlik)
Beden İşçisi (Genel)	Makineci (Dikiş)
Güvenlik Görevlisi	Beden İşçisi (İnşaat)
Beden İşçisi (İnşaat)	Ağaç İşleri Teknisyeni
Makineci (Dikiş)	Tır-Çekici Şoförü
Satış Elemanı (Tanıtım)	Beden İşçisi (Genel)
Evde Çocuk Bakım Elemanı	Otobüs Kaptanı (Şoförü)
Garson (Servis Elemanı)	Beden İşçisi-Bina İnşaatı
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	Şoför-Yük Taşıma
Güvenlik Görevlisi(Silahsız)	Sıhhi Tesisatçı

Kaynak: İl İPTA

30 Haziran 2013 itibariyle en yüksek istihdam artışı yine imalat sektöründe beklenmektedir. İmalat sektörü %32,3 ile ilk sırada yer alırken imalatı %19,9 ile inşaat sektörü takip etmektedir. Üçüncü sırada ise %16,9 ile ulaştırma ve depolama sektörü gelmektedir.

Meslekler bazında bakıldığında Mardin'de 30 Haziran 2013 itibariyle istihdam artışı beklenen üç meslek sırasıyla beden işçisi (genel), duvarcı, boyacı(çelik ve bina) şeklindedir.

Türkiye'de ise istihdam artışı beklenen üç meslek sırasıyla beden işçisi (genel), temizlik görevlisi, beden işçisi (inşaat) şeklindedir.

Tablo 33. İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 30 Haziran 2013

Türkiye	Mardin
Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Temizlik Görevlisi	Duvarcı
Beden İşçisi (İnşaat)	Boyacı (Çelik İnşaat Ve Gemi)
Garson (Servis Elemanı)	Beden İşçisi (İnşaat)
Güvenlik Görevlisi	Tır-Çekici Şoförü
Servis Garsonu	Ağaç İşleri Teknisyeni
Aşçı	Beden İşçisi (Temizlik)
Satış Elemanı (Tanıtım)	Makineci (Dikiş)
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	Sıvacı
Beden İşçisi (Temizlik)	Ortacı

Kaynak: İl İPTA

31 Aralık 2012 itibariyle istihdam azalışı beklenen sektör %46,8 ile imalat sektörüyken, imalat sektörünü %15,4 ile toptan perakende ve ticaret sektörü ve %12 ile inşaat sektörü takip etmektedir. Türkiye geneli ise en fazla istihdam azalışı sektörlere göre sıralandığında ilk sırada %18,4 ile konaklama ve yiyecek hizmeti,faaliyetleri sektörü, ikinci sırada %18,1 ile idari destek ve hizmet faaliyetleri sektörü ve üçüncü sırada ise %17,3 ile inşaat sektörü gelmektedir.

Meslekler bazında ise en fazla istihdam azalışının beklendiği üç meslek sırasıyla makineci (dikiş), beden işçisi (genel) ve beden işçisi (inşaat) şeklindedir. Türkiye genelinde ise beden işçisi(genel), çöpçü ve beden işçisi(inşaat) şeklindedir.

Tablo 34. İstihdam Azalışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 31 Aralık 2012

Türkiye	Mardin
Beden İşçisi (Genel)	Makineci (Dikiş)
Çöpçü	Beden İşçisi (Genel)
Beden İşçisi (İnşaat)	Beden İşçisi (İnşaat)
Servis Garsonu	Diğer Tahmil-Tahliye Ve İlgili Yük Taşıma İşçileri
Garson (Servis Elemanı)	Sıvacı
Temizlik Görevlisi (Hastane)	Futbolcu
Temizlik Görevlisi	Dondurma İmal Ustası
Güvenlik Görevlisi	Tır Şoförü
Beden İşçisi (Temizlik)	Diğer Motorlu Araç Sürücüleri
Aşçı	Kamyonet Şoförü

Kaynak: İl İPTA

Burada Futbolcu mesleği dikkat çekmektedir. Bu mesleğin azalacağına dair Mardin Spor Kulübünün 8 futbolcusunun işten çıkacağı şeklindeki beyanıdır. Yine dondurma imal ustası mesleğindeki azalış mevsimsel değişmeden kaynaklandığı söylenebilir.

30 Haziran 2013 itibariyle en fazla istihdam azalışının beklendiği sektör imalat sektörüdür. %45,7 ile istihdam azalışının en fazla beklendiği imalat sektörünü, %39,7 ile diğer hizmet faaliyetleri sektörü ve %5,3 ile toptan ve perakende ticaret sektörü takip etmektedir.

2013 yıl sonu ortasında meslekler bazında en fazla azalma beklenen meslekler Türkiye ve Mardin için farklılık göstermektedir. Mardin'de İlk sırada Büro Memuru gelirken Türkiye'de beden işçisi(genel) gelmektedir Türkiye'de kasiyer ve temizlik görevlisi ilk üç sıraya girerken Mardin'de bu sıra makineci dikiş) ve beden işçisi(genel) şeklindedir.

Tablo 35. İstihdam Azalışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 30 Haziran 2013

Türkiye	Mardin
Beden İşçisi (Genel)	Büro Memuru (Genel)
Kasiyer	Makineci (Dikiş)
Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (Genel)
Beden İşçisi (İnşaat)	Futbolcu
Güvenlik Görevlisi	Ortacı
Sevkiyat Görevlisi	Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)
İplikçi (Ring/vater/vargel)	Kalite Kontrolcü-Tekstil
Diğer Orta Öğretim Öğretmenleri	Ütücü
Aşçı	Şoför-Yük Taşıma
Garson (Servis Elemanı)	Ağır Kamyon Şoförü

Kaynak: İl İPTA

Buradaki futbolcu mesleğindeki azalışın tek işyerinden kaynaklandığının dikkat edilmesinde yarar vardır.

Net İstihdam Değişim Oranı (NİDO) beklentisi istihdam artış miktarı beklentisiyle istihdam azalış miktarı beklentisinin mevcut çalışan sayısına oranını ifade etmektedir. Mardin İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre Aralık 2012 itibarıyla net istihdam artışı beklentisi % 4,2 iken, bu beklenti Haziran 2013 itibarıyla % 6,4'e yükselmektedir. 2012 yıl sonu itibari ile en yüksek net istihdam artışı beklentisi sektörel oranlara göre %12,8 ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, %12,3 ile inşaat, %10,2 ile diğer hizmet faaliyetleri sektörlerindedir. Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerindeki istihdam artış beklentisi 2013 yılında azalma göstermektedir. İnşaat sektörü 2013 yılının haziran ayına kadar büyük bir artış olduğu gözlenmektedir. 2012 yılı sonuna kadar net istihdam değişim oranı %1,7 olan eğitim sektörü 2013 yılında dikkat çekici bir artışla %13,1'e yükselmektedir.

Tablo 36. Mardin İli 2012 Yılı Aralık Ayı ve 2013 Yılı Haziran Ayı İtibariyle Sektörler göre Net İstihdam Değişim Oranı (%)

SEKTÖRLER	ARALIK 2012 BEKLENTİSİ	HAZİRAN 2013 BEKLENTİSİ
Diğer Hizmet Faaliyetleri	*10,2%*	*-10,2%*
Eğitim	*1,7%*	*13,1%*
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	*1,4%*	*0,0%*
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	*12,8%*	*3,3%*
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	*-1,6%*	*3,1%*
Toptan ve Perakende Ticaret	*3,5%*	*3,2%*
Ulaştırma ve Depolama	*3,1%*	*4,4%*
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	*6,9%*	*25,3%*
İmalat	*2,5%*	*8,7%*
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	*7,3%*	*2,4%*
İnşaat	*12,3%*	*21,6%*
Toplam	***4,2%***	***6,4%***

Kaynak: İl İPTA

İki zaman aralığında artış oranına bakıldığında Mardin'de araştırma kapsamında görüşülen işyerlerinin 2013 yılında daha fazla istihdamını artırma eğilimde olduğu sonucuna varılmaktadır.

Türkiye genelinde elde edilen sonuçlara göre ise Aralık 2012 itibarıyla net istihdam artışı beklentisi % 1,9 iken, bu beklenti Haziran 2013 itibarıyla % 3,7'ye yükselmektedir.

Türkiye 2012 yılı sonu NİDO rakamları incelendiğinde ise en fazla net istihdam artışı %4,5 ile diğer hizmet faaliyetleri sektöründe beklenirken ikinci sırada %3,3 ile imalat sektörü gelmektedir. Üçüncü sırayı da %3,1 ile kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor faaliyetleri almaktadır. 2013 yılı Haziran ayında net istihdam artışına dair beklentiler incelendiğinde ise sırasıyla en fazla artış % 7 ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe, % 7,0 ile ulaştırma ve depolama ve %5,8 ile inşaat sektöründe beklenmektedir. 2012 yıl sonunda konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe Türkiye genelinde %4'lük daralma beklenmekte iken 2013 yılında %7'lik büyüme beklenmektedir.

Tablo 37. Türkiye Geneli 2012 Yılı Aralık Ayı ve 2013 Yılı Haziran Ayı İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranı (%)

Sektör	Aralık 2012 Beklentisi	Haziran 2013 Beklentisi
Bilgi ve İletişim	2,3	1,4
Diğer Hizmet Faaliyetleri	4,5	1,7
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Üretimi ve Dağıtımı	1,8	0,1
Eğitim	1,1	0,5
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,7	0,5
Gayrimenkul Faaliyetleri	0,2	1,1
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	-4,0	7,0
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	3,1	2,3
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	1,9	3,4
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	2,4	5,2
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	0,6	2,6
Toptan ve Perakende Ticaret	3,0	4,6
Ulaştırma ve Depolama	1,2	7,0
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2,5	4,8
İmalat	3,3	4
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	1,4	1,6
İnşaat	0,5	5,8
Toplam	**1,9**	**3,7**

Kaynak: İl İPTA

SONUÇ

Mardin İşgücü Piyasası Analizi raporunun, 2012 yılında Mardin ilinde olarak gerçekleştirilen Talep Araştırması çerçevesinde öne çıkan amaçlarından bir tanesi en genel anlamıyla aktif işgücü politikalarının tümüne veri sağlamaktır. Diğer amaç ise işgücü piyasasında özellikle talep açısından ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerini tespit etmek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin giderilmesine yönelik politika ve önerilerin geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Dolayısıyla bu raporun bulguları raporun veri sağlama kapasitesi ve ihtiyaçların tespitine yönelik katkı ve öneriler açısından değerlendirilebilir.

Talep Araştırması, Mardin ilinde istihdam ve işsizlik sorunlarının çözümüne yönelik işgücü yapısı ve sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik veri ve bilgi derlenmesini kolaylaştırıcı bir çalışma olmuştur. Özellikle il bazında işgücü piyasasına ilişkin verilerin az olması, Talep Araştırması'nın katkılarını daha kıymetli hale getirmektedir. Ancak bu rapor çerçevesinde veri derleme ve değerlendirme anlamında yaşanan bazı sıkıntılar vardır. Bu sıkıntıların büyük çoğunluğu, özellikle işgücü piyasasına arz yönünden bakarken kullanılabilecek verilerin il özelinde değil, TRC3 bölgesi genelinde mevcut olmasıdır. Veri anlamında ikinci bir kısıtlılık ise işgücü talebi araştırmasının sadece 10 ve fazla çalışanı olan işyerlerine odaklanmasıdır. Bu anlamda iki tespit yapılabilir. Birincisi 1-9 kişi büyüklüğüne düşmüş işyerlerlerinin azımsanamayacak kadar çok olmasıdır. Dolayısıyla Talep Araştırması sonucunda yapılan analiz ve veri gruplamaları, 1-9 kişi çalıştıran sadece bazı işyerlerini kapsamıştır. İkinci tespit ise araştırmaya çerçevesinde görüşülen işyerlerinin toplam istihdam anlamında Mardin özelinde beyan edilen sadece 12.617 çalışanı kapsıyor olmasıdır. Buna tarım sektörü, kayıtdışı sektör ve kamu sektörünün payları da eklendiğinde elde edilen verilerin sadece kısıtlı sayıda işyeri ve çalışan açısından geçerli olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Yine de bu raporun sonuçlarına bu kısıtlılıklar göz önünde tutularak bakıldığında mevcut veriler ışığında bir takım değerlendirmeler ve öneriler yapmak mümkündür.

Bu raporda sunulan veri ve analizin değerlendirmesi sorun alanlarının, ihtiyaçların ve işgücü gelişimi açısından hedef kitlenin tespiti olarak üç grupta ele alınabilir. Aşağıda yapılan değerlendirme bu üç grubu birbiriyle ilişkili bir şekilde sunmaktadır.

Mardin'de çalışma yaşı kapsamındaki nüfus Türkiye genelinden daha düşük eğitimlidir. Buna ek olarak Mardin ilinde çalışma yaşı kapsamındaki kadın nüfus, erkek nüfustan daha az eğitimlidir. TRC3 bölgesinde özellikle kadınlar işgücü piyasası dışındadır (%91,7). Bu oran erkekler için %38,1, toplamda da %66 oranındadır. Ayrıca işsizlik oranlarına bakıldığında, TRC3 bölgesinde işsizliğin %12,7 oranıyla Türkiye ortalamasının üstündedir. TRC3 bölgesinde eğitim yükseldikçe işgücüne katılım da yükselmektedir. Bu veriler kadınların ve gençlerin işgücüne katılım oranının ve istihdam olanaklarının artması, işsizlik oranlarının ise azalması için kadınlara ve gençlere önem verilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme faaliyetlerinin öncelikli hedef kitlesi kadınlar ve gençler başta olmak üzere işsizler, diğer bir hedef kitlesi ise işgücü dışında kalan nüfus olmalıdır.

İşgücü arzının eğitim durumu açısından bir diğer önemli tespit, son yıllar için bakıldığında ilköğretimden mezun olan öğrenci sayısı ile izleyen dönemde genel ortaöğretim ile mesleki ve teknik ortaöğretime kayıt olan öğrenci sayısı arasında 5.151 öğrencilik bir fark

olduğudur. İlköğretim mezunlarının %31,6'sina tekabül eden bu kesimin kısmi oranlarda örgün öğretime devam etmediği, açık öğretim kapsamına geçtiği ya da göç yoluyla ilden ayrıldığı düşünülebilir. Bu durumda ilköğretimden sonra öğrenim hayatına son veren kesimin de işgücüne katılabilmesi ve istihdam olanaklarından yararlanabilmesi için verilecek işgücü yetiştirme eğitimlerinden faydalanması gerekmektedir. İşgücünün eğitim durumu anlamında bir diğer nokta ise Mardin ilinde yeni öğrenci kayıtlarının meslek ve teknik ortaöğretim lehine artışta olduğudur. Bu durum talep açısından daha fazla nitelikli işgücü yetişmesi anlamına gelmektedir.

TC83 bölgesi genelinde işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubunun da 20-34 yaş grubu olduğu ve işe başvuruların çok büyük oranda ilkokul ve ortaokul mezunları tarafından yapıldığı gözlenmektedir. Bu veriler ışığında Mardin ili özelinde bu yaş grubu işgücünün eğitilmesi ihtiyacı olduğunu söylemek mümkündür. Bu anlamda düzenlenecek eğitimlerin hedef kitlelerinden bir tanesinin 20-34 yaş aralığındaki işgücü olduğu rahatlıkla söylenebilir. Özellikle de 30 yaş üstü işgücünde yaşanan istihdam zorluğu, bu yaş grubunun eğitimi için özel önlemlerin alınmasını gerektirmektedir.

Yine arz ve talep eşleştirmeleri anlamında, yapılan eşleştirmeler sonucunda gönderilen kişilerin işveren tarafından kabul edilmemesi durumunda kabul edilmeme sebeplerinin neler olduğu bilinememektedir. İleride daha iyi işe yerleştirmeler yapılabilmesini sağlamak açısından işverenlerin gönderilen kişileri kabul etmeme sebeplerinin araştırılmasında yarar vardır.

İşgücü talebi açısından bakıldığında Mardin ili özelinde imalat, ulaştırma ve depolama, toptan ve perakende ticaret ile inşaat sektörlerinin hem işyeri sayısı, hem çalışan dağılımı, hem açık iş, hem işe giriş-çıkışlar, hem de gelecekte istihdam artışı anlamında ağırlıklı bir yere sahip olduğu açıkça görülmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme faaliyetlerinin kısa vadede bu sektörlerin ihtiyaçlarına yönelmesi olumlu sonuçlar yaratabilir..

İşgücü piyasası analizlerinde temel göstergelerden birisi olan açık iş oranı toplam açık iş sayısının yanı sıra sektörlerin istihdam büyüklüklerini de dikkate almaktadır. Açık iş oranı yüksek olan sektörlerin ağırlıklı sektörlere ek olarak büyüme potansiyeli taşıdığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu anlamda Mardin ilinde bu potansiyeli yansıtan sektörler diğer hizmet faaliyetleri, imalat, ve konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri olarak belirmektedir. Ayrıca kısa vadede net istihdam artış oranı beklentisi en yüksek olan sektörler de konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, ve inşaat sektörü olarak ortaya çıkmaktadır. Orta vade idari ve destek hizmet faaliyetleri, inşaat ve eğitim sektörleri net istihdam artış oranın en yüksek olan sektörlerdir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme programlarının özellikle de orta vadede (1 yıl) bu sektörlerin ihtiyaçlarına yönelik olması işgücü arzı ve talebi eşleştirmeleri açısından olumlu sonuçlar verebilir.

Meslek olarak açık işlere bakıldığındaysa Mardin ilinde işgücü talebinin tesis ve makine operatörleri ve montajcılar; teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları ve profesyonel meslek mensupları mesleklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek işgücü yetiştirme faaliyetlerinin bu mesleklere hitap etmesi gerektiği düşünülmektedir.

Son olarak ise dikkat edilmesi gereken önemli bir unsur, araştırma kapsamında Mardin ili işgücü piyasasına meslek grupları açısından bakıldığında en fazla çalışan sayısının kadınlar

için nitelik gerektirmeyen işlerde erkekler için tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek gurubunda yoğunlaştığıdır. Ayrıca temininde güçlük çekilen mesleklerde de Tır şoförü, ağaç işleri teknisyeni beden işçisi, sıvacı kategorileri gibi zor çalışma koşullarıyla bilinen meslekler öne çıkmaktadır. Bu durumda Mardin ilinde işgücü talebi açısından, aslında eğitim aranmayan mesleklerin veya işgücünün düşük düzey eğitimli olmasının işverenler için yeterli olacağı sonucuna varılabilir. Ancak bu araştırma ve analiz çerçevesinde ücret ve çalışma koşulları gibi işgücü piyasası bileşenleri değerlendirilmeye alınmadığı için, bu tespitin işgücü arz ve talebi arasında var olan dengesizlikleri gidermekte işlevsel olacağı düşünülmemektedir.

İşverenlerin gelecek ile ilgili olumlu beklentileri işgücü piyasasında talep yaratacaktır. Bu işgücü talebiyle arzı eşleştirerek Mardin'de istihdamı artırmak üzere aşağıdaki öneriler değerlendirilmelidir:

- İŞKUR'un işsiz kayıtlarında sayısal olarak işgücü piyasasında mevcut talebin çok üstünde olan işsizlere yönelik, onları istihdama dahil edecek şekilde kurslar düzenlenmelidir.
- İşverenlerin nitelik gerektiren mesleklerde eleman talebine karşılık, sistemde kayıtlı iş arayanlara niteliklerini geliştirmek üzere eğitimler vererek, bu kayıtlı işgücünü işverene sunmak üzere işyeri ziyaretleri fazlalaştırılabilir.
- İşgücü piyasasında kadınlar ve gençlerin istihdama katılım oranlarını yükseltmek amacıyla hedef kitlesi gençler ve kadınlar olan eğitim programları düzenlenmelidir.
- Dezavantajlı grubun işgücüne katılımını ve istihdamını artırmak için kontenjanları dolduramayan işverenler ile işbirliği yapılarak uygun mesleki eğitim programları hazırlanmalıdır.
- Mesleki eğitim programları çerçevesinde, örgün öğretimden ayrılan genç nüfusu ve açık iş taleplerini birlikte değerlendirerek, işgücü piyasasına dahil edecek şekilde eğitim başlıkları belirlenmelidir.
- Kadınların istihdama katılımını artırmak amacıyla aktif işgücü piyasası politikaları kapsamında gerektiği takdirde mesleki eğitim kurslarına katılımı artıracak teşvik politikaları uygulanmalıdır.
- Özellikle imalat, inşaat ve ulaştırma ve depolama sektörlerinde beklenen istihdam artışına yönelik bu sektörde faaliyet gösteren işyerleri ile yakın ilişki kurularak oluşması beklenen eleman ihtiyacını gidermek üzere eğitimler ve araştırmalar yapılmalıdır.

Mardin'deki işgücü talebini kurum vasıtasıyla karşılayabilmek için Mardin İŞKUR İl Müdürlüğü:

- İşe yerleştirme olanaklarını kamuyla paylaşmalı
- Düzenli periyodlarla işe yerleştirmelere ve eğitim faaliyetlerine ilişkin istatistikleri kamuoyuna duyurmalı
- Kurum veri tabanında yüksek nitelikli iş arayanların oranını arttırmalı

KAYNAKÇA

EKONOMİ BAKANLIĞI, Yatırım teşvikleri istatistikleri

İŞKUR, İstatistik yıllığı

KALKINMA BAKANLIĞI, Kamu yatırımları istatistikleri

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

TOBB, Açılan Kapanan işyerleri istatistikleri

EKLER

Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

….. İLİ İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI
(İŞYERİ BİLGİ FORMU)
Sayın İşyeri Yetkilisi,
Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçları belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.
Bilgi verme ve gizlilik
Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz. 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunun Madde 21-Gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanununun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.”
Kapsam
Bu araştırma, İlinizdeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden tüm İşyerlerini kapsamaktadır. İlgi formunun, İşyeri sahibi veya ortakları, müdür bulunan İşyerlerinde İnsan Kaynakları, Personel, İşletme veya Muhasebe Müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir.
Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.
Örnek No:
İşyerinin Yasal Ünvanı :
İşyerinin Tabela Ünvanı:
…..
ADRES BİLGİLERİ
…..
Formu Cevaplayan İşyeri Yetkilisinin Bilgileri
…..
BİLGİ İÇİN BAŞVURULABİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI
…..

Bölüm I - İŞYERİ FAALİYETİ

1: İşyerinin ana iktisadi faaliyetini aşağıdaki listeden işaretleyiniz(*)

01		Madencilik ve Taş ocakçılığı
02		İmalat
03		Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
04		Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
05		İnşaat
06		Toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
07		Ulaştırma ve depolama
08		Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
09		Bilgi ve iletişim
10		Finans ve sigorta faaliyetleri
11		Gayrimenkul faaliyetleri
12		Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
13		İdari ve destek hizmet faaliyetleri
14		Eğitim
15		İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
16		Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
17		Diğer hizmet faaliyetleri

(*) Sadece bir faaliyet kolu işaretlenecektir.

Sayfa 1

2: İşyerinin iktisadi faaliyet kodu işyeri listesindeki ile	Aynı		
	Değişmiş		
3: İşyeri mevsimlik çalışıyor mu?	Evet		→ Soru 4'e geçiniz.
	Hayır		→ Soru 4'e geçiniz.

Bölüm II - MEVCUT İSTİHDAM

S4: İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

01	02	03	04
Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü,	Erkek	Kadın	Toplam

Bölüm III -AÇIK İŞLER

S5: İşyerinizde şu an eleman ihtiyacı duyduğunuz meslekleri ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısını belirtiniz?

S5.1: Eleman ihtiyacı duymuyoruz ☐ → Soru 6.1'e geçiniz.

01	02	03	04	05	06
Eleman İhtiyacı Duyulan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Genel lise 3. Meslek lisesi 4. Meslek yüksekokulu 5.Lisans 6. Lisans üstü 7. Farketmez	Beceri İhtiyacı (*) 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve Bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (analitik beceri) 4. Mesleğe İlişkin yeterli bilgi 5. Proje tabanlı çalışma 6 Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve bağımsız karar verme becerileri 8. Takım çalışması 9-Yabancı dil 10. İletişim ve ifade yeteneği 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	İhtiyaç duyduğunuz elemanı şu anda hemangi bir yolla arıyor musunuz? 1-EVET 2- HAYIR	Açık işlerinizi hangi yolla arıyorsunuz (*) 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete 3. Akraba-Eş Dost 4. İnternet Siteleri 5. Özel İstihdam Büroları 1 2 3 4 5
	☐☐	☐		☐	

BÖLÜM IV. İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

S6.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman alımı yapıldıysa mesleklere göre belirtiniz?

S6.2: 2012 yılı içerisinde işyerinde eleman alımı yapılmadı. ☐ → Soru 7'e geçiniz.

01	02
Eleman Alınan Meslekler	Alınan Eleman Sayısı
	|_|_|

BÖLÜM IV. İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

S7.1: İşyerinizde, 2012 yılı içerisinde eleman çıkma/çıkarılma durumunu mesleklere göre belirtiniz?

S7.2: 2012 yılı içerisinde işyerinde eleman çıkma/çıkarılma durumu olmadı. ☐ → Soru 8'e geçiniz.

01	02
Eleman Çıkan / Çıkarılan Meslekler	Çıkan / Çıkarılan Eleman Sayısı
	|_|_|

BÖLÜM V. 31 ARALIK 2012 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.8: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam artışı bekliyor musunuz?	**Evet** →	**8.3'e geçiniz**
S.8.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	9.soruya geçiniz
S.8.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	9.soruya geçiniz
S8.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında artış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
31 Aralık 2012 tarihi itibariyle ARTIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **artışı** belirtiniz.	
	|_|_|	

01	02	03
S.9: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam azalışı bekliyor musunuz?	**Evet** →	**9.3'e geçiniz**
S.9.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	10.soruya geçiniz
S.9.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	10.soruya geçiniz
S.9.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında azalış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
31 Aralık 2012 tarihi itibariyle AZALIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **azalışı** belirtiniz.	
	|_|_|	

BÖLÜM VI. 30 HAZİRAN 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.10: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet →	10.3'e geçiniz
S.10.1: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	11.soruya geçiniz
S.10.2: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	11.soruya geçiniz
S10.3: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında artış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
30 Haziran 2013 tarihi itibariyle **ARTIŞ** olacağını düşündüğünüz meslekler	30 Haziran 2013 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **artışı** belirtiniz.	
	|_|_|	

BÖLÜM VI. 30 HAZİRAN 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.11: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet →	11.3'e geçiniz
S.11.1: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	12.soruya geçiniz
S.11.2: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	12.soruya geçiniz
S11.3: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında azalış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
30 Haziran 2013 tarihi itibariyle **AZALIŞ** olacağını düşündüğünüz meslekler	30 Haziran 2013 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **azalışı** belirtiniz.	
	|_|_|	

BÖLÜM VII. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

S12.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

S12.2: Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ → **Anket Bitmiştir**. TEŞEKKÜRLER.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temimininde güçlük çekilen eleman sayısı	Temininde Güçlük çektiğiniz mesleği şu an karşıladınız mı? **1-EVET** **2- HAYIR** **3-KISMEN**	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni (*) 1. Bu meslekte eleman bulunamaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması				
			1	2	3	4	5
01	02	03	04				
	|_|_|	|_|					

Ek 2a: Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi

İl İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında tam sayım yapılan iller dışında tabakalı rassal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dâhilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 64 ilde tamsayım 15 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir.

Örnek hacminin dağıtımı, sektör düzeyinde uzlaşık dağıtım yöntemi ile yapılmıştır.

nh = ñ [K2 + (1- K2) Mh 2] ½

ñ = Göze düşen ortalama örnek hacmi

Mh =Nh / (N / h) = h.Wh

K = Göreceli önem

h = Tabaka sayısı

nmin = K.ñ en küçük göze düşen örnek hacmi

Bu yöntem birim sayısı çok küçük dahi olsa her tabakada belirli sayıda örnek hacmini garanti etmektir. Dolayısıyla girişim sayısının çok az sayıda olduğu tabakalar yapısal olarak sistem içerisinde belirlenerek tamsayımla ele alınmıştır. Tüm sektörlerde maliyet ve işgücü dikkate alınarak nmin=125 olacak şekilde tabakalara düşen örnek hacmi belirlenmiştir.

Örneklerin seçimi ardışık basit rassal örneklem (ABRÖ) yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemde, birimlere (0,1] aralığında uniform dağılan sürekli rassal sayılar (permanent random number-PRN) atanır. Atanan bu rassal sayılara göre birimler küçükten büyüğe doğru dizilir, tabaka bazında belirlenen $d_h \in [0,1]$ şeklindeki sabit bir başlangıç noktasından sonraki ilk birimden başlamak üzere, tabaka bazında belirlenen örnek hacmi kadar birim örneğe seçilir.

Ek 2b: Tahmin ve Notasyonlar

Her sektörde girişimler bulundukları tabaka esas olmak üzere ABRÖ yöntemi ile örneğe seçilmişlerdir. Her tabakadan örneğe seçilen toplam n_h tane birimin π_h olarak tanımlanan bir seçim olasılığı vardır. Herhangi bir tabakadaki örnek birimin seçim olasılığı aşağıdaki gibi yazılır:

$$\pi_h = \frac{n_h}{N_h}$$

h = ele alınan ekonomik faaliyet ve büyüklük grubundaki tabaka indisi

n_h = h. tabakadaki örnek birim sayısı

N_h = h. tabakadaki toplam birim sayısı

Herhangi bir karakteristiğin (y) toplam tahmini ($\hat{Y}$), seçilen birimlerin seçim olasılıklarının tersi ile çarpımının toplamından elde edilir.

$$\hat{Y}_h = \sum_i \left(y_i / \pi_h \right) = \sum_i \frac{N_h}{n_h} y_i$$

($\hat{Y}$) toplam tahminine ilişkin h. tabakadaki varyans formulu aşağıda verilmiştir:

$$v\left(\hat{Y}_h\right) = N_h{}^2 v\left(\bar{y}_h\right) = N_h{}^2 \left[\sum \left(y_i - \bar{y}_h\right)^2 / \left(n_h - 1\right)\right]$$ dır.

Tabaka bazında gerçekleştirilen bu tahminlerden Türkiye toplamına tabakalı örneklemin genel kuralları kullanılarak ulaşılır. Herhangi bir karakteristiğin genel toplam tahmini

$$\hat{Y} = \sum_h \hat{Y}_h$$ şeklinde bulunur.

Toplam tahmine ilişkin varyans ise

$$v\left(\hat{Y}\right) = \sum_h v\left(\hat{Y}_h\right)$$ olarak elde edilir.

Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi
R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

Ek 2c: Araştırma Yöntemi

İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dahilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 66 ilde tamsayım 15 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir. Geri kalan 66 ilde ise 10+işyerlerinde tam sayım uygulanmıştır. Mardin ili de tam sayım uygulanan illerden bir tanesidir.

Amaç: Talep araştırmasının amacı işsizliğin indirgenmesi ve iller bazında sektörlere göre istihdam politikalarının oluşturulması için işverenlerin talep boyutunu tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.
Coğrafi kapsam: İlçe ve köyleri de kapsayacak şekilde tüm ildir.
Birim: İldeki 10 ve daha fazla kişi çalışanı olan yerel birim işyerleridir.
Yerel birim coğrafi olarak tanımlanan bir yerdeki mal ve hizmetlere ilişkin faaliyetleri ya da bunların bir kısmını yürüten bir girişim ya da girişimin bir parçasıdır. Yerel birim girişimin; merkez, büro, mağaza, büfe, fabrika, atölye, maden ocağı, şantiye, otel, lokanta, kafe, okul, hastane, depo gibi adresi coğrafi olarak tanımlanabilen bir yerdeki yerleşik olan bölümüdür. Bu yerde ekonomik faaliyet tek bir girişim için bir ya da daha çok kişinin tam gün ya da kısmi olarak çalışmasıyla yürütülür. Girişim merkezinin bulunduğu yer de bir yerel birimdir.
Çerçeve: TÜİK'in 2011 yılı İşyeri Kayıt Sistemi işyerleri listesini oluşturmuştur. Çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için işyeri cevapsızlık formu doldurulmuştur.

Sektörel kapsam: İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 17'si kapsama dahil edilmiştir.

B	*Madencilik ve Taş ocakçılığı*
C	*İmalat*
D	*Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı*
E	*Su temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri*
F	*İnşaat*
G	*Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı*
H	*Ulaştırma ve Depolama*
I	*Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri*
J	*Bilgi ve İletişim*
K	*Finans ve Sigorta Faaliyetleri*
L	*Gayrimenkul Faaliyetleri*
M	*Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler*
N	*İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri*
P	*Eğitim*
Q	*İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri*
R	*Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor*
S	*Diğer Hizmet Faaliyetleri*

Kapsanmayan sektörler

A	*Tarım, Ormancılık, Balıkçılık*
O	*Kamu Yönetimi ve Savunma, Zorunlu Sosyal Güvenlik*
T	*Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri*
U	*Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri*

Meslek sınıflaması: Mesleklerin tespitinde kullanılan sınıflama ISCO 2008'in Türkiye uyarlaması olan Türk Meslekler Sözlüğüdür.

Veri derleme yöntemi: İşgücü Piyasası Talep Araştırması (İPTA) alan uygulaması yüz yüze görüşme yöntemi ile 10 Eylül- 31 Ekim 2012 tarihleri arasında uygulanmıştır.

Cevapsızlık düzeltmesi: Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

Tamsayım Yapılan İllerin Adı	10+ İşyeri Sayısı
Balıkesir	1.585
Manisa	1.582
Tekirdağ	1.545
Hatay	1.416
Aydın	1.370
Şanlıurfa	1.342
Kahramanmaraş	1.327
Eskişehir	1.282
Sakarya	1.250
Malatya	1.070
Afyonkarahisar	995
Elazığ	974
Ordu	962
Kütahya	890
Erzurum	856
Van	850
Zonguldak	832
Sivas	804
Çorum	802
Çanakkale	753
Düzce	736
Uşak	691
Giresun	687
Mardin	677
Osmaniye	671
Adıyaman	644
Batman	641
Rize	607
Aksaray	602
Nevşehir	559
Edirne	517
Isparta	505
Kırklareli	485
Kastamonu	481
Yozgat	475
Amasya	445
Niğde	423
Bolu	406
Karaman	393
Yalova	386
Burdur	364
Şırnak	345
Bartın	303
Karabük	299
Bilecik	291
Bingöl	281
Sinop	280
Erzincan	278
Kırşehir	260
Artvin	244
Kırıkkale	240
Siirt	233
Bitlis	216
Ağrı	213
Çankırı	212
Muş	192
Kars	177
Iğdır	162
Gümüşhane	127
Kilis	119
Hakkari	117
Tunceli	93
Bayburt	77
Ardahan	57
Tamsayım toplamı	**38.698**

Örnekleme Yapılan İllerin Adı	10+ Örneklem İşyeri Sayısı
Adana	1.677
Ankara	1.982
Antalya	1.745
Bursa	1.838
Denizli	1.507
Diyarbakır	1.422
Gaziantep	1.472
İstanbul	2.132
İzmir	1.881
Kayseri	1.440
Kocaeli	1.737
Konya	1.658
Mersin	1.572
Muğla	1.478
Trabzon	1.393
ÖrneklemToplam	**24.934**
Tokat (Pilot İl)	704
Samsun (Pilot İl)	1387
Araştırmada Seçilen Toplam İşyeri	**65.723**

Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

***İşgücü Piyasası Analizi*: Belirli** bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır**.**

İşgücü Talep Araştırması: İŞKUR tarafından 10-Eylül-31 Ekim tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

***İşgücü Talep Araştırması Çerçevesi*:** Maliye Bakanlığı kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan **"**Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2011 yılı kayıtlarıdır. Talep araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için **"**işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastahane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\textit{İKO} = \frac{\text{İşgücü Arzı (İstihdam + İşsiz)}}{\text{Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus}} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

İstihdam Oranı = $\frac{Toplam\ istihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve parekende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) İSCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. İSCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

Kayıtdışı istihdam Oranı = $\frac{Kayıtdışı\ istihdam}{Toplam\ istihdam}$ x 100

Eksik istihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer

işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Yetersiz istihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine

ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine ençok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

İşsizlik Oranı = $\frac{İşsiz}{İşgücü\ arzı\ (istihdam+işsiz)}$ x 100

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç işsizlik oranı : Genç işsizliğini ayrıntılı olarak tanımlayabilmek için dört ölçüt önemlidir.

- 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.
- içinde genç işsizlerin oranını gösteren genç işsizlik oranı
- Yetişkin işsizlik oranı içinde genç işsizlik oranının yüzdesi
- Genç işsizlik indeksi olarak tanımlan toplam işsizlik içinde gençlerin oranı
- Genç nüfus içinde genç işsizlerin oranı

Uzun süreli işsizlik: Kısa süreli işsizlik; işsizlik ödenekleri, daha önce yapılan tasarruflar veya aile üyelerinin desteği ile yönetilebilir. İşsizliği süresi uzadıkça ekonomik yıkıma yol açar. Bir yıldan fazla süreli işsizlik olarak tanımlanan uzun süreli işsizliğin değerlendirilmesinde iki ölçüt önemlidir.

- Toplam işgücü içinde uzun süreli işsizlerin oranı
- Uzun dönemli işsizlik indeksi olarak tanımlanan bir yıldan fazla süredir işsiz olanların toplam işsizlik içindeki oranı

İşgücüne dahil olmayan (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irat sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu

belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. *Eğitim/Öğretime devam ediyor:* Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus Oranı = $\frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus-(İstihdam+İşsiz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır (İŞKUR)

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı

işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı işgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Aktif kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 2 yıl sure ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Talep araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesidir.

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. *Beceri*, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

Yaş Bağımlılık Oranı = $\frac{(0-14 \text{ yaş nüfus} + 65 \text{ yaş nüfus})}{15-64 \text{ yaş nüfus}}$ x 100

Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (GSKD): Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Kişi Başı Bölgesel Gayri Safi Katma Değer: Cari fiyatlarla bölgesel gayri safi katma değerin yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile TL cinsinden kişi başı bölgesel gayri safi katma değer elde edilir. Hesaplanan bu değerin ithalat ağırlıklı ortalama dolar kuruna bölünmesi ile, dolar değeriyle kişi başı bölgesel gayri safi katma değere ulaşılmaktadır.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için

belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı

pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Ek 4a:Nüfus ve Konut Araştırması Kapsamında İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri*

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Toplam	**55 639**	**26 420**	**24 320**	**2 100**	**29 219**	**47,5**	**43,7**	**7,9**
Adana	1 536	671	595	77	864	43,7	38,7	11,4
Adıyaman	408	211	187	23	197	51,7	46,0	11,1
Afyonkarahisar	530	250	237	13	281	47,1	44,7	5,1
Ağrı	333	163	151	12	170	49,0	45,5	7,2
Amasya	255	124	116	7	131	48,5	45,6	6,0
Ankara	3 794	1 691	1 570	121	2 103	44,6	41,4	7,1
Antalya	1 559	835	790	45	723	53,6	50,7	5,4
Artvin	134	78	73	5	56	58,3	54,7	6,0
Aydın	794	391	359	33	403	49,2	45,1	8,3
Balıkesir	942	459	426	33	483	48,7	45,2	7,2
Bilecik	163	76	72	4	87	46,7	44,2	5,3
Bingöl	182	86	78	8	95	47,5	43,1	9,3
Bitlis	208	103	91	11	106	49,2	43,7	11,1
Bolu	223	105	99	6	118	47,1	44,4	5,7
Burdur	201	103	97	6	98	51,3	48,2	5,9
Bursa	2 045	985	916	69	1 060	48,2	44,8	7,0
Çanakkale	408	204	195	8	204	49,9	47,8	4,2
Çankırı	140	69	65	3	71	49,0	46,6	5,0
Çorum	415	193	183	10	221	46,6	44,1	5,3
Denizli	733	384	360	23	350	52,3	49,1	6,1
Diyarbakır	995	402	347	55	592	40,4	34,9	13,8
Edirne	335	188	177	11	147	56,2	52,9	5,9
Elazığ	418	178	159	19	241	42,5	38,0	10,6
Erzincan	167	79	74	5	88	47,4	44,4	6,4
Erzurum	549	259	242	17	290	47,2	44,1	6,6
Eskişehir	634	265	247	18	369	41,8	39,0	6,6
Gaziantep	1 134	497	460	38	637	43,9	40,5	7,6
Giresun	336	166	153	14	169	49,6	45,4	8,3
Gümüşhane	100	45	41	4	55	45,0	41,2	8,5
Hakkari	174	72	62	9	102	41,2	35,8	13,0
Hatay	1 035	474	423	51	560	45,8	40,9	10,8
Isparta	327	163	152	12	164	50,0	46,4	7,1
Mersin	1 241	570	517	54	671	46,0	41,6	9,4
İstanbul	10 368	4 983	4 565	418	5 384	48,1	44,0	8,4
İzmir	3 173	1 477	1 330	147	1 696	46,6	41,9	9,9
Kars	211	108	102	6	102	51,4	48,3	6,0
Kastamonu	292	161	156	6	131	55,2	53,3	3,5
Kayseri	917	396	368	28	522	43,1	40,1	7,0
Kırklareli	284	153	140	13	131	54,0	49,4	8,4
İl	15 ve daha	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan	İşgücüne katılım	İstihdam oranı	İşsizlik oranı

	yukarı yaştaki nüfus				nüfus	oranı (%)	(%)	(%)
Kırşehir	173	80	75	6	93	46,5	43,1	7,3
Kocaeli	1 208	555	502	53	653	45,9	41,5	9,5
Konya	1 493	683	649	33	811	45,7	43,5	4,9
Kütahya	453	207	195	12	246	45,6	43,0	5,9
Malatya	556	251	230	21	305	45,2	41,4	8,4
Manisa	1 048	546	520	26	502	52,1	49,6	4,8
Kahramanmaraş	726	335	307	28	391	46,1	42,2	8,4
Mardin	471	198	177	20	274	41,9	37,6	10,3
Muğla	669	365	343	22	303	54,6	51,3	6,1
Muş	248	125	115	10	123	50,3	46,3	8,1
Nevşehir	215	115	110	5	100	53,4	51,1	4,3
Niğde	244	129	122	7	115	52,9	49,8	5,8
Ordu	551	299	282	16	252	54,2	51,3	5,4
Rize	253	120	108	13	132	47,6	42,6	10,5
Sakarya	678	309	281	27	370	45,5	41,5	8,8
Samsun	960	472	434	38	488	49,2	45,2	8,0
Siirt	185	79	73	7	106	42,9	39,2	8,6
Sinop	164	81	77	4	83	49,6	47,1	4,9
Sivas	474	209	194	15	265	44,1	40,9	7,4
Tekirdağ	647	341	317	24	306	52,7	49,0	6,9
Tokat	453	218	207	11	235	48,1	45,6	5,2
Trabzon	592	305	281	24	288	51,4	47,4	7,8
Tunceli	72	40	35	5	32	55,1	48,2	12,5
Şanlıurfa	988	447	400	46	542	45,2	40,5	10,4
Uşak	269	144	132	12	125	53,6	49,1	8,4
Van	638	276	249	27	362	43,2	39,0	9,8
Yozgat	347	171	159	12	176	49,4	45,9	7,0
Zonguldak	488	238	220	17	251	48,7	45,1	7,3
Aksaray	273	147	139	8	126	53,8	51,0	5,3
Bayburt	58	33	32	2	25	57,4	54,5	4,9
Karaman	176	88	81	6	88	49,9	46,4	7,1
Kırıkkale	216	84	75	9	132	38,8	34,8	10,3
Batman	314	128	112	16	186	40,8	35,7	12,6
Şırnak	260	109	93	17	150	42,1	35,7	15,3
Bartın	150	74	69	5	77	49,0	45,7	6,9
Ardahan	80	50	47	3	31	61,7	58,2	5,7
Iğdır	125	71	66	5	54	56,8	52,6	7,3
Yalova	163	76	69	8	87	46,8	42,0	10,2
Karabük	178	73	67	6	105	40,9	37,4	8,6
Kilis	85	43	41	2	42	50,7	47,9	5,5
Osmaniye	343	148	132	16	194	43,3	38,6	10,9
Düzce	262	141	130	11	121	53,6	49,4	7,8

Kaynak:TÜİK *(2 Ekim 2011 itibariyle)

Ek 4b: İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE-2011)

İLLERİN SOSYO-EKONOMİK GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI (SEGE-2011)					
İL KODU	*İLLER*	*SEGE 2011 Sırası*	*İL KODU*	*İLLER*	*SEGE 2011 Sırası*
TR100	İstanbul	1	TRB11	Malatya	42
TR510	Ankara	2	TR332	Afyon	43
TR310	İzmir	3	TR905	Artvin	44
TR421	Kocaeli	4	TRA12	Erzincan	45
TR611	Antalya	5	TR631	Hatay	46
TR411	Bursa	6	TR821	Kastamonu	47
TR412	Eskişehir	7	TR813	Bartın	48
TR323	Muğla	8	TR722	Sivas	49
TR211	Tekirdağ	9	TR833	Çorum	50
TR322	Denizli	10	TR823	Sinop	51
TR424	Bolu	11	TR903	Giresun	52
TR212	Edirne	12	TR633	Osmaniye	53
TR425	Yalova	13	TR822	Çankırı	54
TR222	Çanakkale	14	TR712	Aksaray	55
TR213	Kırklareli	15	TR713	Niğde	56
TR621	Adana	16	TR832	Tokat	57
TR721	Kayseri	17	TRB14	Tunceli	58
TR422	Sakarya	18	TRA11	Erzurum	59
TR321	Aydın	19	TR632	Kahramanmaraş	60
TR521	Konya	20	TR902	Ordu	61
TR612	Isparta	21	TR906	Gümüşhane	62
TR221	Balıkesir	22	TRC13	Kilis	63
TR331	Manisa	23	TRA13	Bayburt	64
TR622	Mersin	24	TR723	Yozgat	65
TR334	Uşak	25	TRC12	Adıyaman	66
TR613	Burdur	26	TRC22	Diyarbakır	67
TR413	Bilecik	27	TRA22	Kars	68
TR812	Karabük	28	TRA23	Iğdır	69
TR811	Zonguldak	29	TRC32	Batman	70
TRC11	Gaziantep	30	TRA24	Ardahan	71
TR901	Trabzon	31	TRB13	Bingöl	72
TR522	Karaman	32	TRC21	Şanlıurfa	73
TR831	Samsun	33	TRC31	Mardin	74
TR904	Rize	34	TRB21	Van	75

TR423	Düzce	35
TR714	Nevşehir	36
TR834	Amasya	37
TR333	Kütahya	38
TRB12	Elazığ	39
TR715	Kırşehir	40
TR711	Kırıkkale	41
TRB23	Bitlis	76
TRC34	Siirt	77
TRC33	Şırnak	78
TRA21	Ağrı	79
TRB24	Hakkari	80
TRB22	Muş	81

Ek 5- Ek Tablolar (Kaynak İPA)

Tablo 1. Sektörlere Göre İşyeri Sayıları

Sektör	İşyeri Sayısı(1-9)	İşyeri Sayısı(10-49)	İşyeri Sayısı(50++)	TOPLAM
BİLGİ VE İLETİŞİM	0	0	1	1
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	5	14	0	19
EĞİTİM	3	11	1	16
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	0	0	0	0
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	6	21	0	27
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	0	2	0	2
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	3	4	2	10
İMALAT	5	51	19	75
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	1	14	2	17
İNŞAAT	13	23	6	43
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	4	15	3	23
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	0	0	0	0
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	2	1	0	3
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	4	7	1	13
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	0	0	1	1
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI	34	109	6	149
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	16	103	19	138
Genel Toplam:	96	377	63	536

Tablo 2. Sektörlere Göre Çalışan Sayıları

	1-9 Aralığı			10-49 Aralığı			50+ Aralığı			
Sektör	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Toplam**
BİLGİ VE İLETİŞİM	0	0	0	21	18	39	0	0	0	39
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	12	1	13	262	40	302	0	0	0	315
EĞİTİM	16	4	20	194	62	257	57	19	76	352
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	24	7	32	239	87	326	0	0	0	357
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	0	0	0	31	1	32	0	0	0	32
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	8	1	9	87	8	95	138	46	184	288
İMALAT	21	1	22	1334	90	1424	1189	129	1318	2764
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	5	1	6	173	97	270	214	174	388	663
İNŞAAT	70	1	71	390	10	401	387	12	399	871
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	9	10	19	300	43	343	76	22	98	460
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	2	0	2	39	0	39	0	0	0	41
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	17	1	19	141	31	172	0	0	0	191
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	0	0	0	0	0	0	50	10	60	60
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI	147	14	161	1814	184	1998	350	49	399	2559
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	75	5	80	3023	89	3112	424	10	434	3626
Genel Toplam:			453			8808			3356	12617

Tablo 3. Meslek Gruplarına Göre Çalışan Sayıları

	1-9 Aralığı			10-49 Aralığı			50+ Aralığı			
Meslek Grup	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Toplam**
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	28	13	41	558	227	785	254	56	311	1137
Hizmet Ve Satış Elemanları	100	13	112	823	120	944	223	23	246	1302
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	90	8	97	1426	128	1554	964	162	1126	2777
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	1	0	1	15	0	15	0	0	0	16
Profesyonel Meslek Mensupları	53	4	57	497	179	676	209	82	291	1024
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	30	0	30	506	1	507	230	1	232	769
Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	31	5	37	494	53	547	221	120	341	925
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	41	0	41	3563	36	3599	686	15	701	4341
Yöneticiler	34	3	37	166	16	183	97	11	108	327

Tablo 4. Çalışanların Mesleklere Göre Dağılımı

Meslek	Toplam	Erkek Toplamı	Kadın Toplamı
Tır Şoförü	1743	1743	0
Beden İşçisi (Genel)	1271	1206	64
Şoför-Yük Taşıma	931	931	0
Ağır Kamyon Şoförü	500	500	0
Beden İşçisi (İnşaat)	380	358	22
Beden İşçisi (Temizlik)	352	279	73
Muhasebeci	226	174	52
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	213	196	16
Aşçı	192	152	39
Kamyonet Şoförü	188	188	0
Temizlik Görevlisi	146	114	32
Satış Elemanı (Tanıtım)	137	116	21
Şoför (Yolcu Taşıma)	128	128	0
Güvenlik Görevlisi	127	114	13
Garson (Servis Elemanı)	112	109	3
Büro İşçisi	107	87	20
Tıbbi Sekreter	98	20	79
Büro Memuru (Personel)	93	67	25
Beton Transmikser Operatörü	87	87	0
Depo Sorumlusu	84	84	0
Çaycı	83	66	16
Büro Memuru (İdari İşler)	82	70	11
Ön Muhasebeci	80	67	12
Sekreter	78	17	61
Dağıtıcı (Posta Dağıtım Hizmetleri)	70	68	2
Banka Gişe Yetkilisi	69	39	30
Bakım Ve Onarım Elektrikçisi	65	65	0
Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim	64	52	13
Bekçi	61	61	0
Gişe Memuru-Ptt	61	58	3
Diğer Plastik Mamuller İmalat İşçileri	60	50	10
Hemşire	60	16	44
Konkasör Operatörü (Taş Kırma)	58	53	5
Üretim Müdürü(İmalat Sanayi)	56	56	0
Kasiyer	56	30	25
Büro Memuru (Genel)	54	29	25
Makine Bakım Onarımcısı	53	53	0
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	52	52	0
Kat Görevlisi-Temizlik	51	32	19

Resepsiyonist (Ön Büro Elemanı)	48	40	8
Diğer Uzman Tıp Doktorları	48	44	4
Tarım Ürünleri Satış Elemanı	48	45	3
Servis Büro Elemanı (Teknik Ürünler)	47	47	0
Komi (Garson Yardımcısı)	44	44	0
Bulgur İmal İşçisi	42	36	6
Makarna İmal İşçisi	42	37	5
Minibüs Şoförü	41	41	0
Büro Yönetimi Ve Sekreterlik/Yönetici Asistanı Meslek Elemanı	40	28	12
DİĞER	3880	3390	505
Toplam	12617	11339	1278

Tablo 5. Sektörlere Göre Açık İşler

Sektör	1-9 Aralığı	10-49 Aralığı	50+ Aralığı	Toplam
BİLGİ VE İLETİŞİM	0	0	0	0
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	0	41	0	41
EĞİTİM	0	4	0	4
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	0	1	0	1
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	0	2	0	2
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	5	0	0	5
İMALAT	10	255	5	270
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	0	14	20	34
İNŞAAT	2	21	5	29
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	0	37	3	40
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	4	1	0	5
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	0	0	2	2
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI	8	97	0	105
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	1	77	6	83
Genel Toplam:	31	550	41	623

Tablo 6. Meslek Gruplarına Göre Açık İşler

Meslek Grup	1-9 Aralığı	10-49 Aralığı	50+ Aralığı	Toplam
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	2	31	6	39
Hizmet Ve Satış Elemanları	9	78	1	88
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	3	49	3	55
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0	0	0	0
Profesyonel Meslek Mensupları	9	64	22	95
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	3	55	0	58
Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler	0	0	0	0
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	5	95	5	105
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	0	177	4	181
Yöneticiler	0	2	0	2
Genel Toplam:	31	550	41	623

Tablo 7. Mesleklere Göre Açık İş Sayıları

Makineci (Dikiş)	80
Tır Şoförü	39
Ağaç İşleri Teknisyeni	33
Sosyal Yardımlar Memuru	29
Ortacı	21
Muhasebeci	19
Beden İşçisi (Genel)	17
Dağıtıcı (Posta Dağıtım Hizmetleri)	17
Satış Elemanı (Tanıtım)	14
Garson (Servis Elemanı)	12
Servis Garsonu	12
Ağır Kamyon Şoförü	12
Makine Nakışçısı	11
Baskıcı (Suni Deri)	11
Toz Altı Kaynak Operatörü	11
Bulgur İmal İşçisi	11
Tekstil Kalite Kontrol Teknisyeni	10
Ebe	10
Hemşire	10
Komi (Garson Yardımcısı)	10
Aşçı	10
Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim	9
Şoför-Yük Taşıma	7
Kat Görevlisi-Temizlik	7
Resepsiyonist (Ön Büro Elemanı)	6
DİĞER	196

Tablo 8. Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

Meslek Grup	1-9 Aralığı	10-49 Aralığı	50+ Aralığı	Toplam
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	1	22	3	26
Hizmet Ve Satış Elemanları	6	85	25	116
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	53	63	14	130
Profesyonel Meslek Mensupları	15	105	23	143
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	22	153	9	184
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	12	97	5	114
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	14	211	7	232
Yöneticiler	0	3	0	3
Genel Toplam:	124	739	87	950

Tablo 9. Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

Sektör	1-9 Aralığı	10-49 Aralığı	50+ Aralığı	Toplam
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	0	35	0	35
EĞİTİM	5	19	0	24
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	1	2	0	3
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	0	4	0	4
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	4	0	18	22
İMALAT	17	196	28	241
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	0	41	20	61
İNŞAAT	23	33	14	70
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	17	64	5	86
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	1	2	0	3
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	0	0	1	1
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI	43	123	0	167
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	12	220	0	233
Genel Toplam:	124	739	87	950

Tablo 10. Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

Tır Şoförü	101
Ağaç İşleri Teknisyeni	54
Beden İşçisi (Genel)	45
Beden İşçisi (İnşaat)	44
Sıvacı	22
Kalıpçı-Pres	22
Boyacı-Bina	22
Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim	22
Ev Tipi Klima Sistemleri Teknik Elemanı	21
Makineci (Dikiş)	21
Servis Garsonu	20
Muhasebeci	18
Garson (Servis Elemanı)	16
Ortacı	15
Satış Elemanı (Tanıtım)	14
Taş İşaretleme İşçisi	14
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	13
Kat Görevlisi-Temizlik	12
Makine Nakışçısı	11
Hemşire	11
Diğer Motorlu Araç Sürücüleri	11
Dondurma İmal Ustası	10
Resepsiyonist (Ön Büro Elemanı)	10
Kalite Kontrolcü-Tekstil	10
Ağır Kamyon Şoförü	10
Minibüs Şoförü	10
Cankurtaran	10
Ebe	10
Elektrik-Elektronik Teknisyeni	10
Mobilya Montaj İşçisi	10
DİĞER	331

Tablo 11. Sektörlere göre 31 Aralık 2012 İtibariyle Beklenen İstihdam Artışı

Sektör	1-9 Aralığı	10-49 Aralığı	50+ Aralığı	Toplam
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	0	50	0	50
EĞİTİM	0	6	0	6
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	3	2	0	5
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	0	0	36	36
İMALAT	13	196	0	209
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	0	12	20	32
İNŞAAT	49	94	0	143
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	28	32	0	59
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	0	4	0	4
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI	42	94	0	135
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	29	89	28	146
Genel Toplam:	162	580	83	826

Tablo 12. Sektörlere göre 31 Aralık 2012 İtibariyle Beklenen İstihdam Azalışı

Sektör	1-9 Aralığı	10-49 Aralığı	50+ Aralığı	Toplam
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	0	18	0	18
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	0	16	0	16
İMALAT	0	97	43	140
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	0	4	0	4
İNŞAAT	26	10	0	36
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	0	7	0	7
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	0	0	0	0
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI	25	21	0	46
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	0	32	0	32
Genel Toplam:	51	205	43	299

Tablo 13. Mesleklere göre 31 Aralık 2012 İtibariyle Beklenen İstihdam Artışı

Meslek	Sayı
Beden İşçisi (Temizlik)	66
Makineci (Dikiş)	66
Beden İşçisi (İnşaat)	65
Ağaç İşleri Teknisyeni	54
Tır Şoförü	51
Beden İşçisi (Genel)	44
Otobüs Şoförü	34
Beden İşçisi-Bina İnşaatı	30
Sosyal Yardımlar Memuru	29
Şoför-Yük Taşıma	29
Sıhhi Tesisatçı	17
Dağıtıcı (Posta Dağıtım Hizmetleri)	13
Satış Elemanı (Tanıtım)	13
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	13
Boyacı-Bina	13
Sıvacı	13
Elektrik Tesisatçısı-Bina	12
İç Lastik Tamircisi-Motorlu Taşıtlar	12
Hemşire	12
Ortacı	10
Ebe	10
DİĞER	220

Tablo 14. Mesleklere göre 31 Aralık 2012 İtibariyle Beklenen İstihdam Azalışı

Makineci (Dikiş)	90
Beden İşçisi (Genel)	53
Beden İşçisi (İnşaat)	34
Diğer Tahmil-Tahliye Ve İlgili Yük Taşıma İşçileri	16
Sıvacı	11
Futbolcu	9
Dondurma İmal Ustası	8
Tır Şoförü	7
Diğer Motorlu Araç Sürücüleri	6
Kamyonet Şoförü	6
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	5
İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	5
Duvarcı	5
Diğer Elektrik Tesisatçıları	5
Soğuk Demirci	5
Şoför (Yolcu Taşıma)	5
DİĞER	29

Tablo 15. Sektörlere göre 30 Haziran 2013 İtibariyle Beklenen İstihdam Artışı

Sektör	1-9 Aralığı	10-49 Aralığı	50+ Aralığı	Toplam
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	0	28	0	28
EĞİTİM	3	43	0	46
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	0	4	0	4
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	0	16	57	73
İMALAT	27	263	20	310
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	0	21	15	36
İNŞAAT	127	52	11	191
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	0	15	0	15
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	4	2	0	6
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI	4	84	0	89
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	8	152	2	162
Genel Toplam:	174	680	105	960

Tablo 16. Sektörlere göre 30 Haziran 2013 İtibariyle Beklenen İstihdam Azalışı

Sektör	1-9 Aralığı	10-49 Aralığı	50+ Aralığı	Toplam
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	0	60	0	60
İMALAT	5	64	0	69
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	0	7	0	7
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI	0	8	0	8
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	0	3	0	3
Genel Toplam:	5	146	0	151

Tablo 17. Mesleklere göre 30 Haziran 2013 İtibariyle Beklenen İstihdam Artışı

Meslek	Sayı
Beden İşçisi (Genel)	66
Duvarcı	62
Boyacı (Çelik İnşaat Ve Gemi)	54
Beden İşçisi (İnşaat)	53
Tır Şoförü	42
Ağaç İşleri Teknisyeni	33
Beden İşçisi (Temizlik)	32
Makineci (Dikiş)	31
Sıvacı	31
Ortacı	21
İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	20
Soğuk Demirci	20
Diğer Tahmil-Tahliye Ve İlgili Yük Taşıma İşçileri	16
Dondurma İmal Ustası	16
Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim	15
Cankurtaran	15
Diğer Mobilya İşçileri	15
Ağır Kamyon Şoförü	14
Satış Elemanı (Tanıtım)	13
Hemşire	13
Ferforje Demir Ustası	13
Mobilyacı	13
Alçı İmalat İşçisi	13
Ahşap Çatı Ustası	13
Plastik Teknikeri	11
Makinatocu	11
Matbaa İşçisi	11
Dağıtıcı (Posta Dağıtım Hizmetleri)	11
Elektrik Tesisatçısı-Bina	11
Kalite Kontrolcü-Tekstil	10
Kumaş Paketleme İşçisi	10
Şoför (Yolcu Taşıma)	10
DİĞER	241

Tablo 18. Mesleklere göre 30 Haziran 2013 İtibariyle Beklenen İstihdam Azalışı

Meslek	Sayı
Büro Memuru (Genel)	44
Makineci (Dikiş)	21
Beden İşçisi (Genel)	19
Futbolcu	16
Ortacı	15
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	11
Kalite Kontrolcü-Tekstil	10
Ütücü	5
Şoför-Yük Taşıma	3
Ağır Kamyon Şoförü	2
Tünel Kalıpçı-İnşaat	1
Makine Teknikeri	1
Ziraat Mühendisi	1
Genel Toplam:	151